

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletna 7-80 Din, polletna 18 Din, celoletna 30 Din; za inozemstvo: četrletna 12 Din, polletna 24 Din, celoletna 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prijeten Božič

prijateljem in prijateljicam „Domovine“!

Nekaj razmišljanja za naše prijatelje ob praznikih

Vsi, ki ste zvesti bralci in bralke naše „Domovine“, veste sami dobro, da se ne pohvalimo brez podlage, če rečemo,

da je «Domovina» najboljši slovenski tednik.

«Domovina» je vršila svojo dolžnost in je nudila čitatelstvu mnogo zabave, razvedrila, informacij in pouka.

Takšna in še boljša bo «Domovina» prihodnje leto, ko bomo posvečali zlasti zabavnemu delu še večjo pozornost kakor doslej.

Saj je popolnoma razumljivo, da si žele naši ljudje več zabave v teh hudih časih, ko nam kleroradikalni režim greni življenje z navijanjem vsakovrstnih davkov in nam nalogajo klerikalni večini v obeh slovenskih oblastnih skupščinah nove davščine. Čitanje lepih povesti vedri človeško dušo, pri čitanju tudi največji siromak pozabi na svoje gorje.

Sklenili smo, da bomo tudi v novem letu objavljali po dva romana ali povesti, in to v večjih odlomkih kakor doslej. Razen tega bomo objavili čim več kratkih povesti.

Uverjeni smo, da nam boste vsi sedanj naročniki in naročnice ostali zvesti tudi prihodnje leto. To pa še ni dovolj, nego

mora vsak naš prijatelj ali prijateljica pridobiti nam vsaj enega novega naročnika ali naročnico.

Smatrajte vsi to za svojo dolžnost, in šlo bo! Kaj pa stane truda, pridobiti vsaj enega novega «Domovinarja». Vsakdo to zmore, če le hoče. Pomislite samo, kako ogromno bi se povečala armada naših prijateljev in prijateljic, če bi vsi izvršili to svojo častno dolžnost do lista, ki ga vsi ljubite in ki mu vsi priznate, da je najboljši tednik v Sloveniji in gotovo tudi v Jugoslaviji.

Molenskostna je naročnina na «Domovino» in zato ne bo težko pridobivati novih naročnikov.

Pri tem pa moramo tudi opozoriti, da še nekateri naši prijatelji in prijateljice dolgujejo gotove zneske za naročnino v tem letu.

Ako si pošten prijatelj in poštena prijateljica, poravnaj v teh dneh pred novim letom zaostalo naročnino.

Ne dajte se terjati in prositi, nego storite svojo dolžnost po geslu:

«Domovina za naročnika, naročnik za «Domovino»!

Stroški izdajanja našega časopisa so veliki in zato ne sme biti zaostankarjev, ki bi se skušali izmazati ter nič plačati. Vsi, ki ste še kaj dolžni na naročnini, sedite nemudoma za mizo, napišite položnico ter pošlite denar!

Sedaj ob božičnih praznikih, ko je več časa, lahko opravite vse svoje dolžnosti do

svojega lista. Uverjeni smo, da ne bo nikakega oklevanja, saj ste kot naš čitatelj poštenjak, ki dá za svojo čast vse.

Sedaj ob praznikih boste imeli tudi več prilike za razmišljanje in uganili boste marsikatero dobro za novo leto.

Pri tem tudi ne pozabite na «Domovino» in skušajte ugotoviti, ali bi se v vašem kraju mogel dobiti dopisnik, ki bi stalno poročal «Domovini» o tamkajšnjih domačih dogodkih.

To, seveda, velja za kraje, kjer še nimamo dopisnikov. «Domovina» si že od nekdaj v največji meri prizadeva, da bi imela glavnejše vesti iz vse Slovenije. Precej se ji je že to posrečilo, a v še večji meri se mora razvijati v to smer.

Letošnji božični prazniki nam bodo kolikor toliko zagrenjeni, zakaj

letošnje leto je bilo v gospodarskem oziru najhujše, odkar obstoja Jugoslavija.

Toda pozabimo za nekaj dni na vsa huda davčna bremena in davščine, na neenakopravnost in zapostavljanje Slovenije, pozabimo na žalostni dogodek 20. junija, ko so padli od strelav zločinske roke vladnega pristaša trije voditelji KDK — borci za naše pravice, pozabimo na izdajstvo naših klerikalcev, ki podpirajo Vukičevićev hegemonizem, pozabimo na žalostni kleroradikalni režim ter se veselimo lepim božičnim praznikom. V naših srcih naj bosta mir in ljubezen. — «Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!»

Kako skrbe klerikalci za nas

V dveh letih, odkar so na vladi, niso klerikalci, ki so kar sipali obljube med nas, dokler so bili v opoziciji, prinesli narodu niti ene koristi. Pač pa so nam naložili na slaba ramena toliko davkov, dajatev, sitnosti in težav, da se kmalu Slovek ne bo več mogel gibati.

Zelo so udarili klerikalci kmeta, obrtnika ter trgovca

z uredbo o zapiranju delavnic in trgovin.

Ni nam treba na dolgo in široko pisati o tem, kaj posledice tega klerikalnega blagoslova čutimo vsi. Hučuje se obrtnik: pozimi mu je dan prekratk in bi moral delati zvečer, a to so mu njegovi «prijatelji» klerikalci zabranili, ker mislijo, da obrtnik zasluži tisočake. Vemo, da so vsi obrtniki zaradi tega strašno hudi na one, ki jim branijo svobodno delo in jih silijo k lenuharjenju. Zato pa je potrebno, da si obrtniki dobro zapomnijo klerikalce.

1a AMERIKA

je gosta in trpežna tkanina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri

A. E. SKABERNE LJUBLJANA

S to uredbo so silno prizadeti trgovci na vasih. Kmet pride kupovat jutraj, opoldne in zvečer, v času torej, ko mora biti trgovina zaprta. Kmetu je treba nujno, recimo petroleja zvečer, zato prosi zanj trgovca, ker sicer ne more prižgati luči. Trgovec mu nazadnje da. Slučajno pa kdo trgovca zaradi tega naznanil in nesrečnik mora plačati velike denarne kazni. Za to dobroto se ima trgovec zahvaliti klerikalcem.

Kaj pa kmet? Ta pa je s to uredbo skoro najtežje prizadet. Poleti dela ves ljubi dan in niti nima časa računati, kaj mu je treba kupiti. Spomni se le, ko kakšno stvar potrebuje, a takrat je že prepozno: trgovina je zaprta. Kolikokrat ni soli, žveplenk, petroleja in drugih sličnih nujno potrebnih reči, a kupiti jih ne moremo. Zopet se hudujemo, jezimo in nam vse to greni življenje. Krivi so tega naši klerikalci.

Kaj bi naštevali vse težave, ki nam jih prizadeva ta klerikalna naredba, saj to vsak sam čuti najbolje na svoji koži. Lahko rečemo, da ta naredba ni samo do skrajnosti krivična, ampak naravnost smešna.

Klerikalni poslanci in ministri pa so tudi pri neki drugi stvari pokazali svoje razumevanje in ljubezen do nas. Ni jim dovolj, da plačujemo celo vrsto raznih davkov, ki nas groze uničiti, izmislili

so kot pravi mojstri v obdavčevanju ljudstva nov davek, in sicer

davščino na vžigalnike.

Monopolske reči, med njimi vžigalice, so silno drage. In kadilci so si pomagali na ta način, da so imeli vžigalnike, s čimer so sigurno mnogo prištedili. Ti bistroumni klerikalci pa so izračunali, da bi iz kmeta tudi tu lahko iztisnili lepe denarje, zato so obdavčili vžigalnike. To darilo so nam dali za Miklavža in baš čujemo iz Beograda, da so naši ljubi klerikalci pripravili še posebej za Prekmurce posebno lepo darilo v obliki

novega ogromnega zemljiškega davka s tem, da je za Prekmurje določen količnik čistega katastralnega donosa na 30.

Kakor govorijo hudobni jeziki, se nam obetajo, ako bodo klerikalci dolgo na vladi, še raznovrstni davki, da bo obdavčeno vse naše življenje. Kmetje v tej hudi stiski izmišljajo na račun klerikalnih davčnih mojstrov razne opazke, češ, ali ne bi bilo dobro, da bi klerikalna vlada navrgla davek na davke, ki bi ga naj plačevali klerikalni in radikalni bogati gospodje!

Prekmurske občine in njihova uprava

Dolnja Lendava, decembra.

Do lanskega leta so načelovali prekmurskim občinam od oblastev postavljeni gerenti. Lani — v manjšinskih občinah pa šele v začetku tega leta — so bila izvoljena zakonita občinska zastopstva. Priznati je treba, da je bil to velik napredek v občinski samoupravi in sploh v upravi Prekmurja. Na drugi strani pa so se razmere v poedinih primerih celo poslabšale, ker so prišli namesto sposobnih gerentov popolnoma nesposobni župani.

Za časa madžarske vlade so bile naše prekmurske občine grupirane po notarijatih ali notarjušjih; 4 do 5 občin (vasi) je tvorilo eden notarjat. Notarji (to niso notarji v popolnem avstrijskem smislu) ali notarjuše so bili izobraženi ljudje, ki so imeli 6 do 7 razredov gimnazije ali celo maturo in notarski tečaj. Brezdvomno so bili to izobraženi in sposobni ljudje in je od te strani splošna uprava vzorno delovala. Imeli pa so notarjuše tudi veliko pravico in oblastvo. Navedemo naj le, da so imeli pravico odobritve civilnih porok. Zenin in nevesta sta sklenila hišni zakon najprej civilno pred notarjem in šele potem cerkveno. Iz tega je že razvidno, da so bili notarji (na Hrvatskem biženiki) zelo mogočni gospodje, ki so se pa svojega prava in oblastva tudi zavedali. Imeli so krasne dohodke in so zraven župnika in učitelja-kantorja strahovali prekmursko ljudstvo. V narodnostnem oziru so bili ti trije ognjišče madžarizacije.

Vsaka vas je imela svojega župana, ki so ga volili občani na javni in splošni občinski seji nekako tako-le: «Ti boš dober župan», je rekel eden, ki je bil bolj oblasten v občini. Njegovemu pred-

legu navadno ni ugovarjal nihče in tako je bil predlagani izvoljen za župana. Župani iz vseh vasi v notarjušiji so hodili ob nedeljah k notarju na poročanje in sprejemanje naredb in navodil. Besede niso imeli nobene, vedno je veljala notarjeva v vsakem oziru.

Tako dejansko za časa madžarske vlade nismo imeli nobene občinske samouprave, ampak je notar kot vladni zaupnik bil neomejen gospodar nad občinami. Župani pa so bili navadno njegovi zaupni ljudje, zaradi tega je ljudstvo trpelo silno škodo, pa tudi krivice.

Tako ni bilo potrebno, da bi bil župan posebno sposoben človek. Takrat ni bilo občinskih sej, kakšnih proračunov ali obračunov; čisto sam župan ni vedel, kaj se dela, še manj so pa imeli vpogled v občinsko upravo navadni občani. Še danes je ta duh v naših ljudeh in še danes so poedine občine, kjer ni nobene smotrene, redne in napredne občinske uprave. Ne rečemo, da so vse občine danes v slabi upravi, nasprotno so občine in na čelu njih župani, ki so sposobni in ugledni možje, ki upravljajo in izvršujejo svoje posle naravnost vzorno. Dejstvo pa je, da je nekaj prav žalostnih primerov, kjer so na županskem stolu nesposobni, starokopitni, neveščji in neokretni možje, ki bi bili lahko župani za časa notarjušev, ko je bilo treba samo prikimavati notarju in nič drugega. V Prekmurju bi potrebovali samo sposobne župane, ker je naša občinska uprava iz zgoraj omenjenega vzroka strašno zacostala in

staroverska. V krajih pa, kjer so sedaj še zraven nesposobni župani, je naravnost neverjetno stanje.

Imamo primer, kjer župan skoro ne zna čitati in pisati, kjer ni nobenih občinskih knjig, nobenega blagajniškega dnevnika, kjer se ne vrše nikako seje občinskega zbora, kjer župan ne zna dati nikakih nasvetov ter ne razume naredb in uradnih spisov, zaradi česar imajo ljudje sitnosti in nepotrebne stroške.

Znano nam je, da so vložene proti takim županom od strani občanov in občinskih odbornikov pritožbe, a se te sploh ne rešujejo in zdi se, da samo zaradi tega ne, ker so ti župani klerikalci. Prepričani smo, da bi napreden župan, proti kateremu bi bile vložene tako utemeljene pritožbe, bil takoj odstavljen, a klerikalcu se ne zgodi nič. Naravnost čuditi se je, da oblastva mirno gledajo tako uradovanje, kakor ga vrše nekateri župani.

Ponekod pa so ti župani tudi skrajno strankarski. Svojim političnim nasprotnikom dajejo sitnosti, dajejo neosnovane, netočne uradne podatke o njih, z edinim namenom, da jim škodujejo. Na drugi strani pa zopet dajejo krive in lažnive podatke o svojih prijateljih, sorodnikih, umih in botricah. Županu kot uradni osebi se, seveda, verjame in višja oblastva ne dvomijo o nepristranosti župana, dasi ta uradno postopa pristansko. Taki primeri se navadno dogajajo pri zadevi razdeljevanja agrarne zemlje, kjer gre za to, ali je temu in onemu treba agrarne zemlje, oziroma mu je ni treba.

V korist občin in rednega uradovanja bi bilo, da se taki župani enostavno odstavijo in se razpišejo nove volitve. Nujno potrebno je v onih občinah, kjer so se župani izkazali kot nesposobni, s katerimi imajo oblastva sama križe in težave. Pri prvih občinskih volitvah se je, seveda, tudi v Prekmurju vršila agitacija na strankarski podlagi. Zgolj na ta način so bili izvoljeni nesposobni župani — klerikalci. Danes sigurno več ne uživajo zaupanja pri občini.

Omenili smo nezdrave občinske razmere v Prekmurju z namenom, da se pristopi k izboljšanju razmer, kajti nočemo, da smo danes v svobodni državi na slabšem kakor za vlade notarjušev v nazadnjaški Madžarski.

Priporočajte in širite „Domovino“!

A. S. Puškin — G. Strniša:

Razbojnik Dubrovski

(Dalje)

13. poglavje.

Preteklo je nekaj časa, ne da bi se zgodilo kaj posebno zanimivega. V začetku naslednjega poletja se je pa v družinskem življenju Trojekurova mnogo izpremenilo.

Trideset vrst oddaljeno od njegovega sela je bilo posestvo kneza Verejskega. Knez se je dolgo časa mudil v tujini. Njegovo imetje je upravljaval upokojeni major in tako ni prišlo do nikakega občevanja med Pokrovskim in Arbatovim. Toda koncem maja se je knez vrnil iz tujine in prišel v svoje selo, ki ga še ni videl od svojega rojstva. Vajen družbe, ni mogel prenašati samote in se je že tretjega dne po svojem prihodu odpravil k Trojekurovu, s katerim se je bil nekdanj seznanil.

Knez je bil star okrog 50 let, toda videti je bil mnogo starejši. Vsakovrstne razuzdanosti so izpodkopale njegovo zdravje in pritisnile nanj svoj neizbrisni pečat. Brez ozira na to pa je bila njegova zunanost prijetno zanimiva in navada večnega občevanja v družbi mu je pustila neke vrste ljubeznivost, posebno v občevanju z ženskami. Čutil je večno potrebo po zabavi in večno se je dolgočasil. Kirila Petrovič je bil izredno zadovoljen z njegovim obiskom; sprejel ga je z očitnim uvaževanjem kakor človeka, ki pozna svet. Kot običajno vse goste je vodil tudi njega na pristave in na svoj pasji dvorec. Toda knez se ni hotel, da bi se zadržal v pasjem ozračju,

in je hitel ven, pritiskajoč robec na nos. Ni mu ugajal starinski vrt s svojimi obrezanimi lipami, štirioglatim ribnikom in ravnimi alejami, saj ni ljubil angleških vetrov in tako zvane prirode, vendar je vse hvalil in se vsemu divil. Sluga je prišel javit, da je obed gotov. Šla sta k obedu. Knez je bil ves utrujen in je že obžaloval svoj obisk.

Toda v dvorani ju je sprejela Marija Kirilovna in starega pohotneža je porazila njena krasota. Trojekurov je posadil gosta poleg nje. Kneza je oživila njena navzočnost; bil je vesel in uspelo mu je, pritegniti parkrat njeno zanimanje s svojim ljubeznivim pripovedovanjem. Po obedu je Kirila Petrovič predlagal izlet na konjih, toda knez se je opravičil; pokazal je na svoje svilene šolne, a zamolčal svojo podagro. Da bi se ne ločil od svoje mile sosede, je predlagal izlet na lovskem vozičku. Zapregli so voz, oba starca in krasotica so sedli v troje in se odpeljali. Pogovor ni zastajal. Marija Kirilovna je zadovoljno poslušala laskave in zvičajne poklone izkušnega človeka, ko se je Verejski naenkrat obrnil k Kirilu Petroviču in ga vprašal, kaj pomeni to pogorelo poslopje in če je njegova lastnina. Kirila Petrovič se je zresnil: spomini, ki jih je v njem vzbudil pogoreli dvor, so mu bili neprijetni. Odgovoril je, da je ta svet zdaj njegov, da je pa prej pripadal Dubrovskemu.

«Dubrovskemu,» je povzel Verejski, «slavnemu razbojniku?»

«Njegovemu očetu,» je odvrnil Trojekurov. «Da, saj je tudi njegov oče spadal med razbojnike.»

«Kam pa je šel naš Rinaldo? Ali je ujet ali še živi?»

«Živ je in svoboden.»

«Da, kakor se vidi, je preteklo leto nekaj požgal. Marija Kirilovna, ali bi ne bilo zanimivo, seznaniti se s tem romantičnim herojem?»

«Kaj zanimivo?» je odvrnil Trojekurov. «Ona je znana z njim. Učil jo je cele tri tedne godbo, pa slava Bogu, da si še ničesar ni prisvojil za svoje lekcije!» Tu je jel pripovedovati svojo povest o francoskem lažnem učitelju. Marija Kirilovna je sedela kakor na žerjavici. Verejski je poslušal z velikim zanimanjem; vse se mu je zdelo čudovito, vendar je spremenil tek pogovora. Ko so se vrnil, je ukazal pripraviti svoj voz in ne oziraje se na prošnjo Kirilo Petroviča, ki ga je vabil, naj bi ostal čez noč pri njem, se je odpeljal takoj po čaju, prej pa je še povabil Kirilo Petroviča, naj pride k njemu v goste. Ponosni Trojekurov, uvažujoč knežje dostojanstvo, mu je to rad obljubil, saj je smatral kneza Verejskega do gotove meje sebi enakega.

14. poglavje.

Dva dni po tem posetu se je Kirila Petrovič odpravil s hčerko v goste k knezu Verejskemu. Med potjo ni mogel dovolj nahvaliti prijaznih kmečkih bajt in kamnitega dvora, zidanega v stilu angleških gradov. Pred hišo se je širil gosto zaraščeni log, na katerem so se pasle švicarske krave, zvoneče s svojimi zvonci. Poslopje je od vseh strani obkrožal prostrani park. Gospodar je sprejel na križu

Politični pregled

Letos smo se vse leto otepali najslabše vlade

izza obstoja Jugoslavije. Pod to vlado se je gazila pravica, navijali so se davki; enakopravnost, ki nam gre po ustavi, se ni spoštovala, a kar je najhujše:

pod kleroradikalno vlado je prvič v Narodni skupščini tekla kri.

Trije možje, voditelji KDK, Stjepan in Pavle Radić ter dr. Basariček so padli 20. junija pod streli zbesnelega vladnega pristaša Puniše Račića, padli so, ker so zahtevali za vse jugoslovensko prebivalstvo enake pravice in enake dolžnosti. Zahtevali so torej le nekaj, kar nam gre po človeških in božjih postavah. Naši klerikalci, čeprav so prečani, niso z res čvrsto odločnostjo obsodili tega umora, nego po odstopu okrvavljene vlade zopet pomagali sestaviti staro vlado.

Od umora naprej kleroradikalna vlada životari in poslanci KDK po tem umoru ne grede več v Narodno skupščino.

Tudi ne morejo iti v skupščino, kjer je tekla kri njihovih najboljših ljudi, za kar ni KDK prejela niti najmanjšega zadoščena. Kakor da se ni zgodilo nič zlega, krmilari kleroradikalna vlada naprej in

skuša z nasilji, z orožjem, z zaplembami časopisov in z zabranjenjem opozicijskih shodov obdržati se na površju.

Celo prijateljsko nam naklonjeno inozemstvo skuša spraviti h pameti režimovce, a je ves trud zaman. Režimovcem ni za državo, nego le za vlado.

Samo Davidovičevi demokrati, ki tvorijo tudi del četverne vladne koalicije, se semintja nekoliko popuntajo in napadejo lastno vlado.

Besede, davidovičevcev proti vladi so prav ostre. Med drugim zahtevajo davidovičevci sprejem zakona proti korupciji in odpoklic velikih

goste in podal roko mladi lepotic. Vstopila sta v prelestno dvorano, kjer je bila miza pogrnjena za tri ljudi. Knez je odvel gosta k oknu in jima pokazal prelestni razgled. Pod oknom je tekla Volga, na kateri so plule natovorjene ladje in švigali po udarcih vesel ribiški čolni. Za reko so tonili holmi in polja, okolico je oživiljalo par naselbin. Nato so ogledovali galerijo slik, ki jih je knez kupil v tujini. O slikah ni govoril s prisiljenim tonom veččaka, temveč s čustvom. Marija Kirilovna ga je zadovoljno poslušala. Sedli so za mizo. Trojekurov se je izrazil zelo zadovoljivo o vinu in o umetnosti njegovega kuharja, a Marija Kirilovna ni čutila niti najmanjše zadrege ali prisiljenosti v pogovoru s človekom, ki ga je videla šele drugič, kar je rojena. Po obedu je predlagal gospodar gostom, da bi se podali na vrt. Na bregu širokega jezera z majhnimi otoki posejanega so med drevjem pili kavo. Naenkrat je zaigrala godba in k bregu je pristal šestveselni čolnič. Peljali so se po jezeru okoli otočkov, posetili nekatere izmed njih, na enem so naleteli na marmorni kip, na drugem na zapuščeno grobnico, na tretjem na spomenik s tajinstvenim napisom, ki je vzbudil v Mariji Kirilovni otroško radovednost, ki je ni mogla nasititi učena razlaga kneza. Čas je hitro potekel. Jelo se je mračiti. Knez je silil, da bi se vrnil v hišo, češ, da postaja mrzlo in mokrotno. Pričakoval jih je samovar. Knez je prosil Marijo Kirilovno, naj igra na domu samca vlogo gospodinje. Nalivala je čaj in poslušala neizčrpljivo pripovedovanje ljubeznivega govorilca. Naenkrat se je zasljal strel in raketa je razsvetlila nebo. Knez je

županov-oficirjev. Za 22. t. m. je sklicana seja davidovičevskega poslanskega kluba, ki bo obravnavala sedanji kritični politični položaj. Pravijo, da se je Davidovič odločil, razbiti sedanjo vlado, zaradi česar

se smatra, da je skorajšen razpad četverne vladne koalicije neizogiben.

Ker smo doslej opazili, da se je Davidovič po vsakem sporu z Marinkovičevsko skupino v stranki ali pa po sporu z radikali kmalu zopet potolažil, tudi sedaj ni baš zanesljivega upanja, da bo kmalu padel sedanji režim v srečo vse Jugoslavije.

KDK vedno bolj pridobiva na somišljenikih in bo gotovo prej ali slej KDK na krmilu.

Celo številni Srbijanci odkrito odobravajo pošteno in pravično borbo KDK proti hegemonizmu in nasiljem. Država more uspevati in lepo napredovati le, če je v njej izvedena popolna enakopravnost.

V sosednji

Rumuniji, kjer vlada sedaj kmetška demokracija,

je ves narod zadovoljen. Zato je pri volitvah, ki so se vršile pod kmetško demokracijo popolnoma svobodno, dal rumunski narod ogromno večino glasov narodni kmetški stranki.

Vojna nevarnost v Južni Ameriki je vedno večja.

Spor med južnoameriškima republikama Bolivijo in Paragvajem se poostruje.

Obe državi mobilizirata in je prišlo že do večjih obmejnih spopadov. Bolivijske čete so zavezle paragvajsko trdnjavo Vaqueron. V bojih je padlo 100 Paragvajcev in 20 Bolivičev. Velešile si prizadevajo, da bi še pravočasno preprečile razvnetje vojne strasti. Tudi papež je započel posredovalno akcijo.

SUKNO

261

iz največjih čeških in angleških tovarn, zanesljivo in trpežno blago v veliki izbiri in zmernih cenah pri
A. E. SKABERNE, LJUBLJANA

ogrnil Mariji Kirilovni šal in jo s Trojekurovim povabil na balkon. V mraku so pred hišo švigali raznobojni plameni, sikali, krožili, se poganjali kvišku v obliki kolesa ter se v fontanah razpršili in ugašali, sipajoči dež zvezd, ugašali in znova vzplamtel. Knez Verejski se je radoval nad njenim vzhičenjem in Trojekurov je bil z njim neizmerno zadovoljen. Vse knezove fraze je sprejemal kot simbol njegovega uvaževanja in časti.

Večerja ni bila slabša od kosila. Gosta sta se odpravila v zanje pripravljene sobe in se poslovila od ljubeznivega gostitelja šele naslednji dan z obljubo, da se skoro vidijo.

15. poglavje.

Marija Kirilovna je sedela s plefenico pred odprtim oknom v svoji sobi. Pod roko Marije Kirilovne je platno brez napake ponavljalo vzorec risbe, toda njene misli niso zasledovale dela.

Naenkrat se je na okno mirno stegnila roka, nekdo je na vezivo položil pismo in izginil, preden je imela Marija Kirilovna čas, dobro zavesti se. Isti trenutek je vstopil sluga in jo pozval h Kirili Petroviču. Skrila je pismo pod svileni rutico za vratom in hitela k očetu v kabinet.

Kirila Petrovič ni bil sam; pri njem je sedel knez Verejski. Pri vstopu Marije Kirilovne je knez vstal in se ji priklonil v zadregi, ki pri njem ni bila običajna. «Pojdi sem, Maša», je dejal Kirila Petrovič. «Povem ti novico, ki te bo, kakor upam razveselila. Olej tu ženina! Knez je prosil za tvojo roko.»

DOPISI

SAVODENJ NAD ŠKOFJO LOKO. Tukajšnja kmetška mladina je ustanovila pred letom Društvo kmetških fantov in deklet v času, ko nismo imeli še g. župnika. Ta je takoj ob prihodu začel boj proti društvu. Kot prvo obrambo proti njemu je ustanovil Katoliško prosvetno društvo v Novi Oselici, ki si je nabavilo s pomočjo več SLSarskih prvakov trožarnični radijski aparat. Na praznik Marijinega spočetja je šlo poslušat ta radio tudi več članov prvega društva. Ta večer pa se je radio prav slabo slišal, zaradi česar je eden članov iz Savodnja, ki je bil več let v mestu, dejal, da je radio že dostikrat slišal, pa bolje nego tu. SLSarski pristaši so ga na te besede nahrulili in zmerjali s smrkavcem. Prišlo je torej do prepira, katerega posledice so bile zaušnice in brce. G. župnik se je svoj čas zelo zgražal nad društvom v Savodnju, kako je baje nevarno za mladino, a mi vidimo, da je kaj nevarno v klerikalnem društvu.

GORENJA VAS V POLJANSKI DOLINI. Božični prazniki prihajajo. Da ne bodo prešli brez veselja, bo poskrbel naš Sokol. Na Štefanovo popoldne ob pol štirih nam bo v Sokolskem domu priredil zabavo z lepo šaloigro «Enajsta zapoved». Po igri prosta zabava s plesom. Na Silvestrovo zvečer bo priredil Sokol telovadno akademijo. Po akademiji šaljivi prizori s še bolj šaljivimi kupletli. Seveda se bo vzelo slovo od starega leta. Na svidenje tedaj v Sokolskem domu! — Letošnji božični prazniki bodo tudi sicer kratkočasni, posebno za člane Vodnikove družbe in njihove družine. Prav pred nekoliko dnevi smo prejeli štiri lepe in zabavne knjige. Kdor jih enkrat prične čitati, jih kar težko odloži iz rok. Imamo sicer lepo število članov v dolini, a bilo bi jih lahko še več. — Vsem bralcem in bralkam «Domovine», pa tudi drugim sorojakom voščimo veselo božične praznike in srečno novo leto!

LESKOVCA V POLJANSKI DOLINI. Od nas, g. urednik, malokrat kaj slišite. Naša vas in naša fara se nahajata pod Blegošem, prav za prav že v Blegošu, proti Cerknemu tik državne meje. Iz naše vasi, Leskovce, je komaj deset minut do italijanskega financarja. Prav v težkih razmerah

Maša je ostrmela; smrtna bledica se ji je razlila po licu. Molčala je. Knez se ji je približal, prijel njeno roko in s drhtečim glasom vprašal, ali je voljna postati njegova žena. Maša je molčala.

«Soglaša, seveda, soglaša», je odgovoril Kirila Petrovič. «Veš, knez, dekletu je težko izreči to besedo. No, otroka, poljubita se in bodita srečna!»

Maša je stala nepremično, stari knez ji je poljubil roko; naenkrat so oblike solze njeno lice, čelo kneza se je nalahno zmračilo.

«Idi, idi, idi!» je dejal Kirila Petrovič, posuši svoje solze in se vrni veselejša. «One vse jokajo, kadar se zaprosi zanje», je nadaljeval, obrnjen k Verejskemu. «Zdaj, knez, se pogovorimo o stvari, to je o doti!»

Marija Kirilovna je zbežala v svojo sobo, zaprla jo in se svobodno razjokala. Ko si je predstavljala, da bi morala biti žena starega kneza, ji je ta naenkrat postal zopern. Poroka se ji je dozdevala kakor vislice... «Ne, ne», je obupno ponavljala. «raje v samostan, raje grem k Dubrovskemu...» Tedaj se je spomnila pisma in ga željno jela čitati, sluteča, da je od njega. Bilo je res od njega in je vsebovalo naslednje besede:

«Zvečer ob desetih na prejšnjem mestu.» Luna je sijala. Noč je bila pokojna.

Kot lahna senca se je mlada krasotica približala kraju napovedanega sestanka. Naenkrat je stopil pred njo izza drevja Dubrovski. «Vse vem, je rekel počasi in žalostno, mislite na svojo obljubo!»

«Vi mi ponujate svoje varstvo», je odgovorila Maša, «no, ne zamerite, jaz se bojim

živimo. Naše kmetije so bolj slabe. Smo pod občino Oselico in imamo svojo faro, ki je prav majhna. G. župnik uči tudi v šoli, a je že dolgo bolan. Župnijo za silo opravlja župnik iz sosedne fare, a otroci so brez pouka. Ker pa ne bodo mogli vsi ostati pri domu in bodo morali, ko dorasejo, iti za zaslužkom, bo zelo hudo, če ne bodo znali niti najpotrebnejšega. Zato smo prosili, da bi nam dali učitelja ali učiteljico, da ne ostanejo otroci brez pouka. Mi smo prosili, a nekdo je ugoditev prošnje prepredil. Kdo je to, ne bomo rekli. Kako pridemo do tega, da morajo biti naši otroci brez pouka, kar jim bo enkrat v škodo!

RAČNA. Pretekli teden je zapadel tukaj v Račno sneg, ki je pa do sedaj že skopnel. — Dne 5. t. m. smo priredili v Račno Miklav'ev večer. Obdarovanih je bilo mnogo otrok. — Za kopianjsko šolo je prišlo od oblastnega odbora že 20.000 dinarjev. — Tudi za električne žarnice smo dobili zadosti naročil, tako da se bo elektrika lahko napeljala. — V «Slovincu» je nekdo predlagal, da bi prekrstili postajo Račno zopet v Čušperk, češ, da se zgrade razne pomote zaradi imena te postaje, kar pa ni res. Postaja Rača v Bosni in postaja Rače se pač precej drugače glasila. Postaja bi se morala prav za prav imenovati Mala Račna, ker do te vasi je samo deset minut. Če že hoče uprava spremeniti postajo, naj jo spremeni v Malo Račno in ne v Čušperk.

PETROVČE. (Smrtna kosa.) V ponedeljek po oldne smo pokopali uglednega posestnika in mesarja g. Antona Čeča, ki je po kratki bolezn (operacija slepiča) umrl v najlepši moški dobi. Dolgi pogrebni sprevod je pričal, da je bil rajnik daleč okoli znan in spoštovan. Zapuščica žalujočo ženo in dva sinka. — Blag mu spomin!

SOCKA PRI NOVI CERKVI. Nedavno se je vršil ogled za zgradbo nove ceste Frankolovo-Socka-Dobrna. Za to cesto se je že zanimal pokojni poslanec Vošnjak, tudi bivši štajerski deželni zbor se je bavil z mislijo, da čimprej izvede nujno potrebno cesto, kakor St. Janž-Dobrna-Socka-Frankolovo-Črešnice-Spitalič, ker s to cesto bi se dobila potem direktna proga Šoštanj-Velenje-Dobrna-Frankolovo-Spitalič-Ziče-Loče-Poljčane-Rogaška Slatina-Rogatec. Nanovo bi se moralo zgraditi približno 20 km. Ta cesta bi bila poleg državne ceste ena najbolj prometnih in važnih cest v mariborski oblasti. Gospodom oblastnim poslancem jo zaradi tega prav priporočamo.

SV. ANTON V SLOVENSkih GORICAH. Prvo tamburaško društvo bo priredilo na Štefanovo 26. t. m. v društveni dvorani ob 15. «Moč uniforme», burko v treh dejanjih. Po igri prosta zabava s plesom, šaljivo pošto in drugim. Godba na pihala iz Male Nedelje. Vsa sosednja društva se naprošajo, da upoštevajo to prireditvev.

SREDIŠČE OB DRAVI. Vsi tržani smo svoječasno z največjim odobravanjem pozdravili napredek, ki ga je zaznamoval naš trg z uvedbo električne razsvetljave; važna zadeva občestne razsvetljave je bila na ta način temeljito rešena. V svoje obžalovanje pa opazamo, da elektrifikacijski odsek z električno razsvetljavo malo preveč šteti. Mislimo, da smo upravičeni prositi, Laj gorijo občestne luči sedaj v zimskem času vso noč, zlasti pa v zgodnjih jutranjih urah. To ugodnost bi občina že smela nuditi tistim, ki gredo k sv. maši (zornicam), in pa tistim, ki potujejo s prvimi jutranjimi vlakom. Tako pa je v jutranjih urah ves trg zavil v črno temo. S tem, da bi bil trg razsvetljen tudi v jutranjih urah, menda ne bi bila občina preveč obremenjena, posebno, ker bi se lahko skrajšala razsvetljava v poznih večernih urah, kadar je trg razsvetljen itak samo za ponočnjake. Upamo, da naša današnja prošnja ne ostane glas vpijočega v temi in blatu.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Dopisnik v zadnjem «Slovenskem Gospodarju» hvali jurjevška katoliška društva, graja pa «nekatoliška», da iščejo svojo prosveto v gostilni. Kratek odgovor: Zanimajte se malo za nekatere Orlice in molčite!

ZENKOVCI. Smrtna kosa je pokosila 12. t. m. 45letnega Štefana Vukana, bivšega posestnika, gostilničarja in mesarja. Pokojnik zapuščica ženo in dve hčerki. Blag mu spomin!

MAČKOVCI. Pri g. V. Nemetu, posestniku in gostilničarju, so neznan zlikovci v noči od 16. na 17. t. m. vdrli vrata gostilniške sobe in so preko sobe prišli na hodnik, kjer je trafika. Tatovi so odnesli, kar se je dalo nesti. Škode so napravili pet tisoč dinarjev.

LJUTOMERSKA OKOLICA. Našel sem v «Domovini», da se bo v Sokolskem domu igralo Cankarjevo «Pohujšanje v dolini Šentforjanski». Tega ne smem zamuditi, sem si mislil ter sem šel igro gledat. Pa je že tako, da kmečki človek skoro ne ve, kako in kam bi se stisnil, ker je vse tako bolj «nobe». Pa igra mi je vseeno ugajala. Upamo pa, da bo v bodoče Sokol pripravil tudi

kako narodno igro, ki v večji meri zanima kmečko ljudstvo. Saj je polno takih iger na razpolago, kakor «Domen», «Revček Andrejček», «Miklova Zala» in druge. Dobili naj bi se igralci tudi iz kmečkih vrst, ker bi se s tem še bolj vzbujalo zanimanje za prireditve v Sokolskem domu.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

HITRO PITANJE PRAŠIČEV.

Pri pitanje prašičev gre za dvoje važnih načel, in sicer prvič, da pitanje po možnosti okrajšamo, in drugič, da se ob ugodnih prilikah ali pogoji ne omejujemo zgolj na doma pridelana krmila.

Prašiče lahko opitamo v treh mesecih, pa tudi šele v petih ali pozneje. Odvisno je to od krmil, ki jih pokladamo. Čim krajše je pitanje, tem cenejše je, kakor nas uče izkušnje in računi. Pri pitanju mora prasič dnevno vsaj $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ kg na teži pridobiti, v enem mesecu tedaj 15 do 22 $\frac{1}{2}$ in v 3 mesecih 45 do 67 $\frac{1}{2}$ kg. Časih tudi več. S tem hočem reči, da mora polleten prasič, ki je tehtal ob začetku pitanja 60 kg, tehtati kot peršutnik z 9 meseci 105 kg, pa tudi 112 kg in več.

Ta uspeh lahko dosežemo pri enem in drugem načinu reje, samo da je krma dovolj tečna in lahko prebavna in da ima potrebno beljakovino v sebi.

Po kmetih redimo prasiče z doma pridelanim korenstvom, krompirjem in koruzo. Tudi s samim krompirjem in obledo se da prasič opitati. Toda to bi trajalo dalje časa in bi podražilo pitanje. Zato je bolje, da pospešimo pitanje s pomočjo žita in klajne moke, ki vplivajo posebno ugodno na hitrejše opitanje. V tem pogledu sta koruza in ječmen posebno dobri piči in je dati prednost tistemu žitu, ki je za nas cenejše. Zaradi lažje prebavnosti je prav, da dajemo žitno zrnje zmleto, tedaj v podobi moke, s katero oblodimo kuhano in zmečkano korenstvo in gomolje. Izvrstno učinkuje tudi krmilna ali klajna moka ali paliska (zadnja moka). Če je mogoče pomagati tudi s posnetim mlekom, tem bolje, ker spravimo na ta način več lahko prebavnih beljakovin

sprejeti ga. Na kak način mi hočete pomagati?»

«Tega človeka bi Vas želel rešiti.»

«Za božjo voljo, ne dotaknite se ga, če me ljubite. Ne smete tega poskusiti! Nočem biti kriva česa groznega.»

«Ne bom se ga dotaknil. Vaša volja mi je sveta! Nikdar se ne bo izvršil kak zločin v Vašem imenu. Vi morate ostati čisti pred mojimi zločini. Toda, kako naj Vas rešim strašnega očeta?»

«Še je upanje: nadejam se, da ga bom ganila s svojimi solzami in brezupjem. Oče je trmast, toda ljubi me.»

«Vi upate zastoj: v teh solzah bo videl samo navaden strah in nasprotovanje, lastno vsem mladim dekletom, kadar se može po pameti, a ne po srcu. Toda če Vam bo hotel siloma položiti na glavo poročni venec, da boste morali svojo srečo za vedno žrtvovati pokveki?»

«Tedad, tedaj ni storiti ničesar... Pridite in Vaša žena bom!»

Dubrovski je vztrepetal, blede lice mu je škrlatno pordelo in ta hip obledelo še bolj, kakor je bilo prej. Dolgo je molčal s sklonjeno glavjo.

«Zberite vse svoje duševne sile, prosite očeta, vrzite se mu k nogama, predstavite mu vso svojo strašno bodočnost, svojo mladost, venečo poleg bolehnega in pokvarjenega moža, povejte, da Vam bogastvo ne bo dalo ni ene srečne minute. Nikar ga ne pustite v miru, ne bojte se ne njegove jeze ne groznje! Če ne bo drugega sredstva, mu recite, da si boste... poiskali... strašno varstvo...»

Ob teh besedah je zakril Dubrovski obraz rokama; videlo se je, da se duši v solzah. Tudi Maša je plakala.

«Bedna, bedna moja usoda», je rekel in zavzdihnil. «Življenje bi dal za Vas. Videti Vas od daleč ali podati Vam roko, je bilo zame opojnost. Ko je naposled mogoče, da bi Vas prišel na svoje nemirno srce in rekel: tvoj sem na veke! moram nesrečnik izbegavati misli blaženstva in jih pehati siloma od sebe. Ne smem pasti k Vašim nogam in zahvaliti nebo za zaslužno nagrado. O, kako naj ne sovražim tega... toda čutim, da v mojem srcu zdaj ni prostora za sovraštvo.»

Tiho je objel njeno nežno postavo in jo tiho privil na svoje srce. Zaupljivo je naslonila glavo na prsi mladega razbojnika. Oba sta molčala...

Čas je bežal.

«Iti moram», je rekla naposled Maša. Dubrovski je bil kot vzbujen iz sanj; prišel jo je za roko in ji nataknil prstan. «Če se odločite žbežati k meni», je rekel, «prinesite prstan semkaj, spustite ga v duplino tega hrasta; vedel bom, kaj mi je storiti.»

Dubrovski ji je poljubil roko in se skril med drevjem.

16. poglavje.

Snubitev kneza Verejskega v soseščini že ni bila več tajna. Kirila Petrovič je dobival čestitke, vršile so se priprave za poroko. Maša je od dne do dne odlašala odločilno besedo. Med tem je bilo njeno obnašanje proti varikavemu ženinu hladno in prisiljeno. Knez si zato ni bežal glave, on ni prosjačil za ljube-

zen, zadovoljil se je z njenim molčečim soglašanjem.

Toda čas je bežal. Maša se je odločila in je knezu Verejskemu pisala pismo. Poskušala je v njegovem srcu vzbuditi čut velikodušnosti, odkrito mu je priznala, da ne čuti niti najmanjšega nagnenja do njega. Pisciila ga, naj se odpove njeni roki in jo reši pred usiljivostjo njenega očeta. Skrivaj je izročila pismo knezu Verejskemu. Prebral ga je, pa ni bil niti malo ginjen zaradi njene odkritosrčnosti. Nasprotno je uvidel, da je treba pospešiti poroko, in zato se mu je zdelo potrebno, pokazati pismo bodočemu tustu.

Kirila Petrovič je pobesnel: siloma ga je moral knez pogovoriti, da na zunaj ne sme Maši pokazati, da ve za njeno pismo. Kirila Petrovič je pristal, toda sklenil je, ne tratiti časa, in odločil je poroko že na naslednji dan. Knez je smatral to za zelo pametno, šel je k svoji nevesti, ji povedal, da ga je pismo zelo užalilo, da pa upa sčasoma pridobiti njeno naklonjenost. Potem ji je poljubil roko in odšel.

Toda komaj je odšel iz dvora, je prišel njen oče in ji naravnost ukazal, naj bo pripravljena za prihodnji dan. Marija Kirilovna, razburjena že zaradi izjave kneza Verejskega, je zaplakala in se vrgla očetu k nogam.

«Očka,» je zakričala z žalostnim glasom, «očka, ne uniči me, kneza ne ljubim, ne maram biti njegova žena.»

«Kaj naj to pomeni», je kruto odvrnil Kirila Petrovič, «do zdaj si molčala in soglašala, a zdaj, ko je vse sklenjeno, si se začela upirati. Ne norčuj se, s tem ne boš ničesar dosegla pri meni!»

skupaj. Če manjka teh, je prav, da primešamo za oblogo nekaj oljnih tropin (lanenih ali orehovitih), ker so bogate na beljakovinah in lahko prebavne.

Če ima trajati pitanje 3 mesece, potem je prav, da ne pokladamo ves čas enako sestavljene krme, ampak da prehajamo od meseca do meseca na bolj tečno in lažje prebavno, zato pa bolj gosto klajo. V drugem in tretjem mesecu je dati več krompirja, pa tudi več žitne in druge moke. Kako je to pitanje zamišljeno, kaže sledeči zgled.

Prasič, ki tehta 60 kg in je recimo 6 mesecev star, potrebuje 3 kg krompirja, 3 kg pese (oziroma korenja in repe), 1/2 kg ječmenove, oziroma koruzne moke, 1/2 kg pšeničnih otrobov in 2 litra posnetega mleka. Drugi mesec je povečati odmerke krompirja na 4 kg in ječmenove, ozir. koruzne moke na 1 kg, in tretji mesec na 5 kg krompirja in 1 1/2 kg ječmenove, oz. koruzne (žitne) moke. Vse drugo pa ostane kakor prvi mesec. Za potrebno pijačo je posebej skrbeti. Če bi krme zmanjkalo, jo je treba dodati, v nasprotnem primeru pa odvzeti. Pitan prasič bodi zmeraj do sita, tega nakrmljen. Potrebna sta tudi red in točnost v krmljenju, v svinjaku pa snaga in mir.

KOLIKO MOLZE ENA IN DRUGA KRAVA.

Če hoče veleposestnik, ki ima veliko število krav, izvedeti, koliko mleka mu daje ena in druga krava na leto in kake vrednosti je za plemo, mora mleko meriti, kar se mora zgoditi najmanj po dvakrat na mesec, da zamore iz teh podatkov sklepati na letno molžo. Na dobro urejenih veleposestvih imajo v ta namen vpeljano tako imenovano «kontrolno molžo», da se pouče o mlečnosti posameznih krav, ki je mero-dajna tudi za odbiranje zaroda za rejo.

Prav tako delajo tudi dobro vpeljane živinorejske zadruge pri vpisanih kravah svojih članov.

Razlika je le v tem, da so pri veleposestniku vse krave pod eno streho, pri zadruzi pa po različnih hlevih društvenikov. Namen in končni uspeh mlečne kontrole je pa ravno tisti. Tako se s pomočjo take kontrole dožene, da molze ena krava n. pr. samo 1750 l na leto, druga 2000 l, tretja 2200 l, četrta 2500 l itd. Mlečnost je torej različna in naravno je tista krava več vredna za molžo in za plemo, ki daje več mleka.

Toda ta ocena mlečnosti bi bila pravična in točna le ob eni reji krav, kakor jo nahajamo pri veleposestnikih, pa še tam so izjeme tekom leta, če se pokladajo močna krmila za povzdigo mlečnosti raznim kravam v različnih odmerkih, kakor se to danes godi. Boljše molznice dobijo navadno več močnih krmil kakor pa slabše molznice. Ali vsaj glavna krma jim je enaka in se vsled tega veliko lažje sklepa na mlečnost posameznih krav v takem hlevu.

Težja pa je primera medsebojne mlečnosti pri kravah, ki stoje po različnih hlevih naših malo-posestnikov, ker je po teh hlevih tudi glavna krma različna po svoji sestavi in premalo enotna za točno primerjanje mlečnosti. S tem hočem reči, da je krava, ki molze ob slabši reji 1755 litrov na leto, lahko po svoji naravi boljše molznica kakor sosednja krava, ki molze ob močni reji 2000 litrov. Ako bi prva dobila tako močno krmo, bi molzla lahko 2100 litrov mleka ali pa še več.

Kar dosežemo s kontrolno molžo, velja le za dotični hlev in dotično rejo. V splošnem bi imela pa le tedaj veljavo pri zadružnih kravah, ako bi se te krave tudi enako ali enotno krmile, kakor se po hlevih velikih posestnikov. Razen tega je jemati tudi vse druge pogoje mlečnosti v poštev, kakor starost, vrednost različne krme in oskrbe, pašne razmere itd. Da pridemo do točnejših podatkov v mlečnosti, bi morali vpeljati pri zadružnih tudi kontrolo o krmljenju. Stoprav potem bi lahko zanesljivo sklepali o mlečnosti in plemenski vrednosti krav, ki jih redijo zadružniki.

12.000 LITROV MLEKA NA LETO.

S skrbnim odbiranjem in močnim krmljenjem so posamezni nemški živinorejci dospeli tako daleč, da jim molzejo posamezne krave tudi po 6000 litrov in več na leto. Nemška rekordna molznica «Peta», posestnika H. Lotze v Grothensenu, je dala v 365 dneh celo 12 327 kg mleka, kar je uradno izpričano. To je taka količina, da je

ZENINI IN NEVESTE

kadar kupujete bala, oglejte si bogato zalogo vseh vrst manufakturnega volnenega, svilenega, pletenega blaga pri znani trgovki

A. E. SKABERNE, LJUBLJANA

treba pri nas šest krav, da spravimo toliko mleka skupaj. Na prvi pogled se zdi taka molža sploh nemogoča, toda je živa resnica, potrjena z uradno mlečno kontrolo. In ta primer ni osamljen!

Seveda je taka žival tudi primerno velika in težka, z dolgim, globokim in širokim životom. V oči pade zlasti mogočno vino, ki se na dolgo in široko razteza od popka naprej med zadnjima nogama. Saj ga je za velik škaf! Taka žival molze povprečno po 30 do 40 l mleka na dan! To je mleka za dva navadna škafa! Naravno je, da je treba velikega vimen in da mora biti žival po vsem svojem ustroju usposobljena, proizvajati dnevno take količine mleka. Vsa prebava in prenova se mora živahno vršiti prav po zgledu kake tovrstne z mnogovrstnimi stroji, ki jih nahajamo tudi v živalskem organizmu v podobi različnih ugodno razvitih delov notranjega telesa.

Ali, kar je ravno tako važno, je to, da je treba za tako količino mleka tudi primerne porcije krme, saj je mleko izdelek použite krme. 30 do 40 litrov mleka vsebuje take količine hranilnih snovi, da jih mora žival tudi vse dobiti, da jih lahko predeluje v mleko. Z navadno klajo to ni opravljeno. Poleg običajne klaje, ki obstoji pozimi iz tečne detelje (otave, sena) in pese, mora dobiti tudi zadostne odmerke močnih krmil, ki ji zagotavljajo potrebno tečnost in potrebno podlago za proizvajanje takih množin mleka. Vse krmljenje mora biti obilno in močno. Ravno tako morajo biti pa tudi vsi drugi pogoji, kakor strežba ali oskrba, način molže, hlevske razmere, gibanje itd., ugodni.

Zakaj navajam to visoko mlečnost? Zato, da se prepričamo, kaj se dá doseči s skrbnim odbiranjem dobrega zaroda od dobrih molznic, in po drugi strani, kaj se dá doseči z dobro rejo in močnim krmljenjem.

Taki primeri naj dajejo potrebno pobudo tudi za naš napredek!

Seme pri hmelju in njegovi vzroki

Hmelju dajte apna in kalija!

Od dobrega hmelja zahtevamo, da vsebuje kar največ hmeljske moke (lupulina), ki nudi, kakor je znano, za kuhanje piva najvažnejša srbstva, namreč hmeljsko olje, različne grenčične kislino

«Ne uničite me», je ponovila bedna Maša. «Zakaj me podite proč od sebe in me izročate neljubljenemu človeku? Ali sem vam tako odveč? Pri vas hočem še nadalje ostati prav kakor doslej. Očka, brez mene vam bo dolgčas in jaz bom nesrečna. Ne maram se poročiti.»

Kirila Petrovič je bil ginjen, toda zatajil je ginjenost in pahnil hčerko od sebe ter sirovno rekel: «Vse to je neumnost. Bolje vem kakor ti, česa ti je treba, da boš srečna. Solze ti ne pomorejo, pojutrišnjem bo tvoja poroka.»

«Pojutrišnjem!» je kriknila Maša! «Moj bog! Ni mogoče, to ne sme biti! Očka poslušajte! Če ste me sklenili uničiti, najdem zaščitnika, o katerem vi ne sanjate. Prestrašili se boste, ko spoznate, kam ste me dovedli.»

«Kaj, kaj», je kričal Trojekurov, «groziti si upaš, drzna punčara! Da veš, s teboj bom napravil, česar se nisi ne nadejaš. Ti si upaš, strašiti me! Bomo videli, kdo bo ta zaščitnik!»

«Vladimir Dubrovski», je kriknila brezupno Maša.

Kirila Petrovič je mislil, da je izgubila pamet, in jo začuden gledal. «Dobro,» je dejal po trenutnem premolku, «pričakuji, kogar hočeš, da te osvobodi, a medtem ostani v svoji sobi. Pred poroko ne prideš iz nje.» Pri teh besedah je Kirila Petrovič odšel in zaklenil za seboj vrata.

Dolgo je plakala bedna deklica v vednih mislih na to, kar jo čaka, toda burno priznanje, s katerim se je izpovedala očetu, ji je olajšalo dušo. Bolj mirno je zdaj mogla misliti na svojo usodo in na to, kaj ji je treba ukrepati. Glavno je bilo, rešiti se te strašne poroke.

Usoda, da bi postala žena razbojnika, se ji je dozdevala v primeri z žrtvijo, v katero so jo silili, pravi paradiz. Pogledala je prstan, ki ga ji je pustil Dubrovski. Goreče ga je želela še enkrat videti in se pred odločilnim korakom še enkrat dodobra porazgovoriti z njim. Slutnja ji je dejala, da najde Dubrovskega zvečer v vrtni lopi, in sklenila ga je tam počakati. Kakor hitro se je začelo mračiti, se je Maša pripravila, toda vrata so bila s ključem zaklenjena. Sobarica ji je za vratni povedala, da ji je Kirila Petrovič prepovedal izpustiti jo venkaj. Bila je torej jetnica. Globoko užaljena je sedla k oknu, kjer je ostala do temne moči; ne da bi se slekla, je nepremično strmela na temno nebo. Zjutraj je zadremala, pa so jo težke sanje mučile v lahkem snu. Predramili so jo žarki vzhajajočega solca.

17. poglavje.

Prebudila se je in takoj prva misel je porodila v duši sliko gorja vseh njenih razmer. Pozvonila je in deklica je prišla ter povedala, da je Kirila Petrovič zvečer odpotoval in se pozno vrnil, da je dal strogo povelje, ne pustiti je iz sobe ter paziti na to, da ne bo nihče govoril z njo, da v ostalem ni ukazal nič posebnega glede poroke, razen da je velel popu, naj pod nikakim pogojem ne zapusti vasi. Po tem pojasnilu je deklica ostavila Marijo Kirilovno in vrata znova zaklenila.

Te besede so jetnico užalile. V glavi ji je vrelo, zavalovala ji je kri, za vse na svetu je sklenila, obvestiti o dogodku Dubrovskega in pričela je iskati izhoda, kako bi odpravila

prstan v duplino naznačenega hrasta. Ta hip je udaril v nje okno kamenček, steklo je zazvenelo in Marija Kirilovna je videla na dvoru malega Saša, ki ji je z roko dajal znake. Poznala je njegovo naklonjenost in razveselila se ga je. «Pozdravljen, Saša! Zakaj me kličeš?»

«Prišel sem, sestrica, da te povprašam, če morda kaj potrebuješ. Papa je hud in je vsem v hiši prepovedal, poslušati te. Če mi ukažeš, rad napravim kako uslugo. Za tebe storim vse.»

«Hvala, moj Saša! Čuj, ti poznaš stari hrast z duplino pri lopi.»

«Poznam, sestrica.»

«Če me imaš rad, hiti urno tja in položi v duplino ta prstan. Toda pazi, da te kdo ne vidi.»

Pri teh besedah mu je vrgla prstan in zaprla okno.

Malček je pobral prstan in zbežal na vso moč. V treh minutah je bil pri označenem drevesu. Tu je zasoplen obstal, se na vse strani ogledal ter položil prstan v duplino. Ko je svoje delo srečno dovršil, je hotel takoj o tem obvestiti Marijo Kirilovno. Naenkrat pa je skočil izza lope polraztrgan fant, in posegel z roko v duplino. Saša se je urneje od verovice vrgel nanj ter ga zgrabil z obema rokama.

«Kaj delaš tu?» ga je preteče vprašal.

«Kaj te briga», je fantiček odgovoril in se ga skušal otresti.

«Pusti tu prstan, sicer te naučim kozjih molitvic», je vnil Saša.

ter najfinejši vonj in okus. Čim bolj stopajo v ozadje razne druge sestavine hmeljskih kobulov, tem ugodneje presojamo vrednost hmelja.

Poleg imenovanih sestavin pa naletimo pogosto v kobulih na seme, ki je za pivovarja zelo neprijetno, ker kvari kakovost piva. Naloga hmeljarjev je, da nudijo kupecu pivovarju hmelj brez semena. To bomo pa najlaže dosegli, če spoznamo vzroke, ki pripomorejo do tvoritve semena v kobulih. Če odstranimo te vzroke, se nam posreči dobiti tozadevno brezhiben pridelek.

Seme, katero naletimo večkrat v kobulih, se tvori v pestičnikih (ženski cvet) in dosežejo lahko velikost konopljinega zrna. Če se oprasijo pestičniki s prahom prahovnikov (moškega veta), oziroma oplodijo, se razvijejo plodnice do običajne velikosti, kakor je to vedno pri divjem hmelju, in tvorijo pogosto do 30 odstotkov celotne teže kobulov. Izjemoma pa morejo plodnice tudi brez oprasenja močno narasti, zaradi česar nastane prav tako zmanjšanje vrednosti blaga.

Ker gojimo v naših hmeljnikih le rastline s pestičniki, se more izvršiti oprasenje le tedaj, če imamo v nepreveliki razdalji prahovnike, katerih prah prenese veter v hmeljišča. V Bavarski imajo stroge predpise, da se morajo v bližini hmeljnikov vsi prahovniki odstraniti. Na Francoskem so gotovi okraji, kjer vsako leto koncem maja populijo šolski otroci pod nadzorstvom učiteljstva ves divji hmelj v obližju hmeljnikov. Tudi pri nas bi bilo dobro, če bi izdala velika župana podobno uredbo. Prigovarjanje samo kaj malo hasne, saj se opazujejo že leta v sami metropoli našega hmeljarstva, v Zalcu, žive meje, polne divjega hmelja. Vsak vetrček že dvigne cele oblake cvetnega prahu na hmeljnike preko ceste.

Čeprav igra glavno vlogo pri tvorbi semena oploditev pestičnikov, pridejo vendar še drugi vzroki v poštev, da to povzročijo.

Hmelj je napram svoji okolici zelo občutljiv, zaradi česar nastopajo na njem v nenormalnih okolnostih kaj rade bolezni kakor tudi oblike, ki niso v skladu z normalnim razvojem. To smo videli lepo v letu 1927., ko je šel ves zgodaj rezani hmelj v kravice in nam skvaril kakovost.

Divji kakor tudi manj žlahtni hmelj (n. pr. naš bivši pozni, belgijski, alzaški) nagiblje mnogo bolj k tvorbi semena kakor žlahtne vrste. Zaradi tega ne nastopa pri pravilni obdelavi pri teh se-

me ali ostane vsaj samo pri mali nabreklosti plodnice, katere površina je pa bogato posejana z dragocenimi snovmi hmeljske moke. Če se pa zaradi neugodnega vremena v pomladí razvoj rastline zakasni, se tudi doba cvetenja žlahtnih vrst zategne in pade s cvetenjem divjih prahovnikov skupaj. To nam je dalo letos mnogo semena celo v boljših legah. Da ni bilo divjega hmelja, bi ne imeli slabega blaga. Seme se rado tvori v hmelju, če ga gojimo na neprikladnih tleh ali če mu podnebne razmere ali lega ne ugajajo. Zato ne bomo širili hmeljarstva na neprikladnih legah. Posebno občutljiv je za lege z zelo nestalno toploto; če se pridruži temu še neugodno vreme ali napačno obdelovanje, utrpi tudi pri boljših vrstah kakovost kobulov občutno škodo.

Silno občutljiv je hmelj tudi za napake pri gnojenju. Ker pa se, žal, ne baš redko vprav hmelj z enostranskim, oziroma premočnim gnojenjem z enim samim gnojilom preobloži, se ne smemo čuditi, če postanejo kobuli grobi ter imajo malo hmeljske moke in so polni semena. Tudi tu smo mnogo grešili, ker se še vedno nismo naučili spoštovati dvoje najvažnejših gnojil za hmelj: kalijeve soli in apna. Marsikak nespameten hmeljar pusti v slabih letih gladovati svoje hmeljnike, češ, kaj mu bom stregel, ko mi ne povrne dela; ga bom že takrat pognal z umetnimi gnojili, kadar bo boljša cena. Dvakrat napačno ravna! Prvič mu vrže pri že tako nizkih cenah njegovo hmeljišče še manj dohodkov, drugič pa pokvari pozneje te sestradane rastline s preobilno hrano, da pokaže pridelek vse mogoče nepravilnosti in napake. Potem pa govore o opešanju hmelja. Poskusite tako ravnati pri živalih in uvideli boste, da tako ne gre. Četudi napolnimo nespametnemu gospodarju hlev z najlepšo živino, mu ne koristi nič, če je ne bo negoval. Nespametno bi pa ravnali, če bi navalili naenkrat tej sestradani čredi hrane, kolikor bi jo hotela. Obolela bi in bi kazala vse slabe znake, čeprav je sicer dobra. Isto je pri našem hmelju. Nikakor ni opešan, le hmeljarji so nespametni, ker se nočejo učiti od svojih naprednejših tovarišev.

Če bodo hmeljarji uporabljali poleg dušičnatih gnojil, poleg superfosfata in Thomasove žlindre tudi kalij in apno, bodo hmeljniki zopet košati in zdravi, kakor so bili. Na 1000 rastlin se daje 80 kg 40odstotne kalijeve soli; sedajle na

zimo (na isto množino) pa vsaj 10 stotov apnene moke, ki je najcenejše gnojilo, a kljub temu najvažnejše, ker drži v ravnovesju druga hraniva v zemlji in preprečuje njihovo enostransko škodljivo delovanje.

Le če bomo pazili na vse te okolnosti, nam bo mogoče postaviti na trg res prvovrstno blago, ki mu bo kupec zaman iskal napake in ga bo pivovar narad kupil ter ostal stalen odjemalec našega blaga.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Razpoložanje na žitnih tržiščih je postalo precej mirno in mlačno. Cene pšenici so za malenkost popustile. Na ljubljanski blagovni borzi se je ponujala 18. t. m. (za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo): pšenica, baška, po 285 do 287-50 Din, turščica, ameriška, po 315-50 do 320 Din, oves, baški ali slavonski, po 295 do 300 Din, rž, baška, po 295 do 297-50 Din, moka «0» po 430 do 435 Din.

ZIVINA. Cene v inozemstvu so zopet za malenkost nazadovale, zlasti na Dunaju. Izvoz naš je majhen. Pri nas so cene živini prilično stalne.

HMELJ. V Zalcu (Češkoslovaška) je bil živahen promet ob čvrstem razpoložanju. Cene so se malo dvignile. Savinjski hmelj je dosegel v Zalcu 25 do 30 Din za 1 kilogram. — V Nürnbergu je položaj mirnejši. Tuji hmelj se je trgoval tam po 14 do 25 Din za 1 kilogram.

VINO. Položaj na jugoslovenskih tržiščih z vinom ni enoten, vendar se opaža v zadnjem času, da so se cene okrepile, zlasti v Dalmaciji, kjer se plačuje za boljša vina po 4 do 5 Din za liter. V Sremu, kjer je letina precej dobra, se gibljejo cene med 4 in 4-50 Din. Tudi v Banatu se kupčija razvija živahneje, vendar so cene še vedno zelo nizke (bela vina, 8- do 9% odstotna 2-50 do 2-75 Din, 9- do 10% odstotna 2-75 do 3 Din, 10- do 11% odstotna 3 do 3-50 Din in sortirana 4 do 5 Din za liter). V okolišju Bela Crkva je letošnja letina kvantitativno večja kakor lani, vendar imajo vina povprečno le 7% alkohola, 11% so že redkost. V smederevskem okolišju ni kupčije, ker se zahtevajo previsoke cene. V Sloveniji je stanje manj ugodno ter so cene zelo različne. Slabša vina se prodajajo, postavljena na postajo, po 5 do 6 Din, srednja po 7 do 8 Din, ljutomerčan pa preko 8 Din.

Namesto odgovora ga je fant udaril po licu s pestjo, toda Saša ga ni izpustil in je zakričal na vse grlo: «Tatovi, tatovi, semkaj, semkaj!»

Fant se je poskušal iztrgati. Izgledal je dve leti starejši od Saše in dokaj močnejši, toda Saša je bil spretnejši. Par minut sta se rovala, a naposled je zmagal fant. Vrgel je Sašo ob tla in ga stisnil za grlo: pa ga je že isti hip zgrabila krepka roka za lase.

«Ah, ti, beštija, kako si upaš tepsti našega malega gospoda», je zakričal vrtnar Štefan. Saša se je sunkoma dvignil.

«Ti si me zgrabil pod ramo, sicer bi me ne vrgel. Vrnej takoj prstan in poberi se!»

«Zakaj ne», je odvrnil dečko in se naenkrat spotaknil ter osvobodil svojo kuštravo glavo iz Štefanove roke.

Hotel je zbežati, toda Saša ga je ujel, ga sunil v hrbet, da je pal kakor dolg in širok. Vrtnar ga je znova zgrabil in povezal z jermenom

«Daj prstan!» je vpil Saša.

«Čakaj gospod», je dejal Štefan. «povedem ga na zaslišanje k policijskemu nadzorniku.»

Vrtnar je odvel jetnika na dvorec, a Saša je šel z njim in nemirno pogledoval svoje hlače, ki jih je zamazal in strgal med gnojenjem. Naenkrat so se vsi trije znašli pred Kirilo Petrovičem, ki je šel gledat svojo kornjarno.

«Kaj pomeni to?» je vprašal Štefana.

Na kratko je opisal Štefan ves dogodek. Kirila Petrovič ga je pazljivo poslušal.

«Ti navihanec», je dejal obrnivši se k Saši, «zakaj sta se zgrabila?»

«Ukradel je iz dupline prstan. Očka, ukažite mu, naj prstan vrne!»

«Kakšen prstan? Iz katere dupline?»

«Dala mi ga je Marija Kirilovna... da bi ta prstan...» Saša je hotel jecati in je bil v zadregi.

Kirila Petrovič se je zresnil, zmigal z glavo in dejal: «V to zadevo je torej zapletena Marija Kirilovna. Priznaj vse, sicer te tako s šibo pretepem, da boš videl devet solnc!»

«Za Boga, očka, jaz, očka... meni ni Marija Kirilovna ničesar ukazala, papa!»

«Štefan, pojdi in ureži mi takoj brezovko!»

«Stojte, očka, vse vam povem. Sestrica Marija Kirilovna mi je velela, naj pohitim k hrastu in nesem prstan v duplino. Odšel sem torej in vložil prstan, a ta hudobni deček...»

Kirila Petrovič se je obrnil k hudobnemu dečku in ga vprašal strogo: «Čigav si?»

«Sem od služinčadi Dubrovskih», je odgovoril.

Obraz Kirile Petroviča se je zmračil.

«Ti, kakor se vidi, me ne priznaš za svojega gospoda. Kaj si delal na mojem vrtu?»

«Maline sem kradel.»

«Tako! Kakršen gospod, tak hlapec. Ali rasejo maline pri meni na hrastih? Ali si že slišal kaj takega?»

Dečko ni ničesar odgovoril.

«Očka, ukažite mu, vrniti prstan!» je dejal Saša.

«Molči, Aleksander!» ga je zavrnil Kirila Petrovič, «ne pozabi, da midva še nisva obračunala. Idi v svojo sobo. In ti, škilec, če mi vse priznaš, te ne pretepem, nego ti dam še denarja za orehe. Daj prstan in hodi!»

Dečko je odprl pest in pokazal, da nima ničesar v roki.

«Jaz ti bom že pokazal!»

Mali ni odgovoril niti besede, stal je mirno s sklonjeno glavo ter na videz izgledal kakor kak tepec.

«Dobro!» je ukazal Kirila Petrovič, «zaprite ga kjerkoli in pazite, da ne pobegne, sicer potegnem vsem v hiši kožo čez glavo.»

Štefan je odvedel fantiča v golobinjek, ga zaklenil in postavil na stražo kurjo čuvarico Agac.

«Tu ni nikakega dvoma: obdržala je zvezo z Dubrovskim. Toda če ga res kliče na pomoč...» je pomišljal Kirila Petrovič, hodil po sobi sem in tja ter srdito žvižgal napevko: Bojni grom... «Naposled mu pridem še na sled in ne uide nam... Čuujem zvonček, hvala Bogu! To je policijski nadzornik. Privedite sem ujetega fanta!»

Medtem je telega pripeljala na dvor našega znanca, policijskega nadzornika, ki je priletel ves zasopel v sobo.

«Dobra novica», je kričnil Kirila Petrovič, «ujel sem Dubrovskega.»

«Slava Bogu, Vaše velerodje», je dejal nadzornik vidno razveseljen. «Kje je?»

«To se pravi, ne Dubrovskega, toda enega iz njegove tolpe. Takoj ga privedejo. On nam pomaga zgrabiti svojega atamana... Tu je!»

(Konec prh.)

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

- 1 ameriški dolar za 56-40 do 56-60 Din;
- 18. t. m. v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 799-60 do 802-60 Din;
- 100 nemških mark za 1354-25 do 1357-25 Din;
- 100 madžarskih pengov za 990-70 do 993-70 Din;
- 100 italijanskih lir 296-80 do 298-80 Din;
- 1 dolar za 56-64 do 56-84 Din;
- 100 francoskih frankov za 221-33 do 223-33 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 168-20 do 169 Din.

Sejmi

- 21. decembra: Krašnja (pri Sv. Tomažu), Laško.
- 22. decembra: Brežica.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljeva krstna slava in rojstni dan.** V četrtek so na dvoru svečano proslavili kraljevo krstno slavo. V ponedeljek pa se je svečano obhajal kraljevi rojstni dan po vsej državi kot državni praznik.

* **Kraljica je odpotovala v Romunijo.** Kakor javljajo iz Beograda, je kraljica Marija odpotovala v Romunijo, kjer bo katoliške božične praznike preživela pri svoji materi.

* **Gibanje SDS v mariborski oblasti.** V Zibiki se je 2. t. m. vršil občni zbor krajevne organizacije. Za predsednika je bil ponovno izvoljen kmet g. Joško Gobec. V Sv. Štefanu pri Smarju je bil zbor 8. t. m. Predsednik je kmet g. Anton Slaten ek. V Framu 8. t. m.: predsednik posestnik Karel g. Černej. V Mariboru-Melju 9. t. m., poročal je dr. Pivko. V Podčetrtku 9. t. m., poročal sreski tajnik g. Mačgaj; predsednik lekarnar Lovro Jurše. V Celju 12. t. m., poročal dr. Pivko, predsednik Vinko Šket. Prijavljeni so občni zbori krajevnih organizacij Maribor-IL okraj za 19. t. m. in Dramlje za 23. t. m. Prosimo vse nadležne organizacije, ki so že izvršile občne zборе, da ne-

- 27. decembra: Radeče, Vrhnika, Vitanja.
- 28. decembra: Dob pri Kamniku.
- 29. decembra: Mirna peč.

Kratke vesti

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za konjiški okraj bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo 30. t. m. ob 15. v šoli v Cadramu (Oplotnica) z običajnim dnevnim redom. Vsi člani in nečlani, ki se za sadjerejo zanimajo, se vabijo, da se zborovanja polnoštevilno in sigurno udeležijo. Po zborovanju bo predaval kmetijski referent iz Konjice o sadjarstvu.

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Ormožu vabi svoje člane kakor tudi vse ljubitelje vrtnarstva in sadjarstva na občni zbor, ki se bo vršil 26. t. m., to je na Stefanovo, po rani sv. maši v prostorih Katoliškega doma v Ormožu.

mudoma pošljejo zapisnike. Vse ostale pa, da občne zборе po naših navodilih v okrožnici nujno skličejo. — **Oblastno tajništvo SDS, Maribor.**

* **Smrt zaslužnega narodnega delavca.** To dni je umrl v Mariboru upokojeni nadučitelj Fran Podobnik, velik rodoljub in eden najstarejših slovenskih Sokolov. Rojen je bil leta 1850. kot sin ključavničarskega mojstra v Ljubljani. Od leta 1860. je bil član Ljubljanskega Sokola. Služboval je kot učitelj najprej v Črmošnjicah pri Kočevju, nato poldrugo leto v Rajhenburcu ter 20 let na Koroškem, kjer so ga zaradi njegovega trdnega narodnega prepričanja zapostavljali in pregnjali. Leta 1892. je dobil mesto nadučitelja pri Sv. Barbari v Halozah. Nato je služboval dve leti v Hajdini pri Ptujju, kjer se je po njegovi zaslugi iztrebilo nemškutarstvo. Hajdina ga je imenovala tudi za svojega častnega občana. Leta 1907. je bil po 37 letih učiteljevanja upokojen na lastno prošnjo in se preselil v Maribor. Časten mu spomin!

* **Ivan Ažman zopet župan v Lescah.** Kakor smo že poročali, je bil pri zadnji razpravi bivši župan v Lescah Ivan Ažman oproščen obrekovanj,

ki so jih iznesli klerikalci. Z dekretom od 13. t. m. pa je okrajno glavarstvo izročilo vodstvo poslov župana občine Lesce zopet v roke Ivana Ažmana. Tako je dobil Ivan Ažman tudi drugo uradno za- doščenje.

* **Oblastni poslanec g. Poljanšek odložil mandat.** Poslanec ljubljanske oblastne skupščine gospod Poljanšek je odložil mandat. Predsedstvo SDS mu je ob tej priliki pismeno izreklo zahvalo stranke za njegov trud kot članu delegacije SDS v ljubljanski oblastni skupščini. Na mesto g. Poljanška pride g. Karel Kovač iz Starega trga pri Ložu.

* **Naši izseljenci v septembru.** Po statistiki Izseljeniškega urada v Zagrebu se je meseca septembra letos izselilo iz naše države v prekmorske dežele 2083 oseb, torej 724 manj kakor v septembru lani. Izselilo se jih je največ iz Hrvatske in Slavonije (762), iz Dalmacije (495), iz Vojvodine (321), iz Slovenije (283), iz Srbije (113), iz Bosne in Hercegovine (56) in iz Črne gore (51). Izselilo se jih je največ v Argentino (1125), Zedinjene države Severne Amerike (588), v Urugvaj (134) in v Kanado (118). Vrnilo se jih je meseca septembra v staro domovino 225, v razdobju od 1. januarja do konca septembra letos pa 3623, dočim se je lani v istem razdobju vrnilo le 3505 oseb.

* **Znatno padec lovskih zakupnin.** Prvi uspehi uvedbe oblastne davščine na zakup lovov v ljubljanski oblasti so že tu. Pri okrajnem poglavarstvu v Črnomlju so se vršile od 24. novembra do 4. decembra t. l. dražbe ondotnih lovišč. Nad vse zanimivo in poučno je primerjati sedanjo in prejšnjo zakupnino posameznih občin, ker se vidi, kako katastrofalno je vplivala uvedba te davščine na dohodke občin. Lovska zakupnina znaša sedaj v občinah (v oklepajih dosedanje zakupnine): Butoraj 100 Din (prej 2005 Din), Črnomelj 100 (600), Tribuč 311 (1700), Loka 615 (2250), Petrova vas 410 (1500), Talčji vrh 500 (2060), Čeplje 2500 (420), Doblje 1200 (8000), Tanča gora 1000 (6000), Adlešiči 620 (200), Podzemelj 1521 (500), Vinji vrh 500 (2010), Kot 430 (300), Planina 4000 (5500), Semič 420 (2000), Dol 615 (750), Dolnja Podgora 1000 (1755), Radenci 650 (420), Božakovo 210 (2000), Drašiči 260 (2000), Češnjevce 150 (200), Mellika 1011 (300), Lokvica 220 (999) in Suhor 250 (1050). Lovska zakupnina vseh teh

Soteščan

Zrtev ljubezni in zvestobe

Povest iz predvojne dobe.

«Ali že veste? Kdo bi si mislil... Kar na tihem so mislili narediti!»

Proti vaškemu koritu je prisopihala branjevka Šepakova Meta, odložila košaro ter si obrisala s predpasnikom znojno čelo.

«Kaj pa je Metka?» so jo vpraševale vaščanke.

«Križ božji! V nedeljo bosta na oklicih...»

«Kdo pa? Povej no, Meta!» so jo cukale za kočemajko.

«Srdan in Špoljarjeva Ana. Na sodišču sta že uredila, danes zjutraj sta bila v župnišču...»

«Beži no, beži! Ni mogoče! Kje si jo pobrala?»

«Sama sem ju videla, ko sta prišla iz župnišča. Ni jima bilo prijetno, ker sem ju zalotila; nevesta jo je popihala skozi vrata na dvorišču, odkoder se je komaj upala k ženinu na cesto. Saj pravim, ta presneta Špoljarjeva Ana!»

«Premlada je zanj», je ugovarjala Bunčkova Jera. «Skoro polovico je mlajša od njega.»

«Premoženje se ne postara», je besedičila Guštinka. «Njemu je vseh dota, njej pa posestvo; to ju bo vezalo namesto ljubezni.»

«Špoljar jo je menda prisilil», je branjevka zapala sosedo. «Veš, zaradi Rogina...»

«V Ameriko je ne pusti — že zavoljo sramote. Noče, da bi kdo rekel: edina hči, pa mora iskati kruha po svetu.» Soseda je uprla roki v bok in nadaljevala: «Na Rogina naj se ne zanaša; tri leta je že, odkar je odšel, pa se še ni oglašil.»

«Nanj je bila menda silno navezana», je pravila Meta. «Po vse noči je prejkala, ker ni bilo nobenega poročila. Hujšati je pričela in bolehati,

ljudem se je umikala, češ, da nimajo sočutja. Zdaj je nekoliko pozabila in oče bi jo rad popolnoma potolažil.»

«Špoljar ima denar in Ana se tega ne bojeva», je menila zgovorna vaščanka. «Odnemala pa je tudi zato, ker ne more uveljaviti svoje volje.»

«Sama ima tudi že nekaj premoženja. Nekdo je videl pri njej hranilno knjižico z lepimi tisočaki», je vedela Fertjakova Neža. «Pa jo skriva celo pred starši in nihče ne ve, koliko je naloženo.»

«Kdo ve, odkod ima denar», je ugibala Meta.

«Ali ni morda Rogin...?»

«Preden je šel v Ameriko, je prodal kmetijo», je namignila Drnulja. «Morda ji je res dal kaj shraniti.»

«Ako živi, bo zahteval nazaj», je modrovala Guštinka.

«In če je mrtev, ji bo ostalo», je branjevka pribila. «Pri Srdanu bo šele bogatija; tako posestvo, pa še denar in nobene obremenitve!»

«Če se bosta le razumela», je izkušena vaščanka nekoliko podvomila.

«Stara ljubezen ne ugasne», je trdila soseda.

«Slišala sem ju, kako sta se poslovila, še danes ne morem pozabiti.»

Vaščanke so obkrožile ženico, ki se je odkasljala, popravila ruto in pričela: «Bilo je zgodaj tisto jutro, ko je Rogin odhajal v Ameriko. V cerkev sem šla in spotoma sem molila rožni venec. Ančka ga je spremila do razpotja, kjer sta se ustavila. Temno je še bilo, zato me nista opazila. Poljubila sta se in objela, Anica je glasno zaplakala. «Nikoli te ne bom pozabila! mu je rekla.

«Vedno te bom nosil v svojem srcu!» ji je za-trdil Rogin.

«Pa da se ne boš izpozabil in prelomil obljubo!»

«Anica, nikoli! Na, pa tole vzemi za spomin, tole malenkost.»

«Saj ni treba, France. Prav zares ni treba.»

«Vzemi, Ančka. Ako ne vzameš, se mi zameriš.»

Ančka je spravila papirni zavitek, s čelom se je naslonila na deblo bližnjega drevesa ter si je otirala solze.

«Z bogom, na svidenje, Anica!» Rogin je zavriskal in izginil za ovinkom.

Anica se je zapletala od žalosti. Komaj je izpregovorila, ko sva se srečali pozneje. «Urša, molji za srečno potovanje!» mi je naročila.

«Kdo ve, kaj je bilo v tistem zavitku», je ugibala Šepakova Meta. «Denar ali darilo?»

«Ne vem», je odvrnila. «Pa nikar ne govorite, kar sem vam zaupno razodela!»

Vaščanke so se rotile pri vseh svetnikih, da bodo čuvale skrivnost, vendar pa se dolgo niso mogle ločiti od zavitka. Domišljija jim ga je odvijala: nekaterim je pokazala šopek bankovcev, drugim dragoceno poročno darilo.

«In vendar se mu je izneverila!» jo je pogrjala Bunčkova Jera.

«Prav je storila!» se je Drnulja oglašila. «Ali naj ga čaka do pozne starosti in ostane samica?»

«Špoljar in Rogin se nista nikoli razumela», je poudarila Špančkova Liza. «Kadar je bil oče doma, se France ni upal v njegovo hišo, mati pa ga je zagovarjala zaradi hčere.»

«Rogin bi bil lahko spravil njeno doto», mu je branjevka privoščila. «Srdanu bo pa odprl denarnico; bom že izvedela, koliko ji je zapisal in koliko ima sama gotovine.»

«Strica ima v Ameriki», je menila Guštinka.

«Tudi ta jo bo založil.»

lovišče je padla od letnih 44.519 Din na 18.593 dinarjev, torej za 60 odstotkov. Pri zakupni dobi petih let znaša škoda, ki jo utrpe občine, nič manj kakor 129.630 Din.

* Ne pozabite ob novem letu na «Skovirja»! Tudi šaljivega razvedrilnega štiva je človek potreben. Naročite se na «Skovirja», ki stane samo 15 Din četrtletno. V «Skovirju» izhaja lep detektivski roman. Dobite lahko vse številke za nazaj. Lepe slike. Dobre smešnice. Naročite se!

* Kalendar «Narodno Kolo». Prejeli smo omenjeni kolekar, ki je prav lično tiskan in opremljen. Ima tudi več slik. Pisan je v lahko razumljivi hrvaščini. Steje 168 strani. Naroča se na naslov: Uprava «Narodnega Kola», Draškovičeva ulica 15 a/III., Zagreb.

* Nazadovanje prebivalstva v Trstu. V Trst se preseli mesečno po službenih podatkih okoli 1020 oseb, izšli pa se jia vsaj sto več. To je nazadovanje tržaškega prebivalstva. Priseli se z dežele mnogo služkinj. Od 100 jih je 90 Kraševk ali Istrijank. V Trstu se krči trgovina in manjša se delo v pristanišču in ladjedelnicah. Trst pač pod Italijo ne more uspevati!

* Zapuščena Opatija. Puščoba je zavladala v zdravilišču. «Quarnero» in «Palace» sta zatvorjena že dalje časa. Ostale kavarne tako nekako životarijo. Opatija, kjer je bilo pred dvema mesecema še kolikor toliko tujcev, je danes tiha in mirna. Mnogi so se nadejali ugodne zimske sezone, pa ni nič. Bilo je v Opatiji še precej ljudi iz Italije. Teh se bojijo, ker so izbirčni in sitni in hočejo imeti vse na pol zastoj. Opatija bo v Italiji popolnoma propadla.

* Naval na ljubljansko bolnico. V zimskem času je zopet velikanski naval na ljubljansko javno bolnico. Dnevno se priglaja povprečno 20 bolnikov, ki prosijo za sprejem. Letos je bilo v bolnico sprejetih že nad 14.700 bolnikov, torej znatno več kakor lani. Vsi oddelki so prenapolnjeni.

* Ljubljanski sejem s kožuhovino. Že desetletja se vrše v Ljubljani na prvi ponedeljek po sv. Neži kožni sejmi. Zadnja leta pa je ljubljanski velesejem s sodelovanjem Lovske zadruge v Ljubljani te kožne sejme reorganiziral in izboljšal. Poseben oddelek na velesejmu, imenovan «Divja koža», zbira kože vseh vrst divjih živali, jih sortira in povabi domače in tuje kupce na dražbo in nakup kož. Na ta način se dosežejo

najboljše cene. Zato naj tudi letos nikdo ne zamudi prilike, ki mu jo nesebično nudita ljubljanski velesejem in Lovska zadruza v Ljubljani. Pošiljajte kože «Divji koži» na ljubljanski velesejem in s posebnim pismom razpredelbo. To zimo pade sv. Neža prav na ponedeljek in bo ta sejem torej 21. januarja 1929. Kože se sprejemajo vse do tega dne opoldne.

* Prisiljena proslava v Julijski Krajini. Da so se zadnji prazniki obletnice osvobojenja in fašistskega pohoda na Rim vršili bolj svečano, so si razni podestati v Julijski Krajini nabavili zastave za vso vas. Vsak posestnik hiše je dobil zastavo, katero je moral izvesiti na svoji hiši. Istčasno je dobil tudi račun, ki se je glasil na 60 lir.

* Agrarnim interesentom v Sloveniji. Prejeli smo: Zveze agrarnih zajednic v naši državi so predložile ministru za agrarno reformo načrt zakona o likvidaciji agrarnih odnošajev na veleposestvih. V tem zakonu, ki se sedaj nahaja pred zakonodajnim odborom Narodne skupščine in ki bo verjetno v doglednem času izglasovan od Narodne skupščine, se predvideva med drugim, da bodo agrarni subjekti pridrženo jim zemljo odplačevali državi 20 let potom agrarnih zajednic. V članstvo teh agrarnih zajednic bo moral vstopiti vsakdo, ki je dobil zemljo po agrarni reformi. Cena zemlji se bo odmerjala na ta način, da se čisti katastrski dohodek iz leta 1919. pomnoži z 200. V onem kraju, kjer je čisti katastrski dohodek 8 Din, bo cena enemu katastralnemu oralu 1600 Din. Glede na to, da se bodo po novem agrarnem zakonu morali združiti vsi, ki dobe veleposestniško zemljo, se ti pozivljejo, da pričnejo z ustanavljanjem agrarnih zajednic. Agrarni interesi prejemajo potom agrarnih zajednic od ministrstva za agrarno reformo brezobrestna posojila v svrhu zidanja hiš, nabave vprežne živine in kmetijskega orodja. V onem kraju, kjer je vsaj 10 agrarnih interesentov, ki želijo ustanoviti agrarno zajednico, naj se eden izmed njih obrne na Zvezo agrarnih zajednic v Mariboru, kjer se dobe brezplačno vse tiskovine in pravila za ustanovitev agrarne zajednice kakor tudi poslovne knjige za zajednico. Agrarni interesi, združite se, ker v združitvi je rešitev!

* Cepljenje proti steklini v Ljubljani. Poleg že obstoječega antirabičnega ambulatorija v Celju se je otvoril tudi v Higijenskem zavodu v Ljubljani antirabični ambulatorij in se bo tukaj vršilo

cepljenje proti steklini. Brez ozira na pripadnost k ljubljanski ali mariborski oblasti se bodo cepile proti steklini vse osebe, ki imajo bližje v Ljubljano kakor v Celje. Cepilo se bo po novi metodi dr. Hempta in bo trajalo cepljenje pri najtežjih primerih ugriza samo 6 dni. Higijenski zavod bo pošiljal cepivo tudi uradnim in privatnim zdravnikom na dom, da ne bo treba ugriznjenim osobam hoditi v Ljubljano ali ostati tukaj še ves čas cepljenja.

* Šmarnica je strup. K temu našemu članku smo prejeli več dopisov, ki v polnem obsegu odobravajo naše svarilo onim, ki v svoji nevednosti z gojenjem šmarnice škodujejo sebi in drugim. Eden dopisnikov, ki goji tudi sam to trto, pa pravi, da mu celo koristi. Spozabi se celo tako daleč, da reče: «Ker je šmarnica poceni, torej vsakdo raje pije šmarnico in zato več. Mi pravimo, da je šmarnica bolj močna in ne verjamemo, da bi vsebovala kak drugačen alkohol kakor druga vina.» Tako dopisnik, ki pač sam ne razume in se ne mara poučiti o tem, kakšno gorje je strup šmarnice. Mi smo že zadnjič rekli, da šmarnica sicer na enega ali drugega krepkega človeka ne deluje tako močno kakor na slabotneže, zlasti če je ne piješ vsak dan, vendar pa škoduje vsakomur, čeprav močnim le v mali meri. Tu ne gre za nikako domnevo, da je šmarnica morda strupena, nego je nepobitno potom analize ugotovljeno, da vsebuje šmarnica strupenejši alkohol kakor vina zlahtnih trt. Ako dopisnik tega noče verjeti, moramo to samo obžalovati. Dejstva o strupeni šmarnici niti ne pobije navedba, da je ta ali oni kljub temu, da je pil šmarnico, dočkal visoko starost. To so izjeme, ki so zelo krepkega zdravja in žive v zdravem kraju. To pa je, seveda, le fantazija, če reče kdo, da se po šmarnici počuti zelo dobro. Naš dopisnik je bržkone edini na svetu, ki trdi nekaj takšnega.

* Ker je šel čez mejo v Jugoslavijo brez predpisanih potnih listin, je bil 36letni Valentin Poberaj iz Solkana pred goriškim sodiščem obsojen na šest mesecev zapora.

* Gorica šteje sedaj 44.642 prebivalcev, ker ji je priključena še občina Vrtojba. Tako se je združilo z Gorico šest okoliških občin.

* Nesreča predilniške delavke. Pri tako zvanem «troselskem» stroju v litijski predilnici je bila zaposlena 19letna Franja Urbančičeva. Med delom se ji je v stroju nekaj zataknilo. Par tre-

«Ali meni?» je branjevka pograbila novico. «Bogatino se menda kar po sili množi imetje, dočim mora revež vsak krajcar krvavo zaslužiti.»

Vaščanke so počasi odhajale s škafi, zamišljene v Srdana in v Špoljarjevo Ano, ki bosta v nedeljo oklicana in najbrž že drugi dan poročena. Ni jim bilo po volji, da se take važne stvari dogajajo skrivoma za hrbtom, rad česar so prikrajsani zgovorni jeziki. Čemu je treba skrivati nekaj, kar se ne more prikriti!

Na Površju ni tisto nedeljo nihče zamudil cerkvenega opravila. Slednje oko je bilo pozorno uprto v starega župnika, ko je stopil na prižnico s knjigo za oklice. Po cerkvi je zavladala tišina, ušesa so se napela in poslušala.

«V zakonski stan želi stopiti Lovrenc Srdan, samski zakonski sin pokojnega Lovrenca Srdana, posestnika na Površju; jemlje v zakon Ano Špoljarjevo, samsko zakonsko hčer Alojzija Špoljarja, posestnika iz Krašja», je čital Iduhovnik s tihim enakomernim glasom in dostavil na koncu odredbo oblastva, po kateri sta ženin in nevesta oklicana enkrat za trikrat. Med oznanilom je oznanil za ponedeljek slovesno peto mašo s poroko.

Tisto nedeljo ni bil menda nihče zbrano pri cerkvenem opravilu. Posebno ženske so si venomer namigovale, šepetale in dregale druga drugo s komolci. Namesto na oltar so gledale ženina, sedečega v drugi klopi ob stranskem oltarju. Prav pobožno se je držal, ko je po maši pristopil k obhajilu. Nikamor se ni ozrl, čeprav je v njegovi bližini klečala nevesta, v molitev zatopljena.

Vaščani so odhajali iz cerkve v živahnem pomenkovanju. Opazili so, da je bila Ana vsa objokana in da je stopala od oltarja tako, kakor bi se ji bila udirala tla pod nogami.

«Po Roginu žaluje», je omenil nekdo izmed gruče. «Kdo ve, zakaj jo je pozabil in zakaj se je dala pogovoriti.»

«Špoljar pa vriska od veselja», je dostavil Škrinjar z Dobrave. «Zmerom se je branil Rogina za zeta in zdaj se mu je izpolnilo.»

«Zato bo pa segel v žep», je vedela Belinka. «Srdan je hotel tudi doto, nevest je imel na izbiro. Tako je obsedel pri Ani in pri denarju.»

«Mu je bila že namenjena!» je vzdihnila Bečanka in dostavila: «Taki lahko dajejo doto, ki imajo strice v Ameriki.»

«Ameriški denar nima teka», je omenil Škrinjar. «Kar doma zrase, ima veljavo.»

Nekatere vaščanke, katerim je bila prirojena posebna radovednost, so čakale nevesto, kdaj bo stopila iz cerkve, da se ji bodo pridružile. Pa se jim je izmuznila skozi stranska vrata ter se izognila nadležnemu pozvedovanju. Razočarane so morale oditi; vso pot so postajale ter se ozirale nazaj, Ana pa jo je brisala po stezi za vrtovi.

Tudi Srdana so lovili njegovi prijatelji, da bi mu zaradi ženitve nekoliko ponagajali. Ni se jim sicer naravnost prikrival, vseh pa mu tudi ni bilo odgovarjati na vprašanja ob času, ko so bile vse njegove misli neprestano zaposlene.

Na klanecu ga je pričakala gruča možakov, ki so ga prijazno obstopili. «Vsaj v roko mi sezi, da ti bom čestital», ga je nagovoril Mazeč, njegov najbližji sosed.

Lovrenc mu je stisnil desnico in zardel; ni se ga upal naravnost pogledati.

«Me prav veseli, da prideš v našo družbo», ga je podražil dovtipen možak. «Pa kar potihoma jo boš primahal.»

«Saj so me javno oklicali», se je počasi izgovarjal. Moja navada ni, da bi nekaj razglašal, preden ne vem, kako bo izteklo.»

«Kaj bi ne vedel!» ga je sosed porogljivo zavrnil.

«Nič ne veš, kaj se lahko pripeti. Nikjer ni zapisano», se je tudi Srdan pričel šaliti.

«No, ta je pa lepa!» se je posmešnil Jernejc.

«Ženi se, pa misli, da poroke ne bo dokačal.»

«Pa se vam ne krha?» je namignil Mazeč.

«Teče kakor olje», se je pohvalil ponosni Srdan.

«Kolo pa se včasih nenadoma ustavi.»

«Srečo pa imaš, srečo!» ga je pozdignil sosed.

«Zalo nevesto si dobil in obilo boš priženil. Vsak mladi gospodar mora zadeti breme dolgov, ti imaš pa proste rame.»

«Kdo ve, kaj še pride.» Nalašč je podvomil s temi besedami in vendar ga je prešinila neka skrivna negotovost, lice se mu je spremenilo, zastal mu je jezik in pogled mu je padel k tlam, česar sosedje, seveda, niso opazili.

Fantje so se domenili, da pojdejo prodajat nevesto; vse popoldne so opazovali, kdaj pride ženin, a čakali so ga zaman. Ko se je stemnilo, so zapustili svoje postojanke in tedaj se je Lovrenc odpravil v Krašje k Špoljarju, da se dogovorijo o poroki in ženitovanju

2. Dan pred poroko je mladi nevesti velik dan odločitve in priprave za novo življenje. Koliko pomislekov je treba zavrniti in načrtov osnovati; kako nerado se odtrga srce od brezskrbne mladosti in kako težko se privadi novemu bremenu zakonskega jarma. Mnogim je zakon konec mladostnega veselja in začetek trpljenja.

nutkov pred nesrečo jo je opozoril mojster, ki nadzira delavke, da bo treba napako popraviti šele zvečer, ko bodo stroji mirovali. Komaj pa je mojster šel pregledovat stroje par korakov dalje, se je začul od stroja Urbančičeve obupen krik. Francka je hotela med tem napako sama odstraniti in je posegla med vrteče se kolesje. Zobovje jo je zgrabilo za prste in jo vleklo v nevarno sredino. V opasnem trenutku so priskočile njene tovarišice in ustavile stroj. Simpatična mladenka ima odtrgan na desnici en prst, dva prsta pa poškodovana. Zdravi se v ljubljanski splošni bolnici.

* **Preteča katastrofa plazovja na Orleku.** Zadnje deževje je postalo za prebivalce malega gorskega naselja Orleka v občini Kotredežu usodepolno. Prijazna vasica je že več let izpostavljena plazovju, ki se polagoma, a neprestano pomika navzdol. Lani je sicer državno oblastvo poslalo na Orlek svojega inženjerja, ki si je plazovje samo ogledal in priznal, da je pomoč nujno potrebna. Izjavil pa je, da država nima razpoložljivega denarja, da bi se izvršila potrebna regulacijska dela. Pri tem je treba le še omeniti, da je oblastvo prepovedalo posestniku Ivanu Železniku nadalje stanovati v svoji hiši. Te dni se je zopet odtrgal plaz. Nevarnost je vedno resnejša, a na pomoč ni upati.

* **Huda nesreča zaradi eksploziranja samovarja.** Hčerka postajevodje na Drenovem griču, 15letna učenka III. razreda meščanske šole v Šiški, Marija Pintarjeva si je te dni zjutraj kakor navadno sama kuhala zajtrk na samovarju. Ker se ji je že mudilo k vlakom, je precej hitela, kar pa je postalo za njo usodepolno. Prenapolnjeni samovar je nenadoma eksplodiral in goreči špirit se je razlil po dekličini obleki. Obupno vzklikajoča je pričela deklica tekati po sobi, na kar je prihitel oče, ki je pograbil odejo in jo zavil vanjo. Posrečilo se mu je po nekaj trenutkih gorečo obleko popolnoma pogasiti, vendar je bila deklica strahovito opečena po vsem životu. Po nesrečno Pintarjevo je prišel kmalu nato iz Ljubljane rešilni avto ter jo odpejal v splošno bolnico.

* **Smrt starega ptičarja.** Te dni so v Trzinu pokopali po vsej Gorenjski dobro znanega starina Roglja. Pokojnik je bil straster ptičar, gojitelj kanarčkov, ki jih je prodajal daleč naokrog. Še na smrtni postelji mu je prepevalo kar dvajset pravih čarčarjev. V prejšnjih časih je bil priznan krznar. S pokojnim Rogljem je legel v grob

eden izrazitih tržiških originalov, katerih je vedno manj. Naj mirno počival

* **Samomor mlade gospe.** Te dni se je zastrupila na Javorniku 28letna gospa Alojzija Oitzlova, soproga g. Mirka Oitzla, zaposlenega kot lovca pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah. Mlada žena je že dalje časa močno bolehal na živcih ter je pogostoma dobivala hude živčne napade, ki so ji oženili življenje, tako da je segla po zadnjem sredstvu in se zastrupila s strihinom. Naj bo blagi pokojnici gorenjska zemlja lahka!

* **Avtomobilska nesreča pri Trzinu.** Ko je te dni neki avtotaks iz Ljubljane vozil v svojem avtu ljubljanska potnika proti Domžalam, je v Trzinu nenadoma prišlo do male nesreče, ki bi pa lahko postala usodepolna. Na popolnoma ravni cesti se mu je že pri precej obrabljenem vozu skrivila vezna os, kar je imelo za posledico, da sta se prednji kolesi zasukali in so potnika kakor šofer odleteli z voza. Pri padcu se je šofer občutno poškodoval po obrazu in na desni nogi, dočim je izmed potnikov le eden dobil nekaj prask na desnem licu. Poškodovani avto je moral ostati v Trzinu, dočim so se šofer in potnika vrnili z vlakom v Ljubljano.

* **Življenje in umiranje v Ljubljani.** Po zdravstvenem izkazu mestnega fizikata se je meseca novembra rodilo v Ljubljani 140 otrok (77 moškega in 63 ženskega spola), med temi 10 mrtvo-rojenčkov, umrlo pa je 48 moških in 38 žensk, skupaj torej 86 oseb, in sicer: za jetiko 14, za rakom 9, za prirojeno slabostjo 9, za boleznijo na srcu 8, za ostarelostjo 5, za pljučnico 5, za vnetjem slepiča 3, za škrlatinko 2, za vnetjem črevesa 2, za vnetjem ledvic 2, za davico 1, za omehtanjem v hrbteničnem mozgu 1, za krčenjem jeter 1, za boleznijo pri porodu 1, zaradi drugih naravnih vzrokov 15, zaradi smrtnih nezdod 3,

Slivovko, pelinovec, brinjevec, rum in hruševac

si lahko napravite z našimi esencami. Steklenica za napravo 4 do 5 litrov žganja stane samo 20 Din, po pošti 32 Din. — Točno navodilo priloženo.

Drogerija A. KANC sinova, Ljubljana
Židovska ulica števil. 1. 265

Kupujemo brinjevo olje.

Nevesto Špoljarjevo Ano pa so morale še druge bridkosti in težave. S privolitvijo v zakon se je izneverila Roginu, svojemu zaročencu. Zaradi nje se je izselil v tujino, kamor ga je gnalo hrepenenje po novi stalni domačiji. Čim bi se mu bila izpolnila želja, bi ji bil sporočil in Anica bi bila zapustila starše in odšla čez morje. Niti očetove grožnje, niti materine solze bi je ne bile pridržale.

Obljubljenega sporočila pa ni bilo iz Amerike. Njeno čakanje se je vlekle že v peto leto neprestanega upanja in pričakovanja. Vsako jutro se je zbudila z novimi nadami, ki so ji za hip ugasnile, ko je legla k počitku. Nobenega glasu ni bilo od nezvestega zaročenca — kruh, ki ga je jedla, je bil namočen z njenimi solzami.

Špoljar je porabil vsako priliko, da bi ji zaročenca očrnil ter ji ga izbrisal iz spomina. Oponesel ij je vse napake njegove rodbine, vsako slabost ji je pokazal pod povečevalnim steklom. Dve leti je bila Ana nepremagljiva, noben opomin ni omajal njene zvestobe; tretje leto pa je pričela omahovati in tako je nazadnje podlegla očetovi volji ter se odločila za drugega ženina.

«Poglej, kako hitijo leta!» ji je omenil nekoč, ko sta bila sama. «Kmalu se boš postarala in bridko se boš kesala, ker se nisi poročila. Kot omožena bi imela nekaj veljave, samica pa boš prezirana in zaničevana.»

«Oh, saj veste, da me veže obljava», je vzdihnila in zajokala.

«On jo je prelomil in dokazal, da te ni vreden. Rajši te vidim mrtvo kakor z njim poročeno.»

Po vsakem prerekanju z očetom je prejkokala dneve in tedne, kar je trajalo tako dolgo, dokler

ji ni bil zasejan v dušo dvom o Roginovi zvestobi.

«Dekle, zdaj imaš priložnost», jo je presenetil oče nekega večera, prišedši od sosedu. «Ali poznaš Srdana s Površja in njegovo premoženje?»

«Čemu?» je osupnila, nepripravljena na tako vprašanje.

«Ženi se in zate se zanima. Nikar se mu ne umikaj!»

«Lovrenc je mnogo starejši od mene — skoro za polovico...»

«Štirideset let je najlepša moška starost. Priden je, varčen in skrben, delo mu je zabava.»

«Ne bilo bi napačno, toda...» Komaj slišno je spregovorila zadnjo besedo kakor v kesanju, da se je dala zapeljati.

«No, hvala Bogu!» jo je zgrabil oče za besedo. «Torej lahko pride, da se bomo pomenili?»

«Oh, saj vem, da se bom morala odločiti!»

«Tav je, da pokažeš zapeljivcu, s kom se je hotel norčevati. Povej mu, da ga zaničuješ; preziraj ga, kakor je zaslužil.»

Dekletu se je užalil ponos, sklenila je kaznovati Rogina, vendar pa je vzdrljela že ob misli na maščevanje. Nekaj ji je neprestano govorilo, naj posluša očeta.

Nikomur na Površju se ni dozdevalo, da je Srdanov Lovrenc zasnil Špoljarjevo Ano. Tilo je prilezel v mraku nekega večera in sedel za hrastovo mizo. Z očetom sta se domenila, da je napeljal pogovor na ženitev.

«Permejš, gospodinje ti je treba, gospodinje», je začel modrovati. «Tako posestvo potrebuje delavcev — mladega naraščaja.»

«Gospodar ne more biti brez gospodinje», se je pridružil očetovemu mnenju. Nato pa se je po-

samomor pa je izvršilo 5 oseb. Izmed umrlih je 9 oseb doseglo starost nad 70 let. Na nalezljivih boleznih je obolelo 5 oseb: 3 na tifuzni boleznij, po 1 na davici in na šenu.

* **Čuden patron.** Pred nekaj dnevi zvečer se je zglasil v gostilni Alberta Horvata v Gornji Radgoni neznan moški in prosil za prenočišče, ki mu je bilo tudi dovoljeno. Neznanec je pri tej priliki ukradel razne predmete in pobegnil. Med begom pa je storilec zavoj, v katerem je imel ukradene stvari zvezane, vrgel iz neznanega vrozka poleg gostilne Janka Ciriča v cestni jarek. Horvat, ki je tatu zasledoval, je ta zavoj našel v omenjenem jarku. Poleg svojih stvari pa je dobil v zavoju še 12 svilenih robcev ter par čevljev, kar vse je drzni tat skoro gotovo tudi nekje ukradel.

* **Pobegla umobolnica.** Iz hiralnice sv. Jožefa na Vidovdanski cesti je pred par dnevi pobegnila 31letna umobolna Ljudmila Plaškerjeva, doma od Sv. Ane na Štajerskem.

* **Sum težkega zločina.** Nedavno so iz Drave v Mariboru potegnili dvajsetletnega Josipa Nerata, doma iz Vel. Petra. Zaposlen je bil v Mariboru in se je vsak večer vračal domov. Sprva se je domnevalo, da je Nerat po nesreči padel v Dravo. Pozneje pa so našli na mestu nesreče tuj klobuk in še neke druge predmete, iz česar je sklepali, da je Nerat bil žrtev zločina. Policija je aretirala nekega hlapca.

* **Požigi v mariborski okolici.** Pri Ahčevih v Vidmu blizu Sv. Jurja ob Ščavnici je te dni nastal požar, dva dni pozneje pa pri Vogrincu. Pogorelci so dobili od neznanke roke pisane listke, na katerih požigalci napovedujejo še nove požare. Pri Veliki Nedelji je bil kar trem posestnikom podtaknjen požar, in sicer Tropu in Krabonji na Lesnici ter Ritonji v Veliki Nedelji.

* **Smrt nasilneža.** Te dni je izdihnil v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji 37letni rudar France Knez, doma iz St. Janža. Podlegel je poškodbam, ki jih je dobil dne 9. t. m. ob priliki praznovanja sv. Barbare v St. Janžu. Franc Knez je bil znar nasilnež, ki se ga je vse balo.

* **Nevaren vlomilec.** Policija v Mariboru je aretirala 27letnega Ivana Magerla. Fant se je zdel stražniku sumljiv, ustavil ga je na ulici, preiskal in našel pri njem vlomilsko orodje. Magerle je pred dnevi vlomil v cerkev v Slovenski Bistrici, iz katere je odnesel dei monštrance in dva vrča

bahal: «Založeni smo z blagom in denarjem. Kar bom priženil, pojde na posojilo.»

«Permejš, Anica, ali slišiš?» jo je starec dregnil s kocolcem. «To je nekaj za dekle, ki se zanima za gospodinjstvo! Mm, tako posestvo; prste obližni in Boga zahvali za priložnost!»

Dekle je sramežljivo zardelo in povsilo glavou. Rogin se ji je za hip umaknil iz spomina, kmalu pa se je zopet pojavil kakor utopljenec, ki ga skrivajo in odgrinjajo valovi.

«Anica je prva, katero sem zasnil», je Srdan ponosno poudaril. «Upam, da bo sprejela moja ponudbo.»

«Prste naj obližne, kakor bi jih obližnila vsaka druga», je odgovoril Špoljar namesto hčere. Brž pa se je spomnil, da se ne sme preveč poniževati, zato je hlastno popravil: «Seveda, Lovrenc, ako ti je Anica všeč in če se imata rada...»

«Že dolgo časa kraljuje v mojem srcu... Najlepša je med vsemi, kar jih gre v nedeljo od maše. In ta polju — kako se suče; vsako orodje nji pristoi, naj bo srp ali motika.»

«Nihče ne ve kaj slabega o moji hčeri, čeprav ni nihče brez napake. Res se je navezala nekoiko na Rogina, a ni trpela njena nedolžnost. Kaj hočemo, premočil jo je, znal je zapeljivo govoriti.»

«Oče!» mu je požugala s prstom, zakaj neprijetno ji je bilo razkrivanje njene ljubezni, četudi ni ničesar zagrešila.

«Po doti vas ne vprašam», je Lovrenc zasukal pogovor. «Ne mislite, da se ženim zavoljo denarja.»

«Prazne pa ne dam od hiše — že zaradi jezikov. Vse tako, kakor se sodobi, da bo manj opravljanja.»

(Malje prih.)

za blagoslovljeno olje. Med vlomom je nastal požar pri posestniku Juhartu. Sumijo, da je ogenj podtaknil Magerle, da bi lažo opravil svoj posel v cerkvi. Magerle je vlomil najbliž tudi v cerkvi v Celju in Teharjih.

* **Obešeni bodo samo štirje člani Prpičeve tolpe.** Kakor poročajo iz Zagreba, stol sedmorice v Zagrebu ni potrdil obsodbe vseh sedmih članov družbe Milana Prpiča ml., temveč samo smrtno obsodbo štirih članov, dočim je za dva sklenil predlagati amnestijo, sedmemu, Smojverju, pa je znižal kazen baje na 15 do 20 let.

* **Potepin.** Te dni je bil aretiran v Prešernovi ulici v Celju 69letni Alojzij Smodej iz Sv. Jerneja pri Konjicah v trenutku, ko je hotel stopiti v neko trgovino, da bi beračil. Ker je bil Smodej nedavno kot nepopoljšljiv postopač in berač izgnan iz celjskega okraja za dobo petih let, je bil zaradi prestopka prepovedanega povratka oddan v zapor.

* **Vlomilska tolpa iz Zaloga pod ključem.** S pomočjo orožništva v Vevčah je prišla železniška policija na sled vlomilski tolpi, ki je že dalje časa izvrševala vlome zlasti v tovarne vozove v Zalogu. Kradli so lopovi vse, kar se je dalo odnesti. Pred dobrima dvema tednoma so vlomili kar zaporedoma v sedem vagonov. Ukradeno blago so znašali v tajna skrivališča v Vevčah ter ga prodajali med ljudstvom. Orožništvo v Vevčah pod vodstvom komandirja g. Josipa Sušnika je ugotovilo, da imajo gotovi postopači vedno dovolj denarja in da žive razsipno. Na podlagi tega suma je železniška policija s pomočjo vevških orožnikov izvršila te dni preiskavo pri gotovih osumljencih in jih strogo zaslišala. Osumljenci so začeli drug drugega izdajati. Pod ključem so došle: bivši železniški uslužbenec Janez Jeriha, čevljar Anton Rant, krojač Anton Rant, delavec Jakob Grad, brezposelni kočarjev sin Ciril Krnee in delavec Jernej Cimerman, vsi iz Vevč. Vsi so deloma priznali krivdo. Sedmi vlomilec, Andrej Paternost, je pobegnil.

* **Gozdna tatvina.** Celjski policiji je prijavil veleposestnik Franjo Lipovšek iz Loznice, da so mu pred nekaj dnevi v gozdu v Liscah neznani zlikovci tekoma zadnjih mesecev posekali 40 bukovih dreves in mu povzročili približno 1750 Din škode.

* **Ukradeno uro je prodajal.** V neki gostilni v Kolodvorski ulici v Ljubljani je sedel te dni zvečer neznani mladenič ter ponujal gostom težko zlato uro za 800 Din, na kar je postal pozoren tudi neki gost v veži. Mladenič je ceno uri stalno zniževal in jo je hotel dati slednjič za 600 Din. Medtem pa je stopil v gostilno stražnik, ki je fanta povpraševal, odkod ima uro. Prodajalec je prišel v zadrego, zaradi česar ga je stražnik povabil s seboj. Stražnik se v ptičku ni zmotil, kajti na policiji se je izkazalo, da izvira ura iz vloma pri trgovcu Alojziju Krajcu v Grahovem, ki je bil izvršen 15. novembra. Aretiranega mladeniča so vtaknili v zapor.

* **Obsodba nevarnega nepridiprava.** Znani namilnik in «strah Dolenjske» Mole, ki je bil nedavno aretiran v Št. Rupertu, je bil obsojen pred novomeškim sodiščem zaradi raznih grehov na tri leta težke ječe.

* **Samomer v Savi.** Bridka izguba je zadela te dni družino gostilničarja in posestnika g. Korbarja v Zagorju. Gospa Slavka Korbarjeva se je poročila z g. Korbarjem v Mariboru in prišla po vojni v Zagorje, kjer je prevzel mož gostilno in posestvo. Zaradi hude živčne bolezni se je morala gospa ponovno zateči k zdravniku. V petek zvečer se je zopet razburila in zapustila hišo, a so jo k sreči domači našli v bližini ter jo spravili v posteljo. V soboto okrog 9. zjutraj se je skrivaj odpravila pri zadnjih vratih iz hiše. Hitela je naravnost proti Sklendrovskemu mostu. Ko so jo pogrešili, se je takoj odpravil g. Korbar, da jo poišče. Pri iskanju je na progi naletel na ovire, zato je ni mogel dobiti pod mostom. V naslednjem trenutku je že opazil, da teče več ljudi čez most, ki so imeli drog s seboj. Poln mračnih slutenj je pritekel do mosta in opazil v kalni vodi, kako premetava vrtinec njegovo ženo. Kakor pripoveduje mostninar Alič, je ga. Korbarjeva na mostu preko Save naglo slekla plašč in skočila v

Savo. Stekel je na usodni kraj in poiskal kavelj z drogom, da bi jo potegnil h kraju. Prišel je prepozno, ker jo je medtem odnesel val. Ga. Korbarjeva, stara komaj 30 let, je zapustila možu štiri otročiče. Večkrat je izjavila, da ne bo umrla srečne smrti ter da ji je hudo, ker bo zapustila moža in otročiče, ki jo ljubijo.

* **Ropar v Julijski Krajini.** Krojača Antona Kaltnekarja sta napadla dva roparja na poti iz Podmelca v Sv. Lucijo. Podrla sta ga na tla in mu vzela denarnico s 10.000 lirami. Orožniki iz Sv. Lucije so našli krojača ležečega ob cesti ter so ga spravili domov.

* **Fašistovski slepar.** V Prestranku je bil nameščen za poštarja Istrijan Umberto Flego. Bil je fašistovski tajnik. Preden je prišel na Prestranek, se je proslavil v Buzetu s tem, da je iz cerkve iznesel križev pot, ki je imel slovenske napise, ga pred cerkvijo raztolkel in zažgal. Zaradi raznih službenih nerednosti je bil takrat iz poštne službe odpuščen. Po nastopu fašistovske vlade je bil zopet sprejet v službo in nameščen v Prestranku, kjer se je dostikrat izkazal za vnetega zatiralca našega življa. Za nagrado mu je dovolilo oblastvo več koncesij, tako vinotoč, potem trafiko in končno še špecerijsko trgovino. Svojo ženo je zaračunal kot pismonošo. In vendar mu vsi ti dohodki niso zadostovali. Segel je po denarju najubožnejših. Različni upokojenec so dobivali pokojnino za prejšnja leta, za katero so se bili morali zadolžiti. Razne vojne odškodnine so se pričele nakazovati, in sicer vse po pošti. Pri izplačilu tega denarja pa je vsakega osleparil za 500 do 1000 lir. V računih so bile izkazane kot izplačane seveda cele vsote. Sedaj se je uradno dognalo, da si je pridržal na ta način 25.000 lir. Flego je bil aretiran in odpeljan v tržaške zapore.

LISIČJE IN KOŽE POLHOVE

ter kože druge divjačine plačuje najbolje trgovina
s kožuhovino P. SEMKO, Miklošičeva cesta 14.

* **Vlom v restavracijo.** Pred dnevi je bilo vlomljeno v restavracijo pri «Gambrinu» v Mariboru. Vlomilec je odnesel 30 parov nogavic, okrog 200 dinarjev kovane denarja ter še razne druge predmete v vrednosti 1000 Din. Policija je vlomilca kmalu prijela v osebi nekdanjega uslužbenca v restavraciji Frana Topolinjaka, ki je vlom priznal. Nekaj ukradenih stvari so našli pri njem, druge je že prodal. Policija ga je izročila sodišču.

* **Žeparica iz Čakovca.** Žeparica Katarina Lečkova iz Čakovca, ki je bila zasačena na Miklavževem sejmu v Litiji, je bila nekaj dni zaprta v litijskem sodišču. Ker pa je njena tatvina presegla vsoto 10.000 Din, so Lečkovo odvedli v ljubljanske sodne zapore, kjer jo bo sodila porota. Lečkova se ukvarja že delj časa z nepošteno žeparsko obrtjo in je imela že nekajkrat opraviti na sodiščih. V Novem mestu in na Vranskem pa je morala zaradi žeparskih zadev celo za zaklenjena vrata. Nadaljnja preiskava bo vsekakor ugotovila, ali ni Katrica morda članica kake večje dolgoprste družine.

* **Potepinka.** Pred tremi leti sta se nahajali v zaporih v Zagrebu prijateljici Marija Kulunžičeva iz Nove Topole in Ivanka Gorupova iz Jurkloštra pri Laškem. Ivanka se je baš pripravljala, da zapusti zapor. Ker Gorupova ni imela kaj obleči, ji je Kulunžičeva posodila svoj plašč, obleko in čevlje. Dogovorili sta se za sestanek, na katerem naj bi Gorupova vrnila svoji prijateljici njene stvari. Do sestanka pa ni prišlo. Gorupova je izginila in z njo tudi izposojena obleka. Te dni pa so iz Beograda dovedli v Zagreb neko potepuško, ki je bila v kazenski evidenci vpisana kot Ivanka Gorupova. Sedaj so prišli na dan njeni grehi. Gorupova je priznala, da je izposojeno si obleko prodala. Izročena je bila ponovno zagrebškemu sodišču.

* **Dva italijanska vlomilca.** V stanovanski baraki v Kotnikovi ulici v Ljubljani sta se naselila pred nekaj tedni dva mlada, sumljiva mo-

ška, ki sta govorila med seboj v italijanščini. V ostalem pa sta se večinoma potepala okrog. Sprva so sosedje menili, da sta navadna delavca, kmalu pa so začeli na njun način življenja postajati pozorni ne samo stanovalci barak, marveč tudi stražniki. Ponoči obeh Italijanov navadno sploh ni bilo doma. Prihajala sta mnogokrat šele v zgodnjih jutranjih urah, na kar sta spala. Te dni sta se oba sumljiva moška pojavila v Kolodvorski ulici, kamor sta prinesla s seboj več zavojev. Obiskala sta več gostiln, kjer sta zavoje razvila in pričela gostom ponujati različne tobačne izdelke. Kmalu sta privlekla na dan tudi razen papir, znamke, razglednice in podobno blago. Kupčija jima je izvrstno uspevala in nekateri so se kar trgali za blago, saj sta Italijana ponujala blago pol zastonj. Ko sta se nabrala denarja in je bila zaloga izčrpana, sta odšla oba v neko zakatno gostilno, kjer sta si privoščila jedi in pijače. Precej okrogla sta se nato vračala domov, kjer pa ju je že pričakoval detektiv. Čim sta nova stanovalca barak vstopila skozi vrata, sta že tudi imela na rokah spono. Nekaj časa sta oba popolnoma zmešana buljila v detektiva. Nato sta postala nemirna, pa je že pristopil tudi stražnik. Z detektivom sta nato odvedla aretirana lopova na policijsko direkcijo. Detektiv je bil zaplenil v njunem stanovanju najrazličnejši plen raznih tatinskih ter vlomilskih pohodov. Policija je takoj ugotovila da je prišla že dalje časa zasledovana, izredno opasna tržaška zločinca, 38letnega bivšega šoferja Josipa Sosicha in bivšega zidarskega delavca Marcela Zudeca. Prijeta zločinca imata na vesti večje število vlovov; med drugim sta izvršila vlom v Dolžanovo trafiko v Rožni dolini, odkoder sta odnesla za okroglih 5000 Din blaga, in v biše Marije Trotovskeve poleg pokopališča pri sv. Križu, kjer sta si nabrala pijače, jestvin, obleke in nekaj denarja.

* **Tihotapeci pri Postojni.** Pred nekoliko dnevi je zadela močna italijanska obmejna patrolja na cesti Postojna—Želvan ob skupino oboroženih tihotapecev. Po srditem streljanju so tihotapeci izginili v megli.

* **Klemenčič zaradi ropa denarja v poštni ambulanci obsojen na pet let težke ječe.** Pred ljubljansko poroto se je te dni med drugim obravnaval lanski rop v ambulančnem vozu na dolenjski progi. Kot osumljenec se je zagovarjal kočevski hotelir Janko Klemenčič. Vozil je takrat, bilo je avgusta, v ambulančnem vozu pošto iz Kočevja proti Ljubljani poštni zvanik Franek Bratovž. Med potjo ga je napadel neznani maskiran ropar, mu zagrozil s samokresom, ga vrgel na tla, mu zvezal z robcem oči in ga zvezal. Nato je ropar ugrabil pet vrečnikov z gotovino 183.590 Din. Med drugim denarjem je bilo 136 tisočakov, katerih številke so bile znane. Sprva je bil osumljen ropar sam Bratovž, a se je kmalu izkazala njegova nedolžnost. Oblastva so iskala krivca in ugotovila, da prihajajo uropani tisočaki največ iz Kočevja in da jih je izdajal v promet kočevski hotelir Janko Klemenčič. Usoden za Klemenčiča je bil zlasti robec, s katerim je ropar zavezal Bratovžu oči. Robec je imel začetni črki imena Klemenčičeve hčerke in se je tudi ugotovilo, da je res last njegove hčerke. Zelo obremenil je Klemenčiča nadalje njegov nastop lani oktobra v vinski veletrgovini g. Štepicca v Šiški. Tam si je Klemenčič izbral nekaj vina in ga hotel plačati s tisočaki. Ko je kontoristka prišla v roko prvi tisočak, je ugotovila, da spada k seznamu uropanih tisočakov. Ko je Klemenčič to slišal, je takoj vzel ves denar nazaj, češ, da bo tisočake nesel nazaj, kjer jih je dobil. Zelo sumljivo je bilo tudi to, da je Klemenčič, ki se je prej nahajal v veliki denarni stiski, po ropu takoj začel plačevati razne obveznosti. Po dvodnevni razpravi so porotniki spoznali Klemenčiča za krivega. Klemenčič je bil obsojen na pet let težke ječe s poostitvami.

* **Smrtna obsodba pred celjske porote.** Letos septembra so zverjinsko usmrtili posestnika Vincenca Horvata njegova žena 27letna Marija Horvat, rojena Narat, njena mati, 50letna vdova Ana Narat, in njen 17letni brat Josip Narat. Umor so izvršili zvečer brez posrednega povoda. Ko so odmolili rožni venec, je Horvat še nekaj povečerjal.

legel nato spat in kmalu trdno zaspal. Nenadoma je Josip pograbil kol in začel udrihati po svaku. Mati pa je prijela nesrečnega moža, da se ni mogel braniti. Žena je zverinsko ubijanje, ki je trajalo četrť ure, gledala in ni prišla na pomoč. Zločin se je godil vpričo jokajočih otrok. Kot glavna krivka je bila obsojena vdova Ana Naratova na smrt, njen sin Josip na 7 let in pokojnikova žena Marija na 4 leta težke ječe.

* V potu svojega obraza ste prali doslej pe-

rilo. Radion je odpravil vsako muko, ker zado-
stuje, da se perilo pol ure kuha, pa je pranje
končano.

* Današnji številki našega lista je priložena zelo praktična priloga stare solidne glavne kolekture bankovne komanditne družbe A. Rein in drug v Zagrebu, na katero zlasti opozarjamo cenjene čitatelje, ker more s pomočjo te priloge vsakdo na izredno enostaven način poskusiti svojo srečo potom te zanesljive glavne kolekture.

Jetika, apno in poljedelstvo

Apno je nujno potrebno rastlini, živali in človeku

Danes vemo, koliko in kake hranilne snovi vzamejo razne rastline iz zemlje. Na njivi nam poleg hlevnega gnoja pomaga skoro nepregledna vrsta umetnih gnojil nadomestiti zemlji snovi, ki so jih zemlji odvzele naše kulturne rastline in jih predelale v svojem enostavnem telesu na najcenejši način v našo hrano.

Najstarejše teh gnojil, oziroma dodatnih hranil za rastlinstvo je apno. Če zasledujemo zgodovino uporabe tega gnojila od Franklina do novejših strokovnjakov, predvsem profesorja Stoklase v Pragi, vidimo, da nismo preveč napredovali. Zastonj je pisal Franklin, naj kmetovalci več gnojijo s sadro (žveplenokislino apnom), zastonj kliče Stoklasa že desetletja:

Apna, več apna!

Star izrek o apnu se glasi: Apno obogati očete, sinove pa osiromaši. V vsaki kmetijski knjigi ga najdete. Zato se večina kmetovalcev in tudi strokovnjakov starega kova nikakor ne more upreti temu izreku.

Poglejmo pobliže ta pregovor! Nastal je pod vtisom prvih početkov apnenja v poljedelstvu. Znano je, da vsebuje zemlja poleg topljivih hranil tudi mnogo prav težko topljivih, ki se naberejo v starih kulturnih zemljah v precejšnji množini. Če potrosimo po takih zemljah apna, raztopi apno te stoletne zaklade in nekaj let nam dá ta zemlja izredno bogate pridelke. Ko se pa izčrpajo te zaloge, postanejo pridelki spet pičli. Izčrpajo se pa hraniva, ker nismo medtem skrbeli za zadostno gnojenje. To je glavni vzrok dozdevnega neuspaha ali celo nevarnosti apnenja. V prejšnjih letih je bila namreč živina celih sedem mesecev na paši, ko so bili še povsod srenjski pašniki, tako zvane gmajne. Zimske mesece je pa večinoma prestradala, tako da se je napravilo le malo slabega gnoja, ki nikakor ni zadostoval za vse polje. V teh razmerah je torej nastal ta pregovor in je bil tudi glede bogatih očetov resničen.

Zadnja desetletja pa so se razmere popolnoma spremenile, in to v glavnem iz dveh vzrokov. Prvič ostaja živina zaradi parcelacije srenjskih pašnikov večinoma v hlevih in nam dá mnogo gnoja. Z umnim konserviranjem gnoja v modernih gnojiščih z gnojnimi jamami se je njegova gnojilna moč podvojila in počvetterila. Kar nam pa še vzlic temu manjka, lahko nadomestimo z umnim dodatkom umetnih gnojil. To bi bil drugi in glavni vzrok. Tako se nam sedaj ni bati izčrpanja zemlje, ka lahko dodamo zemlji vse, kar smo ji odvzeli z bogatimi žetvami. Tako je izgubil ta v knjigah tako skrbno čuvani pregovor vso srakoto.

Velika večina naših polj v Evropi bolega na pomanjkanju apna.

Z boljšo obdelavo, z globljim oranjem in kolo-
barjenjem odvezamemo njivam več apna, kot se
ga more po naravni poti razkrojiti iz apnenega
kamenja v zemlji. Tako smo opazili, da so po-
stale pri gotovih apna zelo željnih rastlinah (ka-
kor je n. pr. hmelj z okrog 50 odstotka apna v
pepelu) celo v naravnost apnenih zemljah njive
revne na raztopljenem apnu, zaradi česar je na-
stopila bolehavost rastlin s pičlimi pridelki, ka-
kor so to nedvomno potrdili tisočeri poskusi. Vsa-
kdo bo seveda uvidel, da so razmere pri težkih,
na apnu revnih tleh še mnogo slabše, posebno
ker imamo opraviti tu še s talno kislino, ki jo
uklonimo le z apnom.

Zaradi tega so naša polja tako hvaležna za apno vsebujoča umetna gnojila, kakor n. pr. za Thomasovo žlindro, superfosfat, apneni dušik itd. V prvi vrsti deluje namreč tu apno; fosforjeva kislina ali dušik prideta šele kasneje do veljave.

Rumenkaste, bolehave rastline postanejo bujne in zdrave ter nudijo obilo hrane za ljudi in živino.

Ali še niste videli, kako se je popravila ži-
vina po krmi iz dobro gnojenih travnikov? Ne-
hala je lizati les in zidovje, nehala je žvečiti ne-
snažno steljo, ker je dobila dovolj apna v svoji
hrani. Količina pridelka se sicer ne poveča tako
očividno kakor pri dušičnatih gnojilih, pač pa
pridobi hrana na notranji vrednosti — na kakovosti. Očividni uspehi povečanja pridelkov z uporabo velikih količin dušika so le dozdevni. Množino pridelka si res povečal, pri tem pa je trpela kakovost pridelka, ki je puhel, manj vreden. Rastline so rasle bohотно. Apna in drugih neobhodno potrebnih snovi pa je bilo na razpolago le za polovico rastlin, zato so dobile le del teh hranil, ostalo pa so nadomestile z manjvrednimi snovmi. Zgodilo se je prav tako, kakor da bi prihila gospodinja, ki je skuhala kosilo le za pet ljudi, še pet litrov vode, da nasiti deset

ljudi. Želodce sicer napolni, a telo ima od tega mal dobiček. Edino pri apnenem dušiku se nam tega ni bati, saj ima to prvovrstno gnojilo poleg 16 kg dušika še celih 60 kg najfineje zmlitega apna v 100 kg.

APNO IN JETIKA.

Kar smo videli pri rastlinah in živalih, mo-
ramo sprejeti kot nauk in kažipot tudi za člo-
veka. Odkod toliko jetike in z njo združene malo-
krvnosti, nervoznosti in drugih nadlog hiranja,
se vprašujemo. Beda, nepoučenost, nezdrava sta-
novanja, delo mladoletnih in podobno. Talo nam
skuša odgovarjati znanost. Res je, vse to nam
pospešuje te belozni, a glavni vzrok ni!

Kaj so pozabili strokovnjaki na silen vpliv
apna pri teh boleznih? O, nikakor ne! Saj ga
dajejo v raztopini po tri žlice na dan in v dragih
tabletah. Po par tednih preneha potenje jetičnih,
izmeček se zmanjša in tuberkulozna gnojenja
žlez in kosti sahnejo; v blede lica zapolje spet
zdrava rdečica in nervoznost preneha!

Kmet bodi zdravnik naroda!

Zakaj bi čuvali ta božji dar, apno, le v lekar-
niških steklenicah in polnili z bolniki bolnice ter
razkošne sanatorije! Potrosite apno po vaših
njivah in travnikih, da bo vsa naša hrana bogata
apna, kajti pomanjkanje apna v hrani je pravi
vzrok, temelj širjenja strašne morilke našega
naroda — jetike. Koliko imamo v naših krajih
mehke, na apnu revne pitne vode, pa vendar
tvori voda tri četrtine naše hrane. Z dodatkom
apnenčevega gramoza (kakih 10 cm debele pla-
sti) v vodnjake pridobi voda toliko apna, da po-
stane trša in zdrava.

Brez apna ni odpornega bitja, ni krepkega
ljudstva. Bolehav narod je reven narod, obsojen,
da izgine iz zgodovine. Zato bodi naš napredni
kmet zdravnik naroda s tem, da potrosi z apnom
vsaj vsako tretje leto vse svoje zemljišče. To je
najcenejša in najboljša obramba proti jetiki.

J. K.

Med našimi dragimi rojaki na Vestfalskem

Navdušena proslava praznika ued njenja — Zboljšan položaj naših rojakov-rudarjev v Nemčiji

Na Vestfalskem v severni Nemčiji živi blizu
40.000 naših rojakov, ki so zaposleni pri rudnikih.
Najmočnejša slovenska naselbina je v Hambornu.
Šteje okoli 200 družin. Zvezo med njo in domo-
vino so do nedavna vzdrževali samo poedinci.
Šele v zadnjem času so naša oblastva stopila
z našimi izseljenci v ožje stike. Društveno živ-
ljenje po posameznih naselbinah je dobro raz-
vito. Del organizacij se zbira okoli Zveze dru-
štev sv. Barbare, ki obstoja še iz časov pred voj-
no, dočim se je drugi del oblikoval šele po vojni;
ni sicer tako močan kakor Zveza sv. Barbare,
je pa vseskozi trdno nacionalen.

Doslej so v obeh taborih osebni spori igrali
veliko vlogo, vladalo je splošno nezadovoljstvo in
medsebojno nezaupanje, kar je seveda vsem sku-
paj le škodovalo. V desetem letu ujedinenja so
vendar vodilni možje obeh skupin, zlasti spričo
nesebičnega in neumornega dela društev jugo-
slovenske skupine, uvideli, da je treba med iz-
seljenci v tujini izločiti vse, kar jih razdira in da
morajo vsi delati na zbližanju obeh skupin, zlasti
v takih zadevah, ki so vsem skupne in potrebne.
Velika zasluga za zbližanje naših rojakov pri-
pada tudi jugoslovenskemu konzulatu v Düssel-
dterfu z generalnim konzulom Markovičem na
čelu in izseljeniškem komisarju Kazasiću, ki sta
oba z veliko uvidevnostjo stala v sredi med
obema taborama in ublaževala strasti.

Nekako za uvod skupnega nastopa v bodoče
se je vršila skupno proslava narodnega praz-
nika, odnosno proslava 10letnice kraljevine Jugo-
slavije. Vršila se je na nedeljo 2. t. m. v Karnapu
blizu Düsseldorfa. Priprave za proslavo so bile
ogromne in požrtvovalnosti ni manjkalo na obeh
straneh. Pripravljalnemu odboru obeh skupin je
načeloval g. Kazasić.

Poleg generalnega konzula g. Markovića in
vsega konzularnega osebja so posetili proslavo
tudi zastopniki iz domovine. Zveza kulturnih dru-
štev je bila zastopana po direktorju Antonu Jugu,
Narodna odbrana po Miličeviću iz Beograda,
Jugoslovenska Matica po prof. dr. Pretnarju, Na-
rodna strokovna zveza po g. Rudolfu Juvanju.
Minister na razpoloženju dr. Gosar in načelnik
ministrstva za socijalno politiko sta prispela iz
Berlina, kjer sta se nahajala pri nekih pogajanjih.

Zgodaj v nedeljskem jutru so začele prihajati
številne skupine naših rojakov s starimi prapori
in zastavami ter se zbirale v ogromni dvorani
našim rojakom naklonjenega gostilničarja. Dvo-
rana je bila nabito polna naših rojakov. Vsi ide-
leženci so bili prav veselo razpoloženi, saj še
še nikdar, odkar živi naša kolonija v Porurju, ni
zbralo nad 3000 slovenskih rojakov kakor to pot.
Vestfalski Slovenci so z največjim navdušenjem
sprejeli zastopnike iz domovine.

Po svečani službi božji s svečanim petjem,
ki jo je služil svetnik Kalan v tako imenovani

Že 32 let

stoji v službi bolnih in zdravih, bolečine ubla-
žuje Fellerjev Elsafuid, kateri je pohvaljen
v mnogobrojnih priznanicah in iz najvišjih kro-
gov. Uporabljen na znotraj in zunaj, se je iz-
kazal uspešen pri reumatičnih bolečinah, živč-
nih boleznih, pri šibkosti, pa tudi drugače kot
brza pomoč. Dobiva se povsod, poizkusna ste-
klenica 6 Din, dvojna 9 Din. Ako ga nimajo,
naročite ga po pošti, vsaj za 62 Din, naravnost
pri lekarnarju Felier, Stubica Donja, Elsatrg
360, Hrvatska. Za prebavo pa: Elsa-kroglice,
6 škatlic 12 Din.

rudarski cerkvi, se je pričel v omenjeni dvorani spored ostale slavnosti, ki jo je po jugoslovenski himni otvoril predsednik prireditvenega odbora g. Kazasić s pristrčnim nagovorom. Oder je bil posebno slavnostno okrašen. Ozadje je bilo v zelenju in preoblečeno z jugoslovenskimi zastavami, sredi njih naš državni grb, ki sta ga krasila na eni strani slika našega vladarja, na drugi strani slika kraljice Marije in med njima spodaj podoba prestolonaslednika Peterčka.

V imenu izseljeniške kolonije je imel slavnostni govor predsednik jugoslovenske skupine naših rojakov, znani kulturni in politični prvoboritelj v Porurju g. P. Bolha. Nato sta nastopili dve deklici: prva je prednašala Gregorčičevo "Ujedinjena Slovenija", druga je predstavljala "Kranjsko Micko". So to sicer otroci slovenskih staršev, ki jim pa slovenščina vendar le dela velike težkoče. Pretežna večina teh otrok sploh slovenski ne zna, v kolikor pa govori slovenski, ina ta jezik že popolnoma severno-nemški prizvok, nemški naglas, in je včasih skoro nerazumljiv.

Med petjem pevskega društva "Zvon" in otrok iz Hamborna, zbora iz Meerbecka, deklic iz Gladbecka med rajanjem, plesi in simboličnimi igrokazi dečkov, deklic in odraslih po melodijah naših narodnih pesmi, so se menjavali pozdravni nagovori generalnega konzula in vseh zastopnikov iz domovine, ki so jim zlasti starejši možje in ženice z veliko pazljivostjo sledili in domačo besedo sprejeli z nepopisnim navdušenjem. Če pomislimo, da so med našimi rojaki tu gori taki, ki že 30 do 40 let bivajo na Vestfalskem in med tem še niso imeli prilike posetiti domovino, pa tudi še nobenega zastopnika iz domovine niso niti videli, niti ga mogli slišati, tedaj je razumljivo njih vprašanje: "Kakšen jezik govori sedaj domovina? Ali bomo razumeli zastopnike? Kakšni so ti možje? Kaj nam bodo povedali?" Sreča in radost jim je žarela z obraza, ko so slišali slovensko besedo in jo razumeli.

Na proslavo je prihitel tudi priljubljeni nemški duhovnik Tensundern, ki je našim rojakom dušni pastir v pravem pomenu besede in ki se je slovenščine sam v toliki meri privadil, da lahko občuje v slovenskem jeziku z našimi ljudmi. K zaključku proslave je vsa dvorana zapela nekaj slovenskih narodnih pesmi in s tem pokazala, da je njih misel na domovino še krepka in živa.

Naslednji dan 3. t. m. se je vršila v prostorih konzulata v Düsseldorfu pod vodstvom generalnega konzula v navzočnosti vseh zastopnikov iz domovine in vodilnih mož naših skupin iz Porurja dolga, zanimiva seja z debato o socialnem položaju naših rojakov, o nujni pomoči, o skupnem delovanju obeh skupin. Dosegel se je sporazum in izvoljen je bil poseben odbor vplivnih mož obeh skupin pod predsedstvom novega izseljeniškega komisarja Deželića, ki bo odslej sporazumno reševal vse pereče zadeve naših rojakov in vzdrževal zveze z domovino. Bil je nepozabno ginljiv prizor, ko so si segli v roko, si z moško besedo obljubili zvestobo in enodušno delo v prid rojakom.

Usoda naših rojakov na Vestfalskem ni zavidijska. Pri trdem delu po premogovnikih trosijo svoje sile, da jedva zaslužijo zase in za številno družino vsakdanji kruh. Če glavaru družine lahko tudi odrasli sin pomaga pri delu v rudniku ali pa ima hčerka postranski zaslužek s kakim obrtom, potem seveda družina laže diha. Življenje v Nemčiji je skoro za polovico dražje kakor pri nas. Najbolj razveseljivo dejstvo za naše rojake je, da skrbijo uprave premogovnikov za udobna, snažna in lepa stanovanja, ki jih ima delavec na razpolago, seveda, dokler ima gospodar od njega koristi. Ko postane delavec zaradi nezgode, bolezni ali starosti nesposoben, ali če umre glavaru družine, postane usoda teh ljudi silno bridka. Vir rednih dohodkov usahne in nesrečniki morajo tudi iz stanovanja na cesto. Domovina je daleč in sama nič nima. Stotine takih nesrečnikov brez sredstev čakajo nujne pomoči: premnoge vdove z otroki se nahajajo v obupnem položaju. Zanje se žrtvujejo samo domačini, če tudi si sami od-

trgajo od svojih ust.

V tem pogledu je pač v zadnjem času postala usoda naših ljudi nekoliko milejša: posrečilo se je izposlojati pri nemški vladi, da bo delavec za

nezgodo ali onesposobljenost zavarovan in bo dobival pokojnino ali rento, ki bo omogočila njemu ali njegovi družini človeka vredno življenje.

Našim čitateljem in čitateljicam!

Mnogo razvedrila v zimskem času, ko je tudi vedno pridnemu kmetovalcu prisojeno nekaj od-dih, nudi vsem prijateljem lepega, zanimivega branja novi veliki zgodovinski roman, ki je pravkar začel izhajati v "Jutru".

Vse povesti, ki jih je doslej objavil ta največji in najboljši slovenski dnevnik, uživajo splošni sloves, da so nedosegljivo lepo zasnovane in skrajno spretno podane. Posebno na glasu so

"Jutrovi" zgodovinski romani,

ki so jih zasledovali deset- in desettisoči čitate-ljev in jih zdaj v lično opremljenih knjigah raz-posojajo vse napredne ljudske knjižnice v Slo-veniji.

Vse dosedanje "Jutrove" povesti pa bo pre-kosil veliki zgodovinski roman, ki je pravkar za-čel izhajati pod naslovom:

"V krempljih inkvizicije".

Napisal ga je sloviti francoski pisatelj Michel Zévaco. Dejanje se godi v solni Španiji v tistem strašnem času, ko je nad usodami človeš-kih življenj neusmiljeno gospodovala pokvarjena duhovščina. Na grmadah in v najstrahotnejših mučilnicah so umirali stotisoči bednih ljudi. Kmetijski stan ni nikdar preživljal hujših časov kakor v tem veku.

"V krempljih inkvizicije" slika pisatelj na mojstrski način vse strahote tedanje dobe. Vmes

vpleta nežno, resnično ljubezensko zgodbo, ki bo nase navezala vse čitatele in čitateljice.

Čitajte ta prekrasni roman! Za manj kakor en dinar dnevno boste preko zime imeli največ užitka, kajti roman bo v "Jutru" izhajal več me-secev. "Jutro" je najcenejši moderni dnevnik v Jugoslaviji. Mesečna naročnina iznaša komaj 25 Din. Vstopite takoj v krog njegovih čitate-ljev.

Izrežite odrezek, napišite nanj svoj točni na-slov, nalepite na dopisnico in vpošljite na naslov: Uprava "Jutra", Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Končno opozarjamo še na nekaj. "Jutro" nudi tudi letos vsem, ki niso njegovi naročniki,

možnost, da si naročijo božično ali novo-letno "Jutro" samo zase, oziroma obe skupaj.

To bosta veliki številki z najraznovrstnejšo lepo vsebino. Božična ali novoletna številka vsaka zase bo stala s poštnino vred le 3 Din. Kdor naroči po dva izvoda božične ali novoletne številke, ju dobi za 5 Din. Kdor pa naroči skupno vsaj pet izvodov ene številke, plača za vsak izvod samo po 2 Din.

Naročnina se mora vposlati takoj in se lahko vpošlje tudi v znakah, in sicer na naslov: Uprava "Jutra", Knafljeva ulica 5, Ljubljana. Ker bo božično kakor novoletno "Jutro" prineslo za vsakega čitatelja toliko lepega in vsestransko zanimivega štiva kakor malokatera knjiga, ne za-mudite te prilike!

Naročam „JUTRO“ s takojšnjo dostavo.

Ime in priimek: .....

Bivališče: .....

Pušta: .....

PROSVETA

Hašek Jaroslav: Pustolovščine dobrega vo-jaka Švejka v svetovni vojni, II. knjiga. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Strani 280. Bro-širana stane 46 Din, v platno vezana pa 56 Din. Veliki humoristično-satirični roman, ki je pre-veden na razne svetovne jezike in ga igrajo v dramatizacijah tudi po vseh gledališčih, je izšel v založbi ljubljanske Tiskovne zadruge v dveh knji-gah. Pravkar izdana druga knjiga pripoveduje Švejkove doživljaje na potovanju iz zaledja do gališke meje, na marših tik za bojno fronto, v avstrijskem ujetništvu, kjer ga smatrajo za Rusa, potem pa ga hočejo kot izdajalca obesiti, nato v iskanju sovražnika, pa na bojišču, v strelskem jarku, v ruskem ujetništvu, na roboti in končno po vojni zopet v Pragi. Avstrijski in ruski mili-tarizem, avstrijska in ruska korupcija, oficirski, uradniški in vojni duhovniški originalni tipi so naslikani poleg ruskih kmetov in ruskih deklet s humorjem, da se moraš krohotali. Dejanje, včasih grozno, včasih šaljivo, je vseskozi silno napeto in zanimivo od prve do zadnje strani.

Boj šundu!

Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani nam je poslalo dopis, ki vsebuje v glavnem naslednje:

Akademski mladina je zopet izzvana, da mora stopiti v boj za narod, da ga obvaruje zia. V velikanskih množinah in z nesramno reklamo širijo med slovensko ljudstvo šund neki ljudje v Zagrebu, ki so osnovali že več podjetij in izdajajo že čez deset romanov.

Zoper šund mora nastopiti vsak trezen človek. Mi ga ne potrebujemo, ker imamo svojo dobro, pošteno in lepo knjigo. Zato je dolžnost vsakega Slovenca, da ga odklanja, zakaj šund z običajno bedasto vsebino škoduje naši lepi knjigi, ki itak preživlja krizo, pači slovenski jezik na nezasi-šan način, podira težko delo staršev in vzgoji-teljev pri mladini, zavaja v nemoralnost, niža splošni kulturni nivo in trga nezavestno nairo-mašnejšim slojem denar iz rok. Roman, ki izhaja trikrat na teden, stane na leto 160 dinarjev. Ta ogromna številka nam pove veliko.

Zato javno pozivamo vso slovensko javnost v boj zoper šund in dolžnost je zlasti učiteljstva, duhovščine, staršev, ženskih društev, vseh kul-turnih društev in trezne mladine, da odločno na-stopa zoper šund in ga uničuje, da ga trga mladini iz rok, da bojkotira one, ki ponujajo to gnusobo ter da agitirajo za lepo slovensko knjigo.

Priporočajte in širite "DOMOVINO"!

V božični noči

Nad hlevcem nebesa se tajno smehljajo, pastirčki ob čredi strme in kramljajo.

Pozdravljeno, Dete, ki z rajske višave nocoj si prispelo na zemske nižave.

Na svet Te poslala je večna Ljubezna. Preženi sovraštno, ozdravi bolezen!

Soteščan.

Zakaj Judje ne jedo svinjine

(Pripovedka.)

Tisti čas, ko je Kristus učil po Judeji in Palestini, so Judje še zelo čislali svinjsko meso. Skoro povsod so redili velike množine svinj. Zlasti v malem mestu Gadari ob Jordanu je bila svinjereja zelo razvita. Po gadarskih ulicah so se trumoma potepale svinje. Kristus jih je sicer mnogo pognal v Jordan, vendar jih je ostalo še na tisoče, ki so se klatile po mestu kakor pri nas psi.

Judje iz Gadare so bili posebno hudobni in so našega Zveličarja najbolj sramotili in zasmehovali. Kadar je prišel tja, so se norčevali iz njega ter ga imenovali sleparja.

Ko je Kristus nekega dne zopet prišel v Gadaro, so sklenili Judje prepričati se, ali tesar sin v resnici kaj več zna kakor drugi ljudje. Hitro stlačijo nekega starega Juda pod sod, nato pa letijo nekateri po Jezusa. Zveličar pride in judovski duhovnik reče porogljivo: «Učenik, ki vse veš in vse znaš, ki si tako mogočen v Izraelu in ki trdiš, da si Božji sin, povej nam, kaj se nahaja pod tem sodom!»

«Ali vi tega ne veste?» reče Jezus.

«Mi vemo,» odgovori duhovnik, «toda vedeti hočemo, ali si ti res prerok in vsevedež. Ako si v resnici to, tedaj moraš vedeti, kaj je pod sodom!»

«Pod sodom je prasce,» odgovori Jezus.

Vsi Judje se zaničljivo zakrohota in duhoven zakliče: «Zdaj vemo, da si slepar, čemu se pajdašiš s postopači in očitnimi grešniki.»

Judje zdaj obrnejo sod, da bi Jezusu pokazali njegovo zmoto. A kako se prestrašijo, ko vidijo svojega sobrata izpremenjenega v prasca, ki zdaj divje skoči izpod soda ter se pomeša med druge svinje. Vsa množica Judov plane za njim, da bi ga ujela in ločila od drugih. Tri dni so ga iskali med svinjami, a izslediti ga niso mogli.

Od tega dne Judje ne jedo svinjine, ker se boje, da bi ne pojedli katerega potomcev svojega v prašiča izpremenjenega rojaka.

Kako smo tepeškali

Smo z beko spleteno jo v zarjo rumeno mahnilo do strička, do strička Matička.

Švrk, švrk! Po hrbitičku dve dahi smo stričku, pa saj ni prehuda ne prva ne druga.

So stric se smejali, orehov nam dali, zato pa poseti spet vsak jih ob leti!

Albin Čebular.

Radost

Prišel je Božiček, s škornjic sneg otresel, stopil v toplo hiško, nam darov prinesel:

v ponvah petelinčke, iz rumene pšeničke pa kolačke dobre, sladke res potičke.

Vabljeni vsekrižem so pa tudi gosti: spraviti bo vse pod streho vzelo dela dosti...

Albin Čebular.

Skrivnostna perica

(Pripovedka.)

«France, nikar ne hodi z doma! Tako nekam čudno mi je pri sreč; slutim, da se bo nekaj pripetilo.»

«Moram iti, Marjeta. Saj veš, da je treba marsikaj nakupiti.»

«Pa se vsaj kmalu povrni. Ves dan me bo skrbelo.»

Tako je govorila Leganka svojemu možu, ko se je odpravljala v mesto na sejem. Kar ni se mogla ločiti od njega, pa tudi on se je otožno oziral nazaj, dokler ni izginil za ovinkom. Vso pot je mislil na svojo bolešno ženo, ki je vidno hirala in pešala od dneva do dneva.

Legan se je v mestu precej dolgo zamudil. Zadržali so ga razni opravki, mesec je plaval že visoko nad gorami, ko se je vračal proti domu. Utrujen jo je primahal do potoka pod vasjo, ura v zvoniku je udarila enajst.

Moža je spreletela groza. Slišal je, kako je na perišču pod vrhami pljusnila voda; prav tako

se mu je zdelo, kakor da bi nekdo pretakal vodo in ovijal perilo. Čim bliže je bil perišču, tem glasnejše je bilo šumenje vode.

«Kdo neki pere tako pozno?» se je Legan popraskal za ušesi. Lasje so mu vstajali pokoncu, mrzel znoj mu je orosil čelo.

Pot ga je privedla mimo perišča, kjer je zagledal ženo, sklonjeno nad pralnikom. Sličila je njegovi ženi: ista postava, enake kratnje in obleka.

«Čudno, da se je tako zamudila!» je mislil sam pri sebi. Ustavil se je na poti nekaj korakov od perišča in gledal ženo, ki je nemoteno prala in izplakovala. Prepričan, da je njegova žena, ji je zaklical: «Marjeta, ali ne veš, da je noč za počitek?»

Perica se je vzravnila in pogledala na cesto. Oči so ji bile udrtne, obraz koščen, namesto nosa ji je zevala temna udolbina, iz ust so ji rezali dolgi beli zobje — pristna mrtvaška glava.

Legan je stisnil klobuk pod pazduho in tekkel proti domu. Vežna vrata so bila odprta, planil je v sobo k postelji, kjer je ležala njegova žena, «Marjeta!» jo je poklical, a ni dobil odgovora. Bila je mrtva.

Prošnja

Pustite me, naj grem nocoj poslušat rajski spev! Ovčico dajte mi s seboj za betlehemski hlev!

Saj v sveti noči ni me strah... Tam z angeli bom pel, pred jasli bom pokleknil v prah in Detece objel.

Soteščan.

Smrečiča

Tam v gozdu rase smrečiča, ki letos bo posekana in v hišo k nam prinešena.

Na mizo jo postavil bom in okrasil lepó jo bom: da bo vesel je ves naš dom.

Pod smrečico bo hlevček stal in v njega jaslice bom dal, ki v njih bo Sinček božji spal.

Krog smrečice zapojemo veselo pesem «Glorio» na čast rojenčku Jezusu.

Bog daj, da bi še mnogo let na sveto noč zapeli spet božično lepo pesmico!

Matija Belec Bolfanski.

Siromak in njegova goska

(Pripovedka.)

V neki vasi je živel siromak, ki je imel mnogo dece, pa ji ni imel kaj dati jesti. Vse, kar se je dalo pripraviti za jed, so že pospravili. Imel je samo še eno edino gosko pri hiši. Že dolgo jo je varoval in negoval za največjo silo. Ta je bila zdaj tu, zato reče ženi, naj jo pripravi za večerjo. Žena uboga moža ter zakolje in speče gosko. Ko je bil čas večerje, vsi posedejo okoli pečene goske, a tedaj se spomnijo, da nimajo k pečenki niti najpotrebnejšega: kruha in soli.

Razžalosti se dobri oče, siromak, ali kmalu se umiri in pravi ženi:

«Najbolje je, da grem k našemu sosedu bogatinu in mu poklonim gosko. On mi bo gotovo dal zanjo, da bomo vsi siti, bolj kakor od goske.»

Žena mu pritrdi. Siromak vzame gosko in gre k bogatinu. Bogatin ga prijazno sprejme, posadi na stol in mu pravi:

«Prijatelj, hvala ti za dar. Ko si bil že tako dober, da si nam daroval to gosko, daj jo nam še razdeliti, in sicer tako, da ne bo nihče oškodovan in da bodo vsi zadovoljni.»

Tako reče bogati sosed in pošlje slugo po nož. Siromak ostane miren in ko mu sluga prinese nož, odreže goski glavo ter jo da gospodarju rekoč:

«Ti dobiš glavo. Ti si gospodar, si glava družine, zato ti gre ta del.»

Potem odreže totico (zadnji del) in jo poda ženi rekoč:

«Ti sediš v hiši, varuješ deco, paziš na deco, tebi pripada to.»

Za tem odreže obe nogi in jih da obema sinovoma z besedom: «Vama to, da brž gresta in naredita to, kar vama ukaže oče.»

Nazadnje odreže gosi krila in jih ponudi obema hčerama s pripombo:

«Ve ste kot ptici v družinskem gnezdu in kot ptici bosta odleteli iz domačega kroga. Ve rabita krila. A to,» reče in pokaže na trup, «naj ostane meni, neumnemu siromaku.»

Vsi se od srca nasmejejo in bogatin siromaka bogato obdaruje.

Za ta dogodek zve premožni in zelo lakomni kmet. Brž tudi on speče pet debelih gosi in gre k bogatinu z istim namenom kot siromak. Bogatin ga lepo sprejme in reče kot siromaku:

«Prav lepa hvala za dar, prijatelj! Ali prosim te, razdeli ta dar med mojo družino tako, da bomo vsi zadovoljni.»

Lakomnež je v veliki zadregi in se ne more spomniti, kako bi razdelil pet gosk med šest oseb. Bogatin pozove spet onega siromaka, mu pojasni položaj in ponudi nož. Revni mož ne vzame noža, ampak začne takoj deliti.

«Tebi in tvoji ženi ena, kajti ti, ona in goska ste trije. Vidva, sinova, in ena gos ste trije. Ve-dve, hčerki, in tale goska ste spet trije. Ostale dve gosi in pa jaz smo prav tako trije.»

Vsi se veselo smejejo modri razsodbi. Bogatin revnega kmetiča zopet bogato obdaruje, lakomnež pa odide osramočen.

Pri mamici . . .

(Božična sličica.)

Pri Lučarju so obhajali žalostne božične praznike. Nemila smrt je ugrabila nežnim otrokom skrbno mater; nekaj dni pred božičem so jo pokopali.

Kakor ptički, ki jih vrže kruta usoda iz varnega gnezda, tako so iskali zavetja pri babici in občudovali jaslice v kotu nad mizo. Obsuli so jo s kopico vprašanj, na katera jim je komaj sproti odgovarjala.

«Ali imajo mamica tudi jaslice?» je vprašala petletna Stanka.

«O, tudi, tudi!» je prikimala babica s polletnim Jakcem v naročju.

«Kje mamica jaslice?» je bil radoveden triletni Tonček.

«V nebesih! Tam gori . . . daleč, daleč . . .»

«Jej, to morajo biti lepe!» je strmela Stanka v otroški domišljiji.

«Lepe so, lepe. Narejene so iz samega čistega zlata: Jezušček je zlat in pastirci so zlati; angelci se svetijo kakor zvezde in plavajo na zlatih oblakih.»

«Kaj pa delajo mamica ob jaslicah?» je poizvedovalo dekletce.

«Bogka gledajo in zate prosijo, da boš pridna.»

«Oh, kako bom pridna in kako rada bi videla mamico tam gori ob jaslicah! Ali bi jih šla lahko pogledat v nebesa?»

«Seveda jih pojdeš. Vsi pojdemo k mamici, nekateri poprej, drugi pozneje . . .»

«Jaz tudi k mamici!» se je oglasil Tonček in potegnil babico za krilo.

«Spančkat pojdeš!» mu je pošepnila. «Pa Stankica tudi in Jakec.»

Opravili so pred jaslicami kratko večerno molitev, starka jih je spravila v posteljo in šla počivat.

Stanka ni mogla zaspati. Hrepenenje po mamici in po nebeških jaslicah ji je prevzelo mehko otroško dušo. Živo je gledala mamico ob zlatem betlehemskega hlevca, nad katerim so plavali angeli na zlatih oblakih ter se igrali z zvezdami. Ali se ji ni nasmehnila ter ji ponudila zlatih igračic?

Vstala je s posteljice, tiho se je obula in oblekla ter se je izmuznila iz sobe. Zunaj je sijala polna luna, trda snežna skorja se je svetila v različnih barvah. Deklica jo je ubrala po gazi proti vaški cerkvi. Tam se je raztezalo pokopališče — dobro si je zapomnila kraj, kamor so shranili njeno mamico k večnemu počitku.

Prispela je k grobu in zaklicala: «Mamica, jaslice sem prišla gledat! Povedi me v nebesa — tja, kjer se pasejo zlate ovčice, s katerimi se bom igrala.»

Toda mamica je molčala. Okrog cerkvice je pihala mrzla burja in rezala siroto v nežna lica. «Mamica, ali ne slišiš? Tema je in zebe me, pri tebi v nebesih pa je tako svetlo in toplo . . .»

Izza oblaka se je prikazala polna luna kakor svetonočni angel nad pusto betlehemske poljane. Stanka je neprenehoma jokala in klicala mamico, končno pa je omagala in utihnila. Sedla je na grob in čakala, kdaj bo čula sladko materino besedo.

Obšla jo je prijetna zaspanost, ki jo je zazibala v slikovite sanje. Na zlatem oblaku je priplaval angel ter jo posadil zraven sebe. Dvigala sta se vedno višje in višje, že sta se dotikala zvezd, ki so se kot iskre prijemale njune obleke.

Oblaček se je spustil na zeleno livado tik betlehemskega hlevca. Okrog in okrog so se pasle snežnobeke ovčice, vse se je utrinjalo in lesketalo.

«Stankica!» jo je poklical glas izza hlevca.

«Mamica!» Deklica je vztrepetala v blaženi radosti ter se je vrgla mamici v naročje.

Drugi dan so našli Lučarjevo Stanko zmrznjeno na materinem grobu. Njen mrtvi obrazek je izražal srečo, katero je uživala njena angelska dušica pri materi ob jaslicah v večnem Betlehemu.

Soteščan.

Duh v vinogradu

(Pripovedka.)

Gornik v Repšah je obhajal svoj god. Kakor vsako leto, tako so ga tudi letos počastili sosedje ter mu naredili «ofreht». Ko so ga obsuli s srečo, jih je posadil za mizo, obloženo s pijačo in s potico. Zazveneli so kozarci med prepevanjem napitnic in poskočnim igranjem harmonike.

Nekako ob polnoči jim je zmanjkalo pijače. Fantje so pričeli vstajati izza mize, kar pa Gorniku ni ugajalo. Ponosno jim je pokazal na ključ od zidanice, ki je visel na steni, češ: še ga bomo pili, čeprav do ranega jutra.

«Zdaj mi ne pojdeš v vinograd!» mu je prepovedala žena. «Nocoj je kvatrna sreda.»

«Ali meniš, da se bojim?» je zarentačil. «Kaj me brigajo strahovi!»

«Pazi, da se ne pregrešiš!» so ga opominjali sosedje.

«Pojdem, Stavim, da se mi ne bo nič pri-netilo.»

«Ni varno hoditi za slavo», so ga zadrževali, «Saj nam ni za pijačo, bomo pa drugič nadaljevali.»

«Vseeno. Moj god je, pa je konec besede.»

Gornik si ni dal dopovedati, vzel je veliko opleteno steklenico in odšel v zidanico po vino. Pogumno je korakal navzgor proti vinogradu, čez kake pol ure je dospel pred vinski hram, kjer ga je obšla nenadoma groza. Ključ je tako nekam rezko zabrnul in vrata so pretresljivo zaškripala kakor tiste velike železne duri na pokopališču.

Čeprav je bil mož korenjak, vendar je natočil vino iz prvega soda ob odprtih vratih. Ključ je držal v roki pripravljen, da bo hitreje zaklenil. Zopet so zahreščala vrata, da mu je zazvenelo po ušesih.

Nekaj korakov od Gornikovega hrama stoji lesen križ, kjer je umrl pred leti Petrin, ko je šel iz vinograda. Lasje so se mu pričeli ježiti ob spominu na soseda, ki se je pred križem zgrudil in izdihnil. Privzdignil je klobuk, ne da bi se ozrl na križ, kjer je visela pod razpelom spominska tabla.

Od strahu se je skoro zrušil na tla: prav, ko je stopil mimo križa, je nekaj glasno zaječalo. Tako boleznega vzdihla še ni bil slišal v življenju.

«Kdo je?» je kriknil od strahu in groze.

«Jaz!» kakor iz tal je zrasel pred njim možak, črn ko oglje. Njegova postava je sličila senci, glava mu je bila brez obličja. Ostuden mrtvaški vonj se je širil okrog njega.

Gornik se je spomnil, da ne sme bežati. Ojunačil se je in spregovoril: «Dobri duh, kaj potrebuješ?»

«Zejen sem. Daj mi požirek vina!»

Postrežljivo mu je nagnil steklenico in prikazen je napravila krepak požirek. «Hu, kako hlad!» je spregovorila in izginila.

Ves zasopel in premočen je pritekel Gornik domov in postavil na mizo steklenico. Sosed jo je dvignil, hoteč natočiti kozarce, a bila je prazna. Vsi so začudeni pogledali preplašenega gospodarja, ki jim je začel pripovedovati, kdo mu jo je izpraznil z enim samim požirok.

Deček in ptica

Premražen sem, kljunček si v perje tiščim. Kaj gledaš me, deček, debelo? Na vejici v burji in snegu medlim, ti v sobi igraš se veselo.

Z grmičev in z drevja obrali so sad, požeta je ajda, pšenica. Od hiše do hiše preganja me glad, a tebi smehlja se potica.

O, vrzi za božič na okno mi vsaj drobtinico kruha in zrno! Zato pa poslušal, ko topli bo maj, boš pesmico mojo srebrno.

Soteščan.

Iz šole.

Učitelj je izpraševal učence, kakšne koristi imamo od domače perutnine.

Mali Janezek je odgovorjal: Perutnina nam daje meso, mast in jajca.»

«Pa kaj še? Nisi še vsega povedal!»

«In, in . . .»

«No, kaj pa imate doma na postelji v blazinah?»

«Bolhe.»

Otroška radovednost.

Mala Stanka je dobila za božično darilo punčko, katero je vsa srečna pokazala sosedovi Slavki.

«Mamica so mi jo kupili, se je pohvalila. Veljala je 50 dinarjev. Cena ji je zapisana na hrbtu.»

Slavka je pogledala igračo in dostavila: «Stanka, poglej ali ni tudi na mojem hrbtu zapisano koliko sem veljala . . .»

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

Veseli Božič

Zi, zi, zi, zi,
zunaj se burja lovi
in trka na okna, na duri,
pa jezna jo zopet odkuri:
Po polju zasneženem bega
in vstaja in pada, polega
ter v šumi nazadnje zaspi,
zi, zi, zi, ziii...

A mi, oj mi:
radost poganja nam kri!
Pred burjo smo skrili ročice,
nažgimo sedaj plamenice.
Pri fari zvon veliki kljče
k polnočnici že otročiče,
iz jaslic se Jezus smeji:
«Ste, deca, prišli?»

Da, da, da, da,
že zbrana tu deca je vsa.
Prinesli smo duše vesele,
ki bodo v razkošju zdaj pele:
«Bogu na višavah čast, slava!»
Ljudem vsem mir sreča in sprava
naj pride nocoj iz neba,
da, da — iz neba!

Ivan Albreht.

Nenaden božični dar

Okrog voglov zavija burja, cvili, piska in se zaletava v okna, da ječe podrhteva z ledenimi rožami premreženo steklo. V sobi je mrzlo in neprijazno. Jaslice v kotu za mizo so postavljene samo napol. Zamorskemu kralju manjka glava, zvezda vodnica nad hlevcem je do pol repa prevlečena z zeleno plesnobo, tam pod hribovom palma, ki je prejšnja leta stala ravno in s svojimi pahljačastimi listi nalik ljubečim rokam zagrinjala del hlevca, je letos nagnjena in potoglavna. Pastir, ki je prinesel detetu jagnje v dar, kleči kakor invalid pred jaslimi. Samo gole štule moli proti Jezuščku, jagnje pa so kdove kdaj med letom razgrizli ščurki.

Jernej sedi za mizo in molči, žena Lona se s tremi otroki stiska k mrzli peči in tiho moli. Včasih zakašlja in vzdihne in grenka solza ji kane na suhljate roke. Mož se tedaj uporno ozre izza mize.

«Kaj boš!» se trpkó iztrga iz njega. Potem spet obmolkne in skrrije obraz v dlani.

Nejče, najstarejši, ki pa še ni dopolnil desetega leta, se stisne k materi. Tiho, da ne bi slišal oče, dahne:

«Mamica, ali naša hiša zdaj res ne bo več naša?»

Mati položi kazalec na usta in ga svareče pogleda, toda oče Jernej je bil že slišal. Joku slično goltanje se čuje izza mize, Otroci se prestrašijo

in zapored bušnejo v jok. Lona prekriža roke na prsih in se sklone nad otroke.

«Prosim te, Jernej, nehaj! Saj vidiš, da je vse zastoj.»

Tudi njena beseda utone v solzah. Jernej zmeden pogleda ženo, kakor da se dramí iz omotice.

«Da sem zajedel, zapil, makar! Zakvarta! ali zalenaril da sem,» govori kakor sam zase, «bi dejal: no, naj bo! Kriv sem — ali tako —»

Kakor nihalo maje z glavo in nadaljuje:
«Ali še veš, kako je bil sladak in kako je prosil, Lona?»

Žena trudno prikima. Kako ne bi vedela? Ko se je Ščepečkov Nande pred tremi leti odpravil v Ameriko, mu je manjkalo za pot skoro toliko, kolikor je bila vredna Jernejeva domačijca. Pa se je dal Jernej pregovoriti. Denarja ni imel, da bi mu ga bil posodil, pa se je zavezal, da bo plačal zanj, ako Nande ne bi mogel. Ona je branila, ali kaj, ko je znal Nande tako sladko govoriti. Še Mokračev Cene, Nandetov stric, se je bil zavezal z njim vred, a njemu je lahko, ko mu nimajo kaj vzeti. Bajta je bila že prej zadolžena za več nego je bilo vrednosti na njej!...

Tri leta zdaj ni Nande plačal nič, še oglasi se ne več. Dolg je rasel in prerasel Jernejevo moč. Svečnica bo že videla drugega gospodarja v hiši...

Jernej zaškriplje z zobmi in predrami Lona iz otožnih misli.

«Da mi je bil vsaj brat, bi mi bilo laže, ne pa tuj, čisto tuj človek —»

Spet odmeva izza mize joku podobno goltanje. «Do danes sem upal,» zaječi Jernej in razgrne pred seboj papir, ki mu nemo kriči, da bo tri tedne po božiču njegov dom prodan na dražbi.

«Da bi ga,» začne rotiti vse peklenske moči zoper Nandeta.

«Nikari ne preklinjaj pred jaslicami,» zastoka žena. «Joj, moj Bog, da sem morala doživeti tak sveti večer —»

Jernej lopne s pestjo po mizi in obmolkne. Zunaj nekaj zaškriplje in zaškrtá. Lona prislulno in Jernej se zgané.

«Hu-hoj, hoj, ljudje,» se oglasi pred vrati, «odprite, če ste božji!»

Lona trudno zamotovili iz sobe

«Kdo pa je?»

Zunaj glas:

«Odpri, da ti vsaj lahko voščim vesele praznike!»

«Oh, Cene,» se medlo in skoraj nejevoljno zavzame Jernej, ko stopi Mokrač s Polono v hišo.

«Ne boš huđ, Jernej,» se oglasi Mokrač, «praznike sem ti prišel voščiti.»

«Kar sebi jih vošči, jaz jih že imam,» mu pohnoli Jernej usodni papir pod nos.

«Ti imaš takega, jaz pa takega,» se razkorači Mokrač in vrže na mizo nekakšno pisanje. «Kar preberi!»

Jernej vzame, bere in ne verjame svojim očem.

«Kaj — da je res?!»

«Kar beril!» se hohota Cene.

Nande piše, da je poslal po banki dolžni znesek. Kar je čez, naj vzameta in si razdelita Jernej in Cene za sitnosti in stroške, ki sta jih imela zavoljo njega. Poslal bi bil že davno, pa ga je preganjala nesreča. Enkrat je zbolel, drugič je izbruhnil štrajk, tretjič je bil spet dolgo brez zaslužka.

«Lona,» se zasmee Jernej, «ali slišiš, Lona?»

Vse migeta na niem, ko kaže ženi dragoceno pismo.

Lona drhti med branjem. Nejče dahne:

«Ali bo zdaj naša hiša še — naša?»

«Naša, naša,» vriska v Jerneju.

Lona vzame najmlajšega v naročje, večja dva pa jo vsak z ene strani primeta za krilo. Tako pokleknejo k jaslicam in zapoje.

Naenkrat je soba svetla in jasna in topla. Burja zunaj nima več take moči. In lep, pravilnično lep je zdaj ob tako nenadnemu daru ta sveti večer.

V dalji, sem od fare ga veselo pozdravljajo božični zvonovi...

Ivan Albreht.

Sveta noč vrhu Pohorja

Ribniško sedlo ni sedlo; sedlo, ki tvori prehod iz Dravske v Mislinjsko dolino, leži nekoliko bolj spodaj, tam, kjer kamenje, poraslo s smrečicami in grmovjem, popotniku razodeva pobožno želje pohorskega ljudstva, da bi tu sezidali cerkvico. Ta želja se ni mogla izpolniti, toda sedla se je vendarle prijelo značilno in zasluženó imé «Pri cerkvici». Kopa, ki se zove Ribniško sedlo ali pravilneje Jezerski vrh, okrogla in stožčasta kakor ugasel ognjenik, moli in kipi proti nebu, proti bleđi luni, zvezdam in zvezdicam iz vseli tajnosti in skrivnosti, ki jih je razgrnila okrog nje sveta noč, božična noč.

Jasna je noč, da se vidi daleč na okoli preko pohorskih vrhov, kop in grebenov, preko Višavja, Črnega vrha, preko Velike in Male kope, preko Roglje in Velikega vrha na ves čarobni kras dostojanstveno molčečih Savinjskih planin, na veličastno resnost Karavank s Plešiveem, Obirjem in Košuto; pa tudi na oni prelepi svet, kjer moške in ženske, mladeniči in mladenke, otroci našega rodu in naše krvi na nam ugrabljeni grudi pred razsvetljenimi jasicami popevajo svojo starodavno božično pesem še vedno v svojem materinem jeziku: «Pastirci na polju...» Jasna je tu gori sveta božična noč, da se vidi doli v polmrak zavita dolina, skozi katero nosi božične pozdrave Drava iz dežele naše Gospe svete nam in vsem bratom doli do Beograda in še dalje; jasna je, da se vidijo razločni in odločni obrisi Kozjaka, našega zvestega obmejnega čuvarja. Čim više se dviga luna, tem jasnejši, pa tudi tem krasnejši postaja ves svet, ki nas obdaja.

Maljo in lahno potegne veter z dveh, treh strani, iz dveh dolin in preko grebenov, in že začujemo ubrano zvonjenje zvonov in njihovo očarujoče pritrkavanje. Morda segajo sem gor zvoki, vzgiban v cerkvi sv. Bolfenka pod Veliko kopo ali v cerkvi sv. Antona in sv. Pirmoža. Morda. Pa ti ne zvonijo, ne donijo tako lepo! Ne! To so zvonovi, ki zvonijo vsakemu pravemu planincu dobro slišno tik pod nami, tik pod Jezerskim vrhom, tam doli pri «Cerkvici». Že prihajajo posetniki polnočnice sem gor k «Cerkvici»; na novo pozvone zvonovi in kmalu nato se razlega pobožno petje iz «Cerkvice», ki je še niso mogli zgraditi Bogu vdani Pohorci.

Za čas, za trenutek vse utihne. V «Cerkvici» je očitno ves narod zatopljen v pobožno molitev; tudi mi tu gori na Ribniškem sedlu smo zatopljeni v molitev, vsak v svojo, v občudovanje božične noči, ki leži okoli in okoli nas.

Pohorski vrhovi, zlasti Velika in Mala kopa, se v svojih orjaških senčnih obrisih vsi po vrsti vidijo nad Dravsko dolino in nad predgorjem, ki se razprostira med glavnim gorskim grebenom in Dravo, nad Orlico in nad Rdečim bregom. Čim globlje v dolino sega pogled, tem daljše, tem temnejše postajajo njihove sence. Kakor kresnice v vroči poletni noči se pomikajo skozi nje svetle, ognjene rdeče žive pike v različnih vrstah, a v vsaki vrsti vse usmerjene v isto smer; to so plamenice, ki kažejo pobožnim Pohorcem pot v rožensko cerkev na Ribnici, da tam, stari moške in stare žene, odrasla mladina in celo otroci, v ledeno mrzlem božjem hramu s toplim občutkom zapojejo svojo božično pesem.

Tik pod nami, na nasprotni strani «Cerkvice», spi vkovan in uklenjen v tisoč ledenih verig sivo bradat orjak Jezernik v mrzlih vodah Ribniškega jezera. Okoli njega in tudi okoli nas je razprostrti beli prt snežene odeje. Le tu pa tam je slišati, če veter zopet potegne močnejše, zamolklo ječanje mladih smrečic.

Tam blizu jezera, tik pred Jezernikovim gajem, pred njegovim grajskim vrtom, ki ga tvori nizko, zimi in mrazu že davno prilagodeno ruševje, se dviga samotna smreka, pokonci stoječa, od vrha do najnižjih vejic, segajočih do tal, s snegom pokrita; ne samo s snegom, tudi z božičnimi darili za Jezernika in za nas.

Dragocena, težka so in zelo mnogo jih je; zato se njene vejice šibijo do tal. Pa se utrga z nebeškega svoda zvezdica in v srebrno svetlem loku blizu nas nekje pade na zemljo, zapuščajoča za sabo sled, segajočo od Pohorskih vrhov gori do nebes. Tako lepa in skrivnostna si sveta božična noč na vrhu Pohorja! Dr. F. r. Mr.

Božič vrhu Triglava

Zima v visokih gorah je bila ljudem dolgo časa nekaj sovražnega, nekaj, česar se je človek bal. Kako pa naj bi bilo tudi drugače, saj je n. pr. naš Triglav veljal pred dobrimi stoletji za goro, na katero se tudi poleti ne da priti. Zato ni čudno, da na hojo na Triglav pozimi niso niti mislili.

Nastopili pa so pogumni in za lepoto zimske narave navdušeni moške in nam odkrili ves čar visokogorske zimske pokrajine. Tako je dobil

tudi naš ponosni Triglav moža, ki se je povzpел na njegovo teme v debeli izmi, za božič. Bil je to tržaški turist dr. Julij Kugy, sin slovenske mater in nemškega očeta.

Kugy je to hojo na Triglav krasno popisal. Zato bomo prislunili njegovi besedi in poromali z njim za božič na Triglav.

«Vozili smo se vso noč,» tako pripoveduje Kugy, «v Mojstrani sta čakala Andrej in Jožef Komac, in ob štirih zjutraj prvega božičnega dne smo odšli s kolodvora. Sneg je bil zelo debel, a od vznožja do vrha Triglava zmrazil. Konec Krme smo si navezali dereze, se hitro vzpenjali po škripajočem snegu in smo stali že ob 11. uri pri Koči Marije Terezije. Bila je popolnoma s snegom pokrita, streha se je videla le na malo mestih. Zato niti misliti nismo mogli, da bi prišli v kočjo. Primorani smo bili, iti na vrh in zopet doli v enem pohodu. Moj načrt je bil: Najkasneje do treh popoldne na vrhu, najkasneje ob petih zvečer zopet pri kočji!

Bil je čudovito čist dan, preko in preko oledenela gora se je dvigala pred nami kot iskree se kristal. Na grebenu je bil sneg tako debel in strm, da je bil zakril vse varnostne naprave. Imel ni nikakih snežnih streh, bil je v resnici podoba nožev ostrine, zbite iz kot led trdega snega. Po njem smo se počasi in previdno pomikali proti Velikemu Triglavu. Ravnotežje smo držali z zaplitenimi cepini. Okoli tretje ure popoldne smo stali na vrhu.

Zimska krasota razgleda ta dan se ne dá orisati, še danes se moram vprašati, ali sem takrat bedel in doživljal ali pa sem sanjal. Solnce se je pravkar počasi nagibalo proti zatonu. Od tja daleč vidnega morja pa do Dolomitov je žarel ves jug in ves zapad v žareče rdečih in zlatih barvah. Čim bolj se je nižalo, tem mogočnejše so se prelivale vedno nove, vedno bolj žareče barve. Nebo je pelo poslavljajočemu se solncu slavospev nikdar slutene krasote. Na vzhodu in na severu so se dvigale vse gore v žareče rumenih barvah, na doline so legale temnomodre sence. Nikoli ne bom videl več kaj enakega. Kajti ko so barve omedlele in smo odšli od kočje točno ob petih, je nastopila za bajnim dnevom bajno lepa mesečna noč. Zopet so zaškripale dereze; strma, v mesečini se bleščeča pobočja so se spuščala kot zrcalo gladka v globine. Na Gorenji Krmi smo našli na vzhodnem pobočju, planini nasproti, majhno odprto kočjo, v kateri smo si privoščili eno uro nočnega počitka. Nato smo prišli do drevesne meje in smo se počasi bližali dolini Spodnje Krme. Mesec je stal visoko in nam je svetil na poti. Na oledenelih pobočjih obeh strani je užigal tisoč luči, ki so skakale sem in tja kot večje in se zopet pomikale v svečanih vrstah. Utrujeni, zaspani, razburjeni od tega, kar smo bili videli in doživeli, smo se večkrat ustavili in prislunili z zadržanim dihom. Bilo je, kot da prihajajo skozi stene gorski duhovi z gorečimi baklami v pošastnih vrstah in bi pravkar slišali njih glas. Kmalu po polnoči smo prišli v Mojstrano.

Miškov dar

Ko se je znočilo, je prinesla mati Jela slame pod mizo (običaj iz Hrvaškega Zagorja), in lepo postlala deci, oče Mato pa je vzel košarico, naložil na dno narezane repe, nanjo pa potem od vsake vrste žita, kar so ga Topolovi premogli, prgišče zrnja. Na to je položila mati hleb belega kruha in zasadila vanj vršiček v zlat papir ovitega zimzelena. Tako je bila božična postelja za deco pripravljena.

«Ajte, deca, pomolite in ležite počivat», veli nato mati deci, ki se težko loči od jasic. Zapored so se spravili pod mizo vsi: Ivek, Slava, Miško in mala Milica, ki je bila še tako neuka, da je kobacala po vseh štirih.

Medtem ko sta oče in mati z ujem Ivom kramljala za pečjo, je deca vladala v svojem kraljestvu. Menili so se o Majki Bistriški, o malem Bogu in o jaslicah. Vsi so si želeli lepih sanj, kar se spomni Miško:

«Ej, pa jojme, mamica, zakaj nismo še nič naredili: pi-pi-pi-pi?»

Res, to so pozabili. Miško tudi ni miroval, dokler ni mati vzela košare z mize in ga posadila vanjo, da je z visokim glaskom zaklical:

«Pi-pi-pi-pi, pi-pi-pi-pi —»

To mora biti. Sicer kokoške ne bi bile pridne in ne bi nič več nesle jaje...

«Jaz bom sanjal o nebesih», je odločil Ivek.

«Jaz bom angel nocoj», si je izbrala Slava.

«A jaz bom plaval v zraku in pel, Slava Bogu!» je ponosno zatrdil Miško, medtem ko je Milica s prstom v ustih kobacala po slami in modrovala sama zase modrosti, ki jih je razumela samo ona.

Ko je Miško zaspal, so ga prenesle sanje v Betlehem. Videl je žarko razsvetljeni nebesni svod, videl trume angelov, ki so pluli izpod neba in prepevali. Rdeča lička so se pozibala Mišku v blaženem nasmehu in večkrat je zadovoljno vrisnil v radosti. Naenkrat je obstal pred hlevcem, ki je bil ves kakor zlat od svetlobe. Z vseh strani so prihajali pastirji molit in se klanjat čudežnemu Detetu. Nosili so mu darove: lepa bela jagnjeta, ki so se meketaje dobrikala majki Mariji in njenemu Sinu. Tako lepo je bilo in tako toplo prijetno, da se je Miško jel sramovati, ko je prišel brez daru. Pa se spomni vejice zimzelena z zlatimi jagodami in naglo zdirja domov. Kakor bi trenil, izdere vejico iz kruha in huu!, pa je že spet v Betlehemu. Hitro šine v hlevac in hoče pokloniti Jezusu svoj dar, ko ga nenadoma zgrabi močna črna roka. Miško se ozre in zatrepeče, kajti pred njim stoji v škratno oblačilo odet črn kakor oglje črn človek. Zlata in z dragulji posejana krona se mu lesketa na glavi, ko zarohni nad Miškom:

«Kaj hočeš, mali?»

«Jezusu prinašam dar», zadrhtil Miško, a oni:

«Ne poznaš, kdo sem?»

«Eden izmed treh kraljev z Jutrovega», spozna Miško.

«In veš, zakaj sem te prijel? ostro vpraša črni kralj.

V silnem strahu se zlaže Miško:

«Ne vem!»

Ej, dobro je vedel, a si ni upal priznati: mamice ni nič prosil, če sme nesti darilo. Sam ga je vzel, zato se srdi kralj z Jutrovega —

«Tako», zagrmil nadenj jutroviski modrec, «zdaj mi še lažeš! Ajdi!»

In ga hoče nagnati v noč. Miško zajoka, odskoči in — s tako silo telebi z glavo ob mizo, da naenkrat izginejo sanje. Čisto predramljen čepi na slami pod mizo in res joka, kajti udarec, ki si ga je zaadal v spanju, je bil tako hud, da mu vse brni po glavi.

«Kaj plakaš?» ga pridejo tolažiti mati. Ko se Miško popolnoma zave, začne praviti svoje sanje.

«E, vidiš Miško moj, kaj sem ti pravila, reko mati, ko slišijo vse do kraja, «zakaj ne ubogaš! Veš, kolikokrat sem ti kaj ukazala, pa si se mi izmuznil. To ti je sedaj božje plačilo za neposlušnost —»

«Oj, mamica», osramočen objame Miško mater, «nikoli več ne bom tak! Samo nocoj ostanite malo pri meni, da me zopet ne prežene črni kralj.»

Mamica ga polagoma pomiri in sede na slamo kraj njega. Polglasno mu zapoje o božjem Detetu. Miško posluša, posluša in zatise oči. In je spet angel v smu in nese Jezusu svoj mali dar...

Ivan Albrecht

Skopuhov zaklad

(Pripovedka.)

Grabeževa kočja je vzbujala v okolici strah in grozo. Tu je pred davnimi leti umrl skopuh, o katerem je bilo znano, da je imel cele vreče denarja. Po njegovi smrti pa niso našli nikakega premoženja, kar je ustvarilo mnenje, da ga je brezbožnik izročil v oblastvo hudobnega duha. Ta ali oni je celo videl Grabeža, kako je nosil ponoči okrog hiše težke vreče in klical na pomoč.

Bilo je poznega jesenskega večera. V podlesje je prišepal berač in poprosil za prenočišče. Vasčani so se ga branili, češ, da nimajo prostora, ter ga pošiljali od hiše do hiše. Kamor je prišel, povsod so ga odpravili s kakim izgovorom.

«Saj grem tudi v hlev ali na kozolec», je mogle pri zadnji hiši. «Zunaj vendar ne morem prenočiti v tej pusti deževni noči.»

«Tudi na kozolecu je mraz, v hlevu pa še nimamo stelje», je gospodar odganjal siromaka.

«Kam pa naj grem?» je utrujeno vzdihoval.

«Veš, kam? V Grabeževo kočjo! Tistale bajta tamle ob gozdu na samoti. Vrata so le priprta; tam boš lahko prenočil.»

Ubožec se je zahvalil za nasvet ter jo je mahnil proti koči. Svoje cape je razgrnil po tleh, kamor je legel in zadremal. Kmalu ga je vzdramilo močno ropotanje. Koča se je stresla kakor ob potresu, objela ga je bajna svetloba, ki ga je skoro oslepila.

Neslišno so se odprla vrata — vstopil je starec, sključen pod težko vrečo. Grozno je bil videti izmučen; vsaka znojna kaplja, ki mu je zdrknila s čela, je pustila za sabo krvavo liso. Plašno je bulil okrog sebe in iskal je prostor, kamor bi odložil mučno breme.

«Ali naj ti pomagam?» Berač se je dvignil z ležišča ter ga je hotel razbremeniti. Vreča je bila težka kot skala. Ko sta jo postavila na tla, je glasno zazvenela.

«Sto in sto let jo že nosim!» je vzdihnil starec, ki se je sesedel na klop in se brisal z rokavom.

«Saj jih še osemdeset nimaš!» se mu je posmehnil berač, meneč, da občuje z navadnim človekom.

«Tam so dnevi ko stoletja... Nikjer nobene konca, nobene meje... večnost brez jutra in večera... Pomagaj mi, prijatelj!»

«Kako naj ti pomagam?» — Berač se je zavedel, s kom občuje; kdo drugi bi bil poginil od strahu, on pa je ostal miren brez bojazni.

«Še eno zakopano vrečo imam, katero moram odkopati. Sto in sto let jo že odkopavam, a ne pridem do nje, ker je pogreznjena v globočino. To mi povzroča grozovite muke...»

«Rad ti postrežem. Daj mi kakšno orodje!»

«Poišči si ga, bodi tako prijazen!»

«Ne maram stikati po tuji hiši», ga je zavrnil, vedoč, da mu ne sme izpolniti take prošnje.

Starec se je zasukal in odšel v podstrešje, odkoder se je povrnil z rovnico in lopato. Povedel ga je na parobek gozda, kjer sta začela kopati. Izkopala sta težko vrečo denarja, katero sta s težavo potegnili iz jame. Čim je bila na vrhu, je seglo iz teme sto rok in zahtevalo svoj delež.

«Mene si prevaral za dvajset srebrnikov!» je donelo iz ozadja.

«In mene za trideset!» je grmelo iz daljave.

«Mene si pogнал na boben!» mu je očital mož s trpečim glasom. «Daj mi zadoščenje!»

Skopuh je trepetal, obraz mu je razodeval grozovite muke. Ob vsaki besedi se je sklonil in nastavil hrbet težkemu udarcu. S tresočo roko je končno odvezal vrečo, polno zlatnikov in srebrnikov. Prvi zlatnik je podaril beraču zato, ker mu je pomagal.

«Bog naj ti tisočkrat povrne!» se mu je zahvalil za plačilo.

Starec se je nenadoma spremenil. Znaki trpljenja na obrazu so se mu zamenjali z odsevom blaženstva, vzravnal se je ko sveča, utihnili so tudi očitajoči glasovi.

«Zdaj si me rešil!» je duh slovesno spregovoril. «Vzemi polovico tega denarja, ostalo pa razdeli med uboge.»

Drugi dan je strmela vsa okolica, ko je berač izvajal skopuhovo naročilo.

Križ nad prepodom

(Božična zgodba.)

Skrivnostni mrak božičnega večera je legel na zemljo in objel tudi križ nad prepodom. Pred davnimi leti so našli spodaj v prepodu razbito možko truplo. Po obleki so spoznali tujca, ki je prenočil v dolini pri Tiranu in se napotil zjutraj čez gorovje. Ob stezi nad drčo vrhu prepada so našli pozneje udrtu zemljo, iz česar so sklepali, da se je neznanec udrlo pod nogami. V spomin na ta usodni dogodek so postavili dolinci nad

prepodom križ s svetiljko, katero so prižgali vsak božični večer.

Tako sodbo so si ustvarili dolinci ter jo zapuščali potomcem. V resnici pa je bila zgodovina nezgode nekoliko drugačna. Tujec, ki je prenočil pri Tiranu, je imel pri sebi mnogo denarja. Gospodar mu je sicer obljubil popolno varnost, a izkušnjava mu je vso noč šepetala, naj zagranož ali dvigne sekuro, česar pa se doma zaradi sosedov ni upal izvesti.

Izkušnjavec pa ni hotel mirovati. Ker ga ni mogel pridobiti za prvo, mu je sprožil druge misel: «Pojdi za njim čez gorovje, vzemi nekaj denar ter ga pahni v prepad...»

Premagal ga je pohlep po denarju. Vstal je ter jo mahnil za tujcem; dohitel ga je nad prepodom, kjer mu je iztrgal usnjato torbo in gurnil čez pečino.

To se je zgodilo v zgodnji jutranji uri pred prihodom zarje. Nikdo ni bil priča zavratnemu napadu, krivdo so pripisovali nesrečnemu naključju.

Zločinec je ubežal pravici, ni pa ušel zasluženi kazni. Obsodila ga je nemirna vest ter ga je neprenehoma nadlegovala. Kamor se je ganil, je videl nad prepodom križ in spodaj razmesarjeno truplo — živo pričjo svojega zločina.

Rana, ki jo je nosil na duši, pa se je razbolela vsako leto na božični večer, kadar je na križu visoko gori nad pečino zagorela spominska lučka.

Dvajset let je nosil Tiran ta strašni zločin na svoji vesti. Neko zimo pred božičem je nevarno oboteli. Zaželel si je dušnega zdravlja; poslali so po duhovnika, ki mu je prinesel zadnje tolažilo. Dolgo je trajala njegova izpoved, vroče solze kesanja so mu lile po obrazu.

Bolnikovo življenje se je bližalo zadnjemu trenutku, vse je kazalo, da ne bo preživel božičnega večera. Ležal je ob oknu, odkoder se je videlo nad prepad. Njegovo oko že ni več razločilo križa, dasi ga je lahko vsakdo opazil s prostim očesom iz doline.

Nastal je svetonočni mrak. Domači so se zbrali ob bolniku, zakaj vsak hip so pričakovali njegovo zadnjo uro.

«Ali že gori luč nad prepodom?» je vprašal tiho s trepetajočim glasom.

«Pravkar so jo prižgali», so mu odgovorili.

«Dvignite me, da jo vidim — zadnjič v življenju...»

Izpolnili so mu poslednjo željo. Pogledal je skozi okno proti gorovju, na kar je omahnil na posteljo. Krčevito se je oklenil razpela in govoril pojemajoče: «Hu, kako drvi čez pečine — pahnil sem ga v prepad — in zdaj prihaja pome — da me kaznuje...»

«Kdo, kdo?» so ga vpraševali.

«Potnik, ki sem ga napadel nad prepodom... Ali ga vidite? Tamle stoji... Vrnite mu potno torbo!... Zunaj ob zidu je zakopana...»

Bolnik je omagal in ugasnil.

Pri Tiranu so izkopali po božiču potno torbo, last neznanca — žrtve zavratnega napada.

Soteščan.

Poštni sel

Pomladi, poleti, v jeseni jaz pisma bi nosil okrog, nožimi po ceni nobeni ne užival bi rad teh nadlog.

Saj tákrat, ko z burjo ledeno se poštni sel hudo bori, se tamkaj za pečko lončeno prijazno na toplem sedi.

Na pomlad, ko rože cvetijo in ptice veselo pojo; se tákrat mi misli zbudijo, da poštnemu slu je lepó.

Poleti bi v senci se shajal, ko drugi si brišejo pot; bi v krčmah se z vinom napajal, živel bi ko v mestu gospod.

Z napolnjeno torbo v jeseni bi hodil še v vinske kleti; kjer sodi so polni leseni, še poštni sel piti dobi.

Naš Miha, junaška oseba, ki mraza se nič ne boji, vse voljno stori, kar je treba, poleti in zimske vse dni.

Naš Miha pred mastno pečenko prav rad si odkrije glavó. Najrajši pa pije droženko, na kar se nasmeje sladkó.

On rad «Domovino» prenaša in vmes kak prijazen pozdrav; z «Domovino» se lahko ponaša saj to časopis je «ta prav».

Vsak stan ima svoje težave. Vsak delo naj svoje čisla! Če volje opravlja ga prave, se kruh mu najslajši s' blija.

Matija Belec Bolfanski.

Zgodbe Mošnikovega deda

Po brdski graščinski gozdni poti se pride v dvajsetih minutah v prijazno vas Čeplje. V tej vasi je pred dobrimi 60 leti živel daleč na okrog znani Mošnikov ded. To vam je bil prava gorenjska korenina, ki je z enako trdno ženico preživel 65 let v zakonskem jarmu. Koliko zanimivega je vedel ta očanec! Fantje so radi vasovali pri njem in poslušali njegove pripovedke.

V zbirki svojih zgodb je imel možiček tudi svoje doživljaje na razne svete večere, ko je hodil na križpotje na znani Goriški grič v ris. Med drugimi nam je povedal naslednje tri zgodbe:

V risu.

Ko so šli drugi na sveti večer s kadičom in kropilom okrog hiše, nisem šel jaz z njimi, kajti kdor hoče iti v ris in videti vse, kar se bo zgodilo prihodnje leto v fari, ne sme vohati kadiča. Nad trideset let sem tako hodil v ris od polnočne do ene ure. Kako se mi je godilo nazadnje, tega ne bom nikoli pozabil.

Tisto leto sem prav ob polnoči naredil na križpotju z blagoslovljeno leskovko okoli sebe krog in čakal...

Nisem stal dolgo, ko vidim, da sta priša dva možaka in začela z vso naglico podirati Smrtnikov kozolec. Vedel sem takoj, da bo v prihodnjem letu vihar podrl ta kozolec.

Kmalu za tem sem videl, kako so prihajali ljudje iz Lovrenčkove hiše in nesli mrliča v črni krsti. Takoj sem vedel, da bo prihodnje leto mrlič v tej hiši; le to mi je ostalo prikrito, ali bo umrl gospodar ali bo umrla gospodinja.

Komaj mi je izginil izpred oči mrtvaški sprevod, že sem zagledal drugega iz Smrtnikove hiše, tretjega iz Primaževe, a za tem četrtega iz Dolinškove hiše.

Nič kaj prijetno mi ni bilo pri srcu, ko sem videl toliko mrtvaških sprevodov, zakaj za tako malo vas mi je bilc malo prevč mrličev v enem letu. Bog zna, ali bo razsajala kolera ali kaj, sem si mislil.

Nato sem videl tudi našega brdskega župnika, ko je šel s svetim obhajilom najprej k nam, nato k Smrtniku in k Dolinšku.

Videl sem tudi dve svatbi. Ko sem opazoval vse te prikazni, je udarila v brdskem zvoniku ura tri četrt na eno.

«No,» sem si mislil, «še četrt ure, pa odidem domov.»

Ko to premišljam, se posveti kakor v jutru, ko začne solnce vzhajati izza Limbarške gore. In kaj vidim? Na naši hiši buhne na obeh straneh iz slamnate strehe ogenj. Takoj je bilo vse v ognju, a ljudje so začeli letati okrog in kričati vse križem...

To me je čisto zmedlo. Kar so me nesle noge, jo uberem proti domu.

Ko tako dirjam, se podita za menoj 'udi dve pošasti, druga grša od druge. Pa kako sta leteli! Pod nogami jima je bobnelo, da se je kar zemlja tresla.

Sam nisem vedel, kako in kdaj sem pridiral do doma. Sele takrat sem spoznal prevaro, da ni v resnici gorela naša hiša.

Še sedaj se čudim sam sebi, odkod sem vzel tako moč: zaletel sem se kar v zaprta vežna vrata in že sem bil v veži. V strahu in trepetu sem čakal v hiši domačih, ki so odšli k polnočnici na Brdo.

Tisti dve grozni pošasti pa, ki sta drveli za menoj, sta še tulili zunaj do ene ure.

Od tistega časa nisem šel nikdar več v ris na sveti večer.

Prikazni, ki sem jih videl, so se tisto leto vse uresničile.

Smrtnikov kozolec je podrl vihar po svetem Jakobu, ko je bilo polno žita v njem. Razsajale so tudi kože; umrl je za njimi stari Lovrenček, pri Smrtniku starejši sin, pri Primažu pa kar trije otroci. A Dolinška je v gozdu oplazila smreka, ki so jo sekali, da je kmalu nato izdihnil.

Hudo je bilo tisto leto. Gospod župnik so kar po večkrat v tednu prišli obhajati, ko so ljudje mrli za kozami. Tudi dve svatbi smo imeli: omožili sta se Primažovo dekle in Smrtnikova dekla. Pri nas pa je prav koncem pasjih dni treščilo v kozolec, ki je do tal pogorel. Hišo pa smo komaj rešili.

Skrivnostni tujec.

V Spodnjih Praprečah je pred kakimi 70 leti stalo še Rihtarjevo domovanje nedaleč od Pozničevih. Kakor skoro vsi Praprečani je bil tudi Rihtar voznik, ki je vozil s svojimi konji notri do Trsta, na drugi strani pa do Maribora. Voznikom se je prav dobro godilo; zaslužek je bil dober, zato je bilo nič čudnega, če so bili ti vozniki večinoma vajeni dobrega življenja. Pa tudi posebno tankovestni niso bili, saj so čelo ob postnih dneh jedli meso.

Tako je ta Rihtar privozaril s svojimi konji neki sveti večer domov.

Zena mu je prinesla običajno mrzlo postno jed, kuhano suho sadje in fižol, a možak, ki je bil nekoliko vinjen, ukaže ženi, naj mu prinese pečenih krvavih klobas.

Kajpak se je žena temu uprla, Rihtar pa je odšel sam v čumnato, si narezal prekajenega mesa in to večerjal.

Opolnoči so odšli vsi drugi v cerkev na Brdo, a on je sam ostal doma. Na mizi je gorela lešcherba, gospodar pa se je vlegel na toplo peč in zaspal.

Iz spanja na topli peči je Rihtarja kmalu predramila trda hoja po hiši. Gospodar se dvigne, da vidi, kdo je neki prišel.

Ob slabem svitu lešcherbe je videl čudnega tujca, ki je bil zavrt v siv plašč in tako suh ter grozen, da je Rihtarja po vsem telesu streslo.

Skrivnostni tujec je brez vsake besede sedel na klop k topli peči in zda pa zda pogledal

Rihtarja na peči. Kolikorkrat ga je pogledal, tem bolj strahoten je postajal njegov strogi suhi obraz.

Čeprav je bil Rihtar na topli peči, ga je zaradi strahu vedno huje spreletaval mraz. Zelel si je na vso moč, da bi se domači že skoro vrnili iz cerkve.

Ko se je z Brda začulo ubrano potrkavanje, kar je bilo znamenje, da je minila polnočnica in da se vračajo ljudje vsak na svoj dom, je tujec pri peči vstal, se okrenil proti vratom in komaj slišno izpregovoril: «Posti se zapovedane postne dni!»

Po teh besedah je izginil, ne da bi bilo čuti kako stopinjo ali odpiranje hišnih vrat.

Rihtar ni potem dolgo živel; kar hirati je začel in pomladi, preden je drevje ozelenelo, je umrl.

O siroti Matičku.

Na desni plati Lukovice, komaj dober četrt ure v stran, je precej visok grič, na njem pa starodavna gradiška cerkva svete Marjete. Ob vznožju grička na južnovzhodni plati je vas Gradiše.

Poprejšnje čase, ko so naši predniki še bolj pasli živino, so imeli vsi gruntarji pastirje.

Tako je pri bogatem Capudru bil za pastirja Matiček.

Ta Matiček je bil velika sirota. Komaj 15 let mu je bilo, ko mu je umrla mati, a oče je že prej zapustil solzno dolino. Njegovi starši so bili veliki siromaki, niso imeli svoje hiše, ampak so gostovali. Tako je ostal ubogi Matiček sam, čisto sam.

Ko je pasel živino, je dostikrat močil svoj kruhek s solzami in vzdihoval:

«Ljubi Bog, zakaj sem tako sam na tej božji zemlji!»

Nekoga svetega večera se je podal Matiček okrog ene ure k počitku na svojo borno posteljo v hlev k svoji živini. Preden je zaspal, je vzdihnil:

«Ljubi Jezus, ki si se rodil na ta večer, pomagaj mi!»

Ko je zaspal, je imel čudne sanje. Kakor po navadi je pasel svojo živino, krave in ovčice ter jedel svoj kruh. Kar pride k njemu prijazen gospod in ga povabi, naj gre z njim.

Matiček mu je sledil, pa sta prišla k gradiški cerkvi, kjer sta zavila v gozd. Pri debeli bukvi pa se ta gospod ustavi in reče Matičku:

«Ker si siromak, a pošten, ti povam, da je tukaj zakopan zaklad. Svoje čase je stal tu grad; sedaj se vidi le še nekaj kamenja.»

Ko se je Matiček zjutraj prebudil, je razmišljal o teh sanjah, pa si je rekel: «Sanje so le sanje, a drugega nič.»

Minilo je za tem več dni, ko so se Matičku sanje ponovile. Tisti gospod se mu je znova prikazal in mu rekel:

«Zakaj me nočeš ubogati, da bi bil srečen?»

Sedaj pa ni več premišljeval; vzel je kramp in lopato, pa odšel kopati na isto mesto.

Bližnji kmet Štefe se mu je smejal in govoril:

«Pri moji kokoši, Matiček, ali si prišel kopati zaklad, in kar podnevi?»

Matiček ni dolgo kopal, pa je prišel do male železne skrinjice; razbil jo je in iz nje so se vsuli rumeni cekini.

Matiček ni več služil, kupil si je kmetijo, se kmalu oženil in postal vzoren gospodar.

Anton Straža.

Svetonočni tat

Dogodbica v lanski sveti noči.

Skoro bo preteklo leto, ko se je pripetil pri kmetu Jurčniku v Zgornji vasi čuden in smešen dogodek.

Jurčnikov sosed Gabrinov Jaka je bil strasten tat. Ze v svoji otroški mladosti je izmaknil, kar se je le dalo. Po vsej vasi je vedel za vsako kurje gnezdo in izvlekel iz njega poslednje jajce, če se mu je le nudila prilika. Za delo mu ni bilo. Pomladi se je klatil po goščavah za ptičjimi gnezdi, poleti in jeseni za sadjem, pozimi pa je lovil dihurje in drugo divjačino, ki jo je kradel lovcem in potem prodajal kože.

Ko pa je malo odrasel, je postal tako zvit tat, da mu ni bilo para v tren okolicah. Kakor mu že v otroških letih ni bilo za delo, tako mu je delo še manj dišalo, ko je odrasel.

Ljudje so se čudili njegovemu življenju. Imel je čedno obleko, dovolj hrane in tudi dovolj denarja. Cele dneve je pohajal po vasi, ne da bi se lotil kakšnega opravila.

Delal se je ako poštnega in pravičnega, da si je marsikdo mislil o njem res le najboljše. Ker pa je tu in tam po vasi zmanjkalo pri enem kmetu kokoši, pri drugem iz kašče zrnja, pri tretjem zopet denarja, so vendarle začeli sumiti. Če so mu pa hoteli priti na sled, so morali popolnoma molčati.

Ko jabolko dozori, pade z drevesa. Tako se je zgodilo tudi z našim Jakom. Bilo je nekaj dni pred lanskim božičem. Kmet Jurčnik si je zaklal debelega prašiča. Ker je bil Jaku pri birni za bōtra, ga je povabil na kosilo. Jaka je potem na večer pomagal spravljati slanino na podstrešje. Tukaj si je Jaka vse natanko ogledal, kako bi mogel priti do tega debelega prašiča. Najlepša prilika se mu je ponudila na sveto noč, ko ljudje odidejo k polnočnicam. Vedel je, da gospodar Jurčnik in vsa njegova družina razen babice odide v cerkev, kar se je tudi zgodilo.

Težko je čakal Jaka ure, da bi izvršil svoj načrt. Skril se je pod skedenjski pod in mirno čakal. Ko se mu je zdelo popolnoma varno, je zlezal iz skrivališča, vzel lestvo, ki je segala prav do podstrešnega okna, ter splezal skozi okno na podstrešje.

Tam ni premišljal dolgo. Popadel je slanino in jo naravnal po sebi kakor suktnjo. Vendar pa se je s tem delom tako dolgo motil, da je minila polnočnica. Ljudje so se v tromah vsuli iz cerkve. Že je zaslišal šum in vrišč prihajajočih ljudi. Hitro se je spustil skozi okno z oblečeno slanino po lestvi.

Ko je stopil skozi okno na drugi klin, mu je spodrsnile noge, sta se mu zataknila med klini, omahnil je in obvisel kakor ptiček na limanici. Slanino je imel oblečeno kakor kožuh. Na podstrešju si jo je z vrvjo prav trdno opasal, da bi ga nihče ne zalotil, če bi ga srečal v temi.

Ker je držala cesta mimo Jurčnikove hiše, se je v nekaj minutah pojavilo vsa polna ljudi okoli visečega nesrečnika. Vsi so imeli svetiljce v rokah. Vsak je posvetil visečemu tatu v obraz.

Ljudje so zagnali tak vrišč, kakor bi bila vsa vas v plamerih. Nekateri so se smejali, drugi kleli, tretji so zopet motrovali, da je prav, če je enkrat zrela hruška padla z veje.

V tem je prišel domov tudi gospodar Jurčnik in zakričal na Jaka: «Ali se nisi oni dan nažrl? Zda si prišel še po slanino!»

Mnogo je prestal Jaka to noč. Vsa vas je bila skupaj, ko je Jurčnik rešil tatu in ga zvezanega odgnal v hišo, iz katere ga je drugega dne izročil orožnikom. Na sv. Štefana pa so odvedli orožniki Jaka na sodišče. Po dosluženih kazni je Jaka od same sramote izginil, da nihče ni vedel, kam.

Matija Belec Bolfanski.

Srečo in blagostanje

Vam bodo prinesle **naše srečke** drž. razred. loterije

Naročite jih pravočasno! Žre že
7. januarja 1929

Zadružna hranilnica r. z. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 19

Prerokovanja za prihodnje leto

Franciji obetajo preroki večinoma lepe čase — Anglijo bodo obiskale hude težave; smrt člana angleške kraljevske rodbine — Ruski boljševizem bo padel — Iznašli bodo serum proti jetiki — Za našo državo pa prerokujemo mi, da se bo rešila sedanjega režima

Staro leto, ki je bilo v znamenju velikih prirodnih nesreč in burnih dogodkov, se bliža koncu. Preroki vseh narodov že prerokujejo bodočnost za prihodnje leto. Največ se seveda pečajo z usodo večjih narodov in zanimajo se zlasti za Ameriko, Anglijo, Rusijo, Francijo in Nemčijo. Nekatera prerokovanja so zabavna, druga zanimiva, tretja smešna. Večina prerokov pravi, da leto 1929. ne bo tako katastrofalno, kakor je bilo letošnje, vendar se pa obeta človeštvu več velikih nesreč.

Sloviti nemški prerok Hoffmann se v prvi vrsti peča s Francijo. Po njegovem mnenju je položaj Poincaréjeve vlade zelo čvrst. Gospodarski položaj Francije se bo zboljšal in Francija bo svoj vpliv v zunanjem svetu povečala ter bo skušala pritegniti Bolgarijo v krog Male Antante. Sploh bo leto 1929. za Francijo v splošnem zelo ugodno. Hoffmann se peča tudi z Anglijo, kateri baje pretijo prihodnje leto vojna in težki notranji nemiri. Tudi umrljivost bo zelo velika. Poplave in druge katastrofe bodo zahtevale mnogo žrtev.

Drugi nemški prerok Grimm je drugačnega mnenja. On prerokuje težke politične zapletitve, ki bodo spravili Francijo v nevšečen gospodarski položaj. Franciji se obetajo resni notranji nemiri, ki bodo njeni zunanji trgovini zelo škodovali. Tudi v zunanji politiki ne bo imela posebne sreče. Po Grimmovem mnenju napovedujejo zvezde, iz katerih razbirajo ti modrijani svoje preroške besede, tudi državni prevrat v Rusiji, kjer bo boljševikom odklenkalo. Carizem, ki ima še vedno mnogo prijateljev in močno zaslonbo med ljudstvom, bo prišel baje zopet na krmilo. Češko-slovaški napoveduje Grimm več težkih katastrof, zlasti gledaliških požarov.

Ti preroki običajno vidijo vse črno, samo Francoz Abel prerokuje vse lepo. Abel napoveduje Franciji srečno leto in pravi, da bo zlasti na polju izumov dosegla velike uspehe. Največji uspeh bo izum padala, ki ne bo nikoli odpovedalo in s katerim se ne bo rešil samo letalec, marveč bo tudi letalo lahko nepoškodovano pristalo. Drugo važno odkritje bo serum proti jetiki, ki vkljub vsem naporom še ni bil odkrit. Tudi Abel je mnenja, da si bo francoski ministrski predsed-

nik svoj položaj utrdil. Odnosaji med Nemčijo in Francijo bodo prijateljski. Poincaré bo celo posetil Berlin. Nemčija bo na gospodarskem polju dosegla velike uspehe. Razpravljalo se bo tudi o bivših nemških kolonijah, ne da bi prišlo do sporazuma. Anglija bo doživela dve težki katastrofi: potop ogromnega parnika, ki bo celo zasenčil katastrofo «Titanica» in velikansko rudniško eksplozijo, pri kateri bo več tisoč človeških žrtev. V Indiji bo nastal manjši upor, ki pa ne bo delal Angliji hudih preglavic. Umrli bo član kraljevske rodbine.

Prerokovanja ameriških prerokov se nanašajo predvsem na gospodarstvo. Tako napoveduje sloviti prerok iz zvezd Ree, ki je baje že za letošnje leto točno napovedal več borznih katastrof, tudi za prihodnje leto več borznih polomov. Kritičen teden za newyorško brozo bo predvsem tretji v maju in zadnji v septembru. V začetku julija bo polom na pariški borzi, sredi decembra na londonski, v februarju na berlinski, v začetku oktobra pa na dunajski. Dotaknil se je tudi zabrane uživanja alkohola in meni, da bo borba za zabrano in proti njej prihodnje leto še ostrejša.

Precej brezobziren je prerok Whitcomb, ki napoveduje Lindbergu hudo nesrečo, pri kateri si bo komaj rešil življenje. Sivolasemu izumitelju Edisonu in milijonarju Rockefellerju napoveduje smrt. V Newyorku se bo baje porušilo več hiš in bo to ena največjih katastrof, kar jih pozna Amerika. Sredi poletja bodo v Ameriki nastale razne kužne bolezni, ki bodo zahtevale mnogo človeških žrtev. Whitcomb je tudi prepričan, da se bo prihodnje leto posrečilo izstreliti na luno raketo.

Žal, se z Jugoslavijo ne peča nobeden teh prerokov. Nas bi prav zanimalo, kaj bi takšen modrijan rekel o razvoju naših razmer, ker so končno ta prerokovanja, ako odzvamemo nekaj fantazije, večinoma le preiščljena sklepanja na podlagi sedanjih razmer. Upajmo, da se ne bomo zmotili, če prerokujemo, da bo prihodnje leto zmrznil kleroradikalni režim in da bo na površje prišla vlada kmetske demokracije v blagor in slavo vsega jugoslovenskega ljudstva.

V poznem srednjem veku so našli sporočila o jablanah, ki so cvetele in rodile na sveti večer. Ta sporočila so spomin na rajsko jabolko Adamovo. Zato imajo ponekod še dandanes navado okrasiti božično drevo z jabolki.

Že davno, preden so poznali božično drevo, so kristjani krasili svoje domove ob božičnem času s cvetjem in zelenjem. Tako govore stara sporočila. Navada prižiganja svečk na božičnem drevescu je pa znana šele okoli sto let. Vendar se nam zdi, kakor da so svečke že od nekdanj pripadale k božičnemu drevescu. Ker one so prav za prav simbol milosti in blagosti Jezuščkove.

Frančišek Asiški, veliki svetnik, je bil žalosten, ker je svet omahoval v veri. Pa je v svojem pobožnem srcu sklenil postaviti simbol, ki bi podprl omahujoče duše. Tako je postavil na sveti večer v gozdu prve jaslice. Po vsej deželi so ljudje govorili o tem in od povsod prihajali gledat te jaslice, sveti Frančišek pa je romarjem pripovedoval o betlehemske detetu.

Nekaj o občnem zboru ZSV

Vršil se je v najlepšem sporazumu 9. t. m. v Ljubljani. Izvoljen je po večini stari odbor, predsednik ostane Martin Colarič. Ugotovilo se je, da je Zveza letos po Sloveniji odkrila 16 spomenikov in je slovensko ljudstvo darovalo v te svrhe preko pol milijona dinarjev.

Podružnice zveze, raztresene po Sloveniji, so skušale lajšati gorje najbolj bednih tovarišev, vojnih vdov in sirot. Še več bi lahko storile, če

bi jih bogatejši ljudje podpirali. Nad vse je Zveza na srečo invalidsko vprašanje, in Zveza ne bo mirovala, dokler mariborska in ljubljanska oblast ne prevzameta v lastno oskrbo vse vojne poškodovance in seveda tudi denar, ki ga naše ljudstvo v ta namen vsako leto prispeva.

Ugotavlja se, da so vojna pokopališča ponekod še vedno skrajno zanemarjena, in to celo v krajih, kjer je silno razvit tujski promet. Zaenkrat bo zveza dotične občine pisмено opozorila na njihovo dolžnost. Take občine naj posnemajo Škofjelo, Rogaško Slatino, Devico Marijo v Polju, Srednjo vas (Ukanci), ki so kosti preminulih koncentrirale v skupno grobnico in na njej postavile primerne spomenike.

Ker so se nekateri zaupniki Zveze bridko pritoževali, da so rodbine mnogih siromašnih obveznikov, ki so vpoklicani na orožne vaje, docela samim sebi prepuščene brez vsake podpore, opozarja Zveza vse bivše vojake kakor tudi županstva na razne določbe zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, in sicer na člene 327., 328. in 330., ki govore o podporah rodbinam siromašnih obveznikov, služočih pri narodni vojaški sili:

Člen 327.: Zadruga ali rodbina siromašnih obveznikov dobivajo, dokler so njihovi hranitelji-obvezniki v službi pri narodni vojaški sili, od svojih občinskih oblastev podporo v denarju in naturi, zadostno za življenje, in sicer po življenjskih razmerah in pogojih v dotičnem kraju. Velikost te podpore odreja za vsak poseben primer s posebnim sklepom županstvo (opštinski urad) iz svojih sredstev.

Člen 328.: Občinska oblastva morajo skrbeti za to, da v pravem času obdelajo kmetijska posestva siromašnih in samskih obveznikov, če opravljajo ti obvezniki službo pri narodni vojaški sili ob času poljskih del.

Člen 330.: Pravilno in točno dodeljevanje te podpore kakor tudi obdelovanje posestva nadzirajo v prvi vrsti sreska oblastva, v drugi vrsti pa tudi pristojne komande vojaških okrožij in divizijskih oblasti. Za malomarno dajanje te podpore in malomarno obdelovanje posestev kakor tudi za malomarno kontroliranje tega, se kaznujejo civilna oblastva po odredbah člena 56. tega zakona, vojaška pa po 341. vojnega kazenskega zakona.

Na zboru se je dalje določilo, kdaj bodo večje prireditve Zveze, in sicer: glavni skupni sestanek na Brezjah 11. avgusta, v Petrovčah pri Celju za mariborsko oblast na Vnebohod Gospodov ter slavnostno odkritje veličastnega spomenika v Rogaški Slatini 2. junija.

Poleg tega bo tudi prihodnje leto kakih 15 odkritij v raznih krajih. Maja meseca se bo ponovila sijajna Matičičeva igra «Kalvarija» na prostem, ki je splošno ugajala.

Zveza rada daje članom in drugim razne pojasnitve, tako tudi glede brezplačnega prevoza ostankov padlih vojakov iz tujine v domači kraj.

Mumija Mana

Novinar Peter Ivanovič me je sinoči v mraku obiskal in mi pripovedoval:

— V pariškem predmestju je živel človek z imenom Forestier. Po poklicu je bil starinar. Sam prav za prav ne vem, kako sem se seznanil z njim.

Bilo je nekoč pozno zvečer, ko sva stopala po široki ulici. Malo je govoril ta človek, in še to, kar je povedal, je vzbujalo grozo v meni.

«Torej vi ne verujete v posmrtno življenje?»

«Ne», sem mu odgovoril kratko. Stari Forestier je obstal, sklonil glavo in spačil obraz.

«Pojdite z menoj!» je rekel skoro ukazujoče, «še noč je vam bodo dvignili lasje.»

Krenila sva v stranske polzasenčene ulice. Mesečna luč je silila vanje. Starinar je molčal skoro vso pot, le enkrat je spotoma obstal in povesil oči.

«Ko prestopite prag v grobnici mumije Mane, dvignite levico in položite desnico na prsi v znak spoštovanja.»

«Kdo je Mana?»

«Človek, ki ne more umreti. Človek, po rodu Egiptčan, ki leži že dolgih 2600 let kot mumija v

Rastline v božični legendi

Kakor so služile živali, vol, osel, ptice in druge našemu Gospodu, ko je hodil po zemlji, tako nam vedo pobožne legende povedati tudi o tej in oni rastlini, ki se je veselila rojstva Zveličarjevega in mu izkazovala svojo ljubezen in vdanost.

Star cerkveni pisatelj pripoveduje o breskvi, ki se je priklonila pred Jezuščkom, ko je Marija bežala z njim v Egipt. In sloveča jeriška roža je zrasla pod nogami svete Device. Ta roža, in naj je bila še tako dolgo suha, se osveži, če jo denemo v vodo. Po stari ljudski veri pa se razcvete jeriška roža vedno na božični večer.

Neki pesnik iz petega stoletja pripoveduje v svoji pesnitvi, da je bila vsa dežela okoli Betlehema ob rojstvu Zveličarjevem posuta s cvetlicami. Drug pesnik pa piše, da je, ko se je rodil božji sin, izginil ves sneg, drevje je ozelenelo, zemlja je bila polna najlepših cvetlic.

Lepa je legenda o trnovem grmu. Gospod je imel usmiljenje z divjimi trnovimi vejami, ki so mu jih sovražniki opletli okoli glave. Saj ubogi grm tega ni bil kriv, pa ga je Gospod blagoslovil. Zato cvete od tistega časa kot roža vrtnica. Ko hodi na sveti večer Jezušček po zemlji in se dotakne vrtnice, se ta razcvete v bujnem cvetju. Kdor najde to cvetje, temu prinese srečo in blagoslov v hišo.

Ta pravljica se je sčasoma preoblikovala in pripoveduje o božičnih vrtnicah, o črnem telohu, ki cvete pod snežom ob Božiču.

rakvi in ne more umreti», je ponavljal s tihim glasom starinar.

Pet minut kasneje sem se sklonil pod obokanim vhodom v podzemlju in stopil za starinarjem. Vlažen vzduh mi je legel na prsi. Skozi malo odprtino je sijala blede mesečina in obsevala v rakvi polzastrito požrneno lice. Forestier se je globoko priklonil; tudi jaz sem z vsem spoštovanjem izvršil pozdrav.

Nisem strahopeten človek, je nadaljeval novinar Ivanovič, toda takrat me je ob pogledu na strahoten obraz spreletelo po vsem životu. Postalo me je strah, strah kakor malega otroka. Najraje bi bil pobegniti. Že sem se oziral proti izhodu, ki pa je bil zaprt...

Peter Ivanovič se je zamislil, se stresel in umolknil. Tudi mene je zabelelo. Na palcu desne noge sem začutil mraz, ki mi je lezel po telesu navzgor, dokler ni prilezel do srca in mi ga v neki grozi stisnil.

«In potem?» sem vprašal radovedno.

Peter Ivanovič je uprl svoje oči v moje in nadaljeval:

— Ojunačil sem se. Zbral sem vse moči, kar sem jih še imel, in sem stopil korak naprej. Starinar se je sklonil skoro do mrtvega, od lune obzarjenega obraza in nerazumljivo mrmral. Zdi se mi, da je molil. Gledal sem z odprtimi očmi in sem videl, kako se je mrtvecu vračalo življenje. O, groza, naenkrat sem postal trd kamen. Mumija Mana je pričela dvigati trepalnice. Nemo je strmela predse, kakor bi pač strmela človek, ako bi se prebudil po tisočih letih v svojem grobu. Še danes ga vidim. Imel je osteklenele, a lepo modre oči. Vražji starinar pa še ni miroval. Počasi je stegoval roke proti mrtvecu, strmel v njegove oči in ga oživljal bolj in bolj. Hotel sem zbežati, toda nisem mogel. Bil sem živ kip. Prav v tistem trenutku je pričel mrtvec, ki je bil ovit v belo haljo, posejano s hieroglifi, ustajati iz rakve. Starinar pa, dedec stari, še ni odnehal, dokler ni mumija Mana popolnoma ustala. Jaz sem imel lase pokoncu. Mrtvec se mi je bližal, jaz sem se sesedel. Sedel sem v posodo, napolnjeno z vodo, in sem obsedel v njej kakor mrtev. Ko je starinar uvidel, da sem že popolnoma uničen in da torej popolnoma verujem v posmrtno življenje, tedaj se je oprezno dotaknil mrtveca in ga s pomočjo molitve zopet spravil v rakev. Potem je potegnil mene iz vode in me brez besede odvedel iz grobnice. Trepetal sem od groze in mraza.

«Ali sedaj verujete v posmrtno življenje?» je dejal s komaj vidnim smehljajem.

«Verujem», sem mu priznal, in noge so mi klecale.

«Nikomur še nisem izdal te skrivnosti narave», je starinar potem zresnil obraz. «Vi, Peter Ivanovič, ste prvi in edini, ki veste za to. Prosim vas, ne obesite te stvari na veliki zvon, da se duh Mane ne maščuje za to izdajstvo nad menoj samim.»

Potem sem odšel s prazno glavo in strah me je bilo.

«In potem?» sem vprašal po kratkem molku.

— Nu, saj veš, kaj je novinarski poklic! Molčati nisem mogel. Vso noč je stala pred menoj skrivnostna mumija Mana. Šel sem in sem napisal dolgo kolono z velikim naslovom v naš zjutraj izhajajoči dnevnik. Naslednje jutro je v Parizu završalo. Na stotine ljudi je hitelo k skrivnostnemu starinarju. Vsakdo si je hotel kupiti pri njem to ali ono stvar. Tako se je zgodilo, da so ogromne gručice ljudi pokupile do dvanajste ure prav vse, kar je imel skrivnostni starinar v svoji, sicer obilni zalogi. Forestier je prav dobro vedel, da je svojo skrivnost pokazal pravemu človeku, ki mu je v tako kratkem času poskrbel za toliko reklamo. Zadovoljno si je mož mel roke. Toliko kakor ta dan že ni prodal dve leti.

In sedaj pride najzanimivejši del, je dejal Peter Ivanovič in se z milejšim pogledom uprl v moje oči: Proti večeru istega dne, ko so ljudje pokupili pri znamenitem starinarju vso starino, so se za skrivnostno mumijo Mana pričela zani-

mati tudi oblastva. Ko se je zračilo, je prikorkala do starinarja komisija z nalogom, da prouči to tajno naravo. Tudi novinarjev ni primanjkovalo in med vsemi sem bil na žalost tudi jaz. Prosili smo starinarja, naj bi nas popeljal v grobnico skrivnosti.

«V grobnico?» je ponovil Forestier. «Izvolite, prosim!» Stegnil je desnico in nam odprl težka vrata. In smo šli in smo našli rakev — prazno.

«Kje imate mumijo Mano?» je vprašal član komisije.

«Večerjo kuha», se je namuznil starinar. Mi smo se spogledali. Potem, ko je Forestier zapazil med gručo tudi mene, je pristopil korak naprej: «Oprostite, dragi prijatelj, danes moja žena nima časa. Pravi, da ji je že sinoči bilo dolgčas v tej rakvi. Hvala vam za reklamo.»

Kakor bi jih naprosil, so tedaj vsi obviseli v mojih očeh in se mi od srca zasmejali. Jaz sem postal od presenečenja rdeč ko puran in sem jo koj odkuril. Potem nisem pretkanca videl nikoli več.

Adam Milkovič.

Vsi na delo za „Domovino“

Lepa darila za najmarljivejše nabiralce novih naročnikov

Za «Domovino» nabirati nove naročnike in naročnice ni baš težavna reč, ker je

«Domovina» znana po vsej Sloveniji kot najboljši slovenski tednik.

Malo prizadevanja pa je vendarle treba, ker naši nasprotniki delujejo proti njej z vso silo. Nasprotniki vedo, kako je «Domovina» splošno priljubljena zaradi svoje zabavne in poučne vsebine, pa skušajo njeno širjenje ovirati z vsemi sredstvi, ki si jih morejo izmisliti.

Vse to naj Vas ne moti! Kdor je naš prijatelj ali naša prijateljica,

bo brez strahu delal za svoj list in pridobil najmanj enega novega naročnika.

Za one pa, ki se bodo izkazali kot najmarljivejši nabiralci,

razpisujemo deset nagrad v knjigah:

I. nagrada 5 knjig, II. 4, III. 3, IV. 2 in ostale po ena knjiga.

Kdor bo nabral največ novih naročnikov, bo dobil prvo nagrado in tako naprej. Pogoj pa je, da vsak teh novih naročnikov plača vsaj polletno naročnino. Če dobite le naročnike, ki ne plačajo takoj, nam jih tudi pošljite, vendar pa se ti pri naši tekmi za nagrade ne bodo uvaževali. Naročnino, ki jo zberete, pošljite po položnici in nam obenem pošljite točne naslove novih naročnikov v pismu.

Nagrade se bodo razdelile v začetku februarja.

V prvi številki februarja bomo objavili imena nagrajenih nabiralcev ter bomo navedli več knjig, od katerih si bo lahko vsak nagrajeni nabiralec odbral toliko, kolikor mu jih pripada po nagradi.

Sedaj ob praznikih lahko pridobite celo vrsto novih «Domovinarjev» in «Domovinaric». Na delo za našo in Vašo «Domovino»!

Božični pozdravi naših fantov - vojakov in naših rojakov iz tujine

Zagreb. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» slovenski vojniki 53. pehotnega polka v Zagrebu: Anton Hanzič, Josip Znidarčič, Ignac Vrabič, Anton Muhič.

Virovitica. Virovitiški Slovenci pošiljamo božične pozdrave vsem Slovincem in Slovenkam, osobito pa mestinjskim kopitarjem: delovodja Jožef Šafranik, predelavca Franc Kozjan in Valentin Križnik, strugarji: Jožef in Anton Grobin ter Jožef Pungeršek, brusačice: Matilda Hernausova, Anica Cverlejeva, Leopoldina Kozjanova in Ljubica Grobinova.

Šibenik. Gojenci brodske podoficirske šole v Šibeniku, mornarji I. razreda, želijo vsem znancem, prijateljem in staršem, posebno pa našim slovenskim dekletom, vesele božične praznike in srečno novo leto: Julij Govekar (Žiri), Milan Spreitzer, Viktor Kordić. Zvonko Kovačič, Samo Koler (Ljubljana), Jakob Kenk (Vrhnika), Andrej Balderman, Radko Zabukovec (Škofja Loka), Ignac Brvar (Trojane), Vinko Kastelič (Kresnice), Štefan Horvat (Murska Sobota), Ivo Majnik (Rajhenburg), Slavko Gorjup (Trbovlje), Franjo Lukaček, Konrad Malgaj, Oskar Jebič (Celje), Hinko Zihel (Zalog), Stanko Goltnik (Mozirje), Franjo Štromajer (Hoče), Stanko Alatič (Ljutomer), Franjo Penko, Harold Korošec, Rudolf Sigulin, Milan Stopar (Maribor).

Split. Vesele božične praznike želijo slovenski fantje, služeči pri 54. pehotnem polku v Splitu, vsem znancem in bralkam «Domovine», posebno pa našim dekletom in kaplari: Norbert Dragovič (Celje), Ivan Klemenčič (Novo mesto), Franc Dolščak (Goli pri Igu), Ivan Debeljak (Dvorska vas pri Velikih Laščah), Joško Lečnik (Teharje), Jernej Zupan (Podboršt), Rudolf Magdalen (Slinica), Ivan Camloh (Boštanj), Joško Kaplan (Velike Lašče), Ivan in Leopold Znidaršič (Višnja gora), Avgust Klemen, Ernest Turenšek, Tone Sajevec, Jože Butara, Vinko Žagar, Jernej Medvešek (Trbovlje), Franc Oštir (Dob pri Hrastniku), Filip Janežič (Gaberje), Rudolf Vidmar (Krmelj), Miloš Novaković (Osredci), Anton Rus (Loka pri

Zidanem mostu), Franc Jamšek (Št. Lambert), Ignac Praprotnik (Št. Janž).

Mostar. Vsem čitateljem našega lista želimo vesele božične praznike ter srečno novo leto, posebno pa fantom in dekletom, slovenski fantje-vojniki, služeči v 1. bataljonu 54. pehotnega polka v Mostaru: kaplari: Franjo Kosi (Ormož), Avgust Gričnik (Radvanje), Henrik Maček (Bresternica), Miha Robnik (Ruše), Konrad Kovačič (Gornja Radgona), Matija Kan (Prekmurje), Konrad Lončarič (Središče ob Dravi), Jure Klokočevnik (Spitališč), Štefan Kores (Ptuj), Anton Inkret (Celje); redovi: Jernej Kolar (Sv. Jernej), Franjo Mlakar (Rogatec), Adolf Kopčič (Maribor), Franjo Kandrič (Velika Nedelja), Franjo Megla (Pavlovec), Hinko Strnad (Maribor), Ivan Zigert (Smartno), Franc Osvaldič (Zetale), Ivan Opaka (Ivanjkovec), Ivan Kosi (Velika Nedelja).

Zemun. Vesele božične praznike želimo vsem veselim dekletom, fantom in znancem podoficirji in vojniki iz konjičke šole Zemun: narednik Oton Zajec, podnarednika Rudolf Škvorc in Hubert Lužnik, redovi: Leon Šket, Alojz Jager, Albert Čas, Jurij Hojnik, Jurij Špehar, Franc Škof in Franc Babič.

Beograd. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem slovenskim dekletom in fantom slovenski fantje iz kraljeve garde: Adolf Valentinčič, Edo Rakoš, Stanko Berčič, Karel Kunstler (Ljubljana), Joško Tomšič (Šiška), Miroslav Loboda (Vič), Ivan Strukelj (Št. Vid nad Ljubljano), Friderik Žekar (Celje), Miroslav Musil (Dobruša), Marjan Engelman (Kranj), Karel Iskra (Lesce), Janez Pušave (Kamaik), Drago Bernard (Novo mesto), Anton Sirk (Gramelje), Ludovik Vilman (Jesenice), Vlado Tom (Trojane), Janez Orlovič (Pragersko).

Sarajevo. Slovenski fantje, podčastniki, služeči v šoli rezervnih oficirjev v Sarajevu, pošiljamo staršem, sestram in bratom, sorodnikom, prijateljem, znancem in čitateljem «Domovine» najlepše pozdrave ter jim želimo vesele božične praznike in srečno novo leto: Albin Germ (Ormož), Alojz

Stržinar (Ljubljana), Alojz Bernat, Anton Furek (Ptujška gora), Blaž Kralj (Tržič), Jakob Foršnerič (Ptujška gora), Rudolf Pavletič (Trst) in Stanko Kocjančič (Ljubljana).

Nevesinje. Prav zabavne božične praznike in srečno novo leto želijo slovenski fantje, služenci pri 32. pehotnem polku v Nevesinju vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», zlasti staršem, bratom, sestram, fantom, posebno pa dekletom: Josip Zagajšek, Jurij Močnik, Stefan Koštomaj, Vincenc Zajko, Alojzij Oset, Jernej Rezar, Karel Fidler, Avgust Fidler (vsi iz Št. Jurija ob južni železnici), Josip Štante, Stefan Samec, Mihael Binč, Viktor Graber, Martin Jesenik, Matevž Vodovnik, Avgust Fidler, Franc Mirnik, Josip Prevaršek (vsi iz okolice Vojnika pri Celju), Albert Zeleznik, Adolf Sveglar (Celje), Josip Koritnik, Jernej Medvešek, Ludovik Končina (Trbovlje), Alojz Rakovnik, Ignac Novačan (Nova cerkev), Ludovik Lenič, Janez Zidanšek (Dramlje pri Sv. Juriju ob južni železnici), Josip Veber (Vrbje pri Zalcu), Mihael Gabršek, Franjo Tratnik (Griže), Alojzij Cestnik (Sv. Pavel pri Preboldu), Adolf Jezernik (Gornja Ponikva), Ivan Brodnik (Sv. Ilj), Konrad Okoren (Školja vas), Anton Blažič (Dobrna), Martin Počaj (Sv. Pavel), Jurij Felicijan (Dobrna), Martin Kraper (Gornji Dolič), Janez Štajner (Petrovče), Peter Pevec (Sv. Vid pri Lukovici), Josip Mak (Gotovlje), Anton Zelič (Kalobje).

Bogovina pri Boljevu (Srbija). Vesele božične praznike želijo slovenski rudarji v Srbiji vsem slovenskim fantom in dekletom, da bi jih še mnogo let zdravi in veseli doživeli: Franc Škorjanc, Ivan Mrak, Miha Polutnik, Anton Pislak, Martin Mlakar, Franc Furman, Vinko Knez, Jakob Volovšek, Ivan Pucel, Pavle Pistotnik, Ivan Strnad, Andrej Strnad, Alojzij Strnad, Franc Drobne, Franc Potočnik, Miha Čepin, Franc Vajdič, Franc Samec, Vinko Trinkaus, Andrej Panterl, Franc Metličar, Franc Grobin, Matija Kodelič, Ivan Janžek, Jakob Sovič, Franc Hudič, Stefan Hudič, Martin Anderlič, Franc Dobršek, Ivan Novak, Martin Junež, Franc Kumpergar, Franc Vršaj, Anton Lubej, Avgust Fajš, Franc Gajšek, Ivan Gajšek, Anton Mendek, Franc Senica, Franc Sajevec, Ivan Kočnik, Franc Romih, Ivan Topleh, Ivan Zajc, Drago Peličan, Anton Jelenski, Ivan Jagodič, Franc Rednak, Ivan Kuhar, Franc Harinski, Anton Klun, Franc Trunkel, Boris Cvetkovič, Franc Gobič, Alojzij Benko, Matija Mlinarič, Ivan Vrbašek.

Preseka (Srbija). Slovenski fantje orožniki, v službi v južnem delu naše države, žele srečne in vesele božične praznike svojim staršem, sorodnikom, prijateljem, znancem, zlasti pa slovenskim dekletom: Franjo Klemenčič (Žihtava), Alojzij Grebenc (Turjak), Alojzij Lavriha (Velika loka), Jakob Šolar, Pavel Kos (Krško), Franc Zupanc (Rajhenburg), Franc Stepišnik (Trnovlje), Anton Baumgartner, Anton Poberaj, Franc Florjančič, Jakob Svet, Ivan Herček in Franc Telban.

Zaječar (Srbija). Slovenski fantje, služenci v 20. artiljerijskem polku, želijo slovenskim rojakom vesele božične praznike in srečno novo leto: Pavle Kobe (Jelenja vas), Jožef Jakša (Črnomelj), Ciril Budja (Mala nedelja), Alojz Šijanec (Sv. Jurij ob Ščavnici), Alojz Rakuša (Sv. Tomaž pri Ormožu), Friderik Kocbek (Sv. Benedikt v Slovenskih goricah), Stefan Džerek (Prekmurje) in Ludovik Ritoper (Prekmurje).

Bitolj. Mnogo zabave in veselja ob božičnih praznikih želijo vsem slovenskim fantom, dekletom in staršem slovenski fantje-vojaki 46. pehotnega polka v Bitolju (Južna Srbija): Ignac Zagorc (Trbovlje), Jože Štrus (Trošćine), Ludovik Špolar (Zagorska vas), Jožef Boršič (Maribor), Franjo Dolganoč (Sv. Jurij ob južni železnici), Janez Birg (Areljevo), Ludovik Uršič (Sv. Rupert, Dolenjsko), Franjo Brill (Blarca), Franjo Drobnič (Št. Janž, Dolenjsko), Anton Papež (Št. Janž, Dolenjsko), Ludovik Krevelj (Blanca), Franjo Cverle (Sv. Lenart nad Laškim), Rudolf Meteljko (Senica), Franjo Velenci (Velenje), Franjo Herlah (Šoštanj), Anton Mužič (Celje), Milan Pohar (Brezje), Matevž Zbrunter (Kamna gorica), Ivan

Nagode (Blatna Brezovica), Anton Pirmanšek (Velenje), Ivan Kukovič (Sv. Jurij ob južni železnici), Rudolf Teržan (Zalec), Franjo Avbelj (Kandrše), Franjo Korošec (Rakek), kaplar Franjo Založnik (Frankolovo), Franjo Šemro (Rakek), Anton Birg (Moravče), Alojz Žam (Krško), Franjo Prožen (Radeče), Miha Koder (Globoko).

Prilep (Srbija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo našim staršem, prijateljem in znancem, zlasti pa prekmurkim fantom in dekletom, prekmurki fantje, služenci pri 46. pehotnem polku v Prilepu: kaplar Ludovik Kerčmar in redovi: Ivan Snep, Josip Fillo, Ivan Ščančar, Anton Trojak.

Lintfort (Nemčija). Srčne pozdrave pošiljamo in želimo vesele božične praznike ter srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» slovenski rojaki v Lintfortu: Jernej in Marija Planko (Bukovje pri Slivnici), Franc in Marija Simonič (Plužna pri Idriji), Franc in Ana Praznik (Brunič pri Radečah), Jožef in Fanika Ambrož (Javorje pri Šmartnem), Jožefa Dernovškova (Litija), Leopold Izlaker (Čemšenik-Trojane), Ivan Zorko (Roviše), Franc Lovrinšek (Videm pri Krškem), Franc Stropnik (Škale), Neža Zupan (Rajhenburg), Pangrac in Genovefa Horjak (Trbovlje).

Hussigny (Francija). Iz daljne Francije želimo vesele božične praznike vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno našim sorodnikom in znancem, Slovenci zaposleni v rudniku železne rude Godbrange-Hussigny: Alojzij in Julija Centa (Turjak), Ivan in Jožefa Požek (Sv. Peter pod Svetimi gorami), Josip Kovačič (Dobje pri Planini), Franc in Marija Vezovišek (Rajhenburg). Delo imamo zelo težko, vendar pa si zaslužimo toliko, da lahko primerno živimo. Cilj nas vseh je, prihraniti si nekaj denarja, da se čimprej zopet vrnemo v svojo domovino.

Dornecy (Francija). Prosim Vas, g. urednik, da nam prepustite malo prostora v ljubi «Domovini», ki jo vsak teden težko pričakujemo, ker nam prinaša vedno mnogo novic iz naše domovine. Drugače živimo prav dobro, zaposleni smo z nakladanjem ladij. Nahajamo se v Dornecy, ki je prav prijazna vasica. Tukaj nas je malo Slovencev. Francozi nas imajo prav radi. Voščimo vsem slovenskim možem, ženam, fantom in dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: Josip Rožanc (Martinjek pri Rakeku), Viktor Truden (Stari trg pri Rakeku), Anton Koprivšek (Špitalič pri Kamniku) in Ivan Klemen (Špitalič pri Kamniku).

Tray le Mont (Francija). Ljuba «Domovina», ki nam prinašaš novice iz domačega kraja, daj nam malo prostora. Pristrčne pozdrave pošiljamo in voščimo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem bralcem in bralkam «Domovine» Slovenci, zaposleni v tukajšnjih gozdovih: Edvard Turk (Novi kot), Franc Turk, Anton Veber (Babno polje), Anton Modic (Sodražica).

Monteau les Mines (Francija). Ko so nam leta 1926. ob redukciji pri Trboveljski premogokopni družbi postala tla premajhna v naši ljubi Sloveniji, so nam naposled naša borza dela in razna oblastva priskrbela še dokaj dobro delo in Franciji. Majhna skupina nas Slovencev se nahaja tukaj v provinci Saone et Loire, ki pa ni tako bogata po prirodnih krasotah kakor naša lepa Slovenija: Svet je tu večinoma raven in ne pozdravljajo nas naše lepe planine s svojimi ponosnimi vrhovi in svežim zrakom. Tudi ptice nam ne pojo tistih lepih pesmic kakor tam v naši stari domovini. Pač pa nam prepevajo tukaj jutranjo pesem centralna sirena, sirene raznih lokomotiv in na tisoče divje dirjajočih avtomobilov. Kakor so nas doma pozdravljali Sveta planina, Kum in Kamniške planine, tako nas tukaj pozdravljajo veliki dimniki, iz katerih se neprestano vali gosti dim. Sadjereje, vinogradništva in živinoreje je tukaj zelo malo. Tukajšnja stanovanja tudi niso zgrajena po našem okusu. Sicer pa razmere tu niso preslabe. Delo je, seveda, naporno, saj je samo ob sebi umevno, da delo pod zemljo ni najprijetnejše. Toda po končanem delu lahko tukaj kaj boljšega zaužiješ,

tudi kapljice ne manjka. Zasluži se toliko, da čez hrano še vedno nekaj ostane. Delavec tu včasih celo primanjkuje. Skraja se tu res ne zasluži več kakor 27 do 30 frankov, toda čez nekaj časa pa vedno več. Hrana stane različno, za samca največ 11 do 12 frankov na dan. — Spoštovani gospod urednik ter vsi čitatelji in čitateljice «Domovine»! Božični prazniki so nam zopet pred vrati. Hvala Bogu, da smo jih srečno dočakali, čeprav smo od zadnjih praznikov doživeli dosti nadlog. Upajmo, da nam bo novo leto prineslo boljše čase, zlasti tudi naši domovini, da bi se potem prepevalo po vsej Jugoslaviji: Slava Bogu na višavi in mir ljudem v državi, ki so dobre volje! Končno želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», cenjenemu uredništvu, vsem prijateljem, sorodnikom in sotrpinom rudarjem prav srečne in vesele božične praznike, da bi jih še dolgo let obhajali in vedno čitali list «Domovino». — Karel in Valerija Trbove.

Huntsville (Kanada). Kanada je pri nas v domovini še malo znana. Dasi mrzla, se zadnja leta jako hitro razvija, ker ima obilo rudnikov, tovarn in obširnih gozdov. V rudnikih kopljejo raznovrstno rudo, kakor nikelj, zlato, premog in drugo. Tudi tovarne so zelo različne. Jezera, ki so taka, da s parniki vozijo po njih, so bogata rib. Gozdovi so tako obširni, da jih sekajo celo leto. Spravljanje lesa je precej težko zaradi pomanjkanja potov. Večji del lesa spravijo pozimi s sanmi. Dalje proti zahodu so tri province, ki se pečajo skoro le s kmetijstvom. Tam je tudi precej mrzlo in traja kmetijska sezona v nekaterih krajih le kake tri mesece. Seveda je obdelava zemlje povsem drugačna kakor pri nas. Obdelujejo jo le s stroji. Ker je zemlja še neizžrpana, ni treba gnojiti. Ima jo pa vsak farmar mnogo, tako da so farme druga od druge oddaljene kakor pri nas v Sloveniji v nekaterih krajih vasi. Kaj pa mi? Živimo zadovoljno ter se imamo prav dobro. Tu nas je okrog 100 Jugoslovenov, med temi le malo Slovencev. V prostih urah se večkrat zberemo skupaj in katero rečemo. Kaj rade nam misli in besede hitijo čez morskoro ravan. Naših prijaznih deklet nam tudi manjka. Saj je tudi tu dosti deklet, samo naša srca se ne morejo ogreti zanje, ker so preveč mehkužne. Slovenke so vse bolj prikupljive. Zato pozdravljamo vse Slovenke ter voščimo njim kakor tudi vsem ostalim čitateljem «Domovine» ter g. uredniku vesele božične praznike in srečno novo leto: Jakob Jamnik (Mavče), Janez Šefina (Smlednik), Franc Rebolj, Ivan Habjan (Trzin), Karel Sršen (Depala vas-Trzin), Anton Sitar (Mirna), Anton Pavli (Sv. Križ pri Litiji), Jože Weiss (Metlika).

Noranda (Kanada). Dovolite nam nekoliko prostora in priobčite te vrstice v priljubljeni «Domovini». Bližajo se božični prazniki in tudi mi Slovenci, ki se nahajamo v daljni Kanadi, se spominjamo na svoje domove in svoje prijatelje ter pošiljamo pristrčne pozdrave vsem bralcem in bralkam «Domovine». Največ nas Slovencev je zaposlenih v tovarnah in v rudnikih. Mnogo jih je tudi, ki se držijo po velikih kanadskih gozdovih. Tu v Norandi je velik rudnik, v katerem dela poleg večjega števila Slovencev še več Hrvatov, tako da nas je skoro polovica Jugoslovenov. Največje veselje nam je, kadar se zberemo skupaj in zapojemo lepo slovensko pesem. To je tudi edina naša zabava. Vsak izmed nas ima le željo, da bi si čim prej prihranil potrebno vsoto dolarjev in se povrnil zdrav in vesel v domovino. Želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» vesele Božič in srečno novo leto: Valentin Jagodič (Sv. Lenart), Franc Grile (Apno), Martin Novak (Poženik), Anton Kralj (Mala vas), Jožef Grandovec, Janez Grandovec, Franc Zabukovec (vsi iz vasi Cesta), Pavel Babič (Bruharja vas), Franc Znidaršič (Mala vas), Janko Kostelc (Zagorica), Ivan Špolar (Podpeč), Janko Grandovec (Kampolje), Franc Strnad (vas Cesta), Vinko Vidrih (Zdenjska vas), Jožef Vesel (Loški potok), Feliks Paper (Struge), Franc Rus (Struge), Jožef Gregorič (Višje).

Winnipeg (Kanada). Srečno in veselo novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine».

posebno fantom in dekletom, slovenski fantje, bivajoči v Winnipegu (Kanada): Franc Kromar (Zelumlje), Franc Verbič (Vrhnik), Josip Lovšin (Lokvica), Josip Vesel (Ribnica), Josip Šerjak (Ljubljana), Josip Novak (Hinje), Anton Strumbelj (Ig), Matija Otoničar (Cerknica), Anton Hren (Kompolje), Ivan Divjak (Sevnica), Viktor Sporar (Podgorica), Franc Fifold (Semič), Peter Geršič (Semič).

Edmonton (Kanada). Vesele božične praznike ter srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam naše ljube «Domovine»: Matej Butala (Dragatuš), Franc Prine (Mirna peč), Anton Muhič (Ambrus), Anton Malnerič (Lokvica). — Nahajamo se daleč na severu. Zaposleni smo v gozdu in tešemo železniške prago. Plača je za naše težko delo gotovo premajhna. Na drugo delo pa, žal, ne moremo misliti. Tukaj je na tisoče ljudi brez dela. Te dni smo dobili lepo francosko dekle, ki nam pripravlja dobre domače jedi.

Kanada. Vsem bralcem in bralkam «Domovine» pošiljamo pozdrave slovenski fantje iz mrzle Kanade, posebno našim slovenskim dekletom; obenem vam želimo vesele božične praznike in srečno novo leto: Anton Stariha (Dragomlja vas pri Metliki), Anton in Alojzij Kobetič (Črnomelj), Jakob in Ivan Zadnik, Ivan Bosnar, Ivan Vrekar (Čatež), Josip Smolič (Trebneje), Josip Komenshek (Semič), Ivan Grubič (Vinica), Franc Zorn (Mroševo), Franc Curhalik (Mostec), Franc Smrke, Ivan Habine (Mirna), Josip Jakoš (St. Vid pri Stični), Josip Smrke (Mirna peč),

Josip Sladič (Mirna), Jože Trenpuš, Alojzij Malič (Vinica).

New Denver (Kanada). Bližajo se božični prazniki, katerih se vsakdo veseli. Tukaj se nahajajo Slovenci se spominjamo na našo domovino in božič, katerega smo do sedaj praznovali vsako leto doma pri svojih dragih. Žal, nas je usoda ločila. Spominjamo se domačega svetega večera in okrašenega božičnega drevesca. Tukaj imamo tudi drevesca, lepo okrašena z debelim snegom in ledom. Ko tukaj otresamo bela drevesa, nam namesto daril pada sneg na vrat. Kljub temu smo veseli, ker upamo, da bo tudi za nas prišel čas, ko bomo doma praznovali praznike. Voščimo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem rojakom, posebno dekletom slovenski tesači: Joško Škedel (Semič), Ivan Staidunar (Severin na Kupu), Tone Krašovec (Stara Vrhnik), Jakob Benčina (Ravne-Nova vas).

Kanada. Vesele božične praznike želimo vsem slovenskim fantom in dekletom ter vsem bralcem «Domovine»: Martin Hudoklin (Vrhopolje), Rudolf Učjak (Stara vas), Ludovik Stanič (Kostanjevica), Jože Jare (Mirna peč), Alojzij Rozman (Golobinjek), Jože Zalec (Vinica), Štefan Raduha (Prekmurje).

Argentina. Vsem čitateljem «Domovine», fantom in dekletom, želimo vesele božične praznike in srečno novo leto fantje Slovenci v topli deželi Argentini, ki so v službi pri žetvi pšenice: Franc Šenica (Črnomelj), Jože Grahek (Vojna vas pri Črnomlju).

jim bilo lepo toplo v noge in ne bi si nakopale neprijetnih ozeblin. Meta.

Nekaj kuharskih navodil gospodinjam

Med kuhinjskimi recepti je prinesla «Domovina» doslej že tudi dokaj receptov za različne slaščice, kjer je treba zvagati vse na deke. Marsikaka gospodinja pa morda nima primerne tehtnice, da bi mogla pripraviti vse po predpisu in je v zadregi, kako bi naredila.

Zato naj navedemo tu nekoliko mer, ki odgovarjajo v dotičnih receptih predpisani teži:

Deset dek moke je toliko kakor tri zvrhane lesene žlice navadne velikosti.

Za deset dek sladkorja (stolčenega) so žlice nekoliko manj zvrhane, ker je sladkor težji od moke.

Deset dek čokolade odgovarja štirim stebričkom čokolade, kakor je navadno naprodaj v zavrtkih.

Za deset dek orehov ali mandeljnov jih vzemi tri pesti.

Za maslo je nekoliko teže določiti mero po obsegu. Vzemi torej za žlico manj kakor osminko masla.

Sploh pa stvar tu ni tako silno natančna kakor pri zdravilih, in naj kuharico nič ne skrbi, če dene kako deko več ali manj enega ali drugega, zato pecivo še ne bo pokvarjeno.

Edino pri pečilnem prašku je treba malo bolj paziti, ker če ga je preveč, pokvari okus, a če ga je premalo, se testo ne vzdigne in pecivo ostane bolj trdo. Ravnaj se po temle navodilu: Za četrto kile moke uporabi eno tretjino praška, za pol kile roke zadostuje polovica praška, za kilo moke pa vzemi celi prašek, kakor ga dobiš v trgovini. V tej količini ne kviri okusa in zadostuje, da je pecivo bolj rahlo.

Zgaga v želodcu

Če človeka v želodcu peče in se mu kisla «gor peha», pravimo temu pojavu zgaga. Zgago dobimo, če smo si želodec pokvarili z nepravilnim hranjenjem, na primer, če na mlečnatu jed povzivamo sadje, ali pa tudi od kislega vina in sploh kislih jedi in pijač. Ljudje s slabotnim želodcem dobijo zgago tudi od uživanja težkih in premastnih jedi.

Proti zgagi pomaga najbolj jedilna soda. Vzameš jo majhno žličico s časo vode. Kdor trpi velikokrat na zgagi, naj jemlje jedilno sodo vsak dan zjutraj na tešče in pa pred vsako jedjo. Kdor pa ima zgago po vsaki jedi, naj vpraša zdravnika za svet, ker ima gotovo prehlajen ali pa kako drugače pokvarjen želodec.

Če je želodec samo prehlajen, pomagajo topli obkladki. Segrej pravega vinskega jesiha v loncu, namoči vanj platneno krpo, jo ovij in kolikor moreš zdržati, toplo položi na želodec, čez ta obkladek pa si daj še toplo volneno ruto in se dobro zavij, da ne pride mrzel zrak blizu in si želodca še bolj ne prehladiš. Obkladke treba menjati vsake pol ure, vsaj trikrat zvečer, in ponavljati to več dni.

Za kuhinjo

Cmoki s špehom. Zreži na majhne kocke osem starih žemelj in jih polij s pol litra vrele juhe od svežega ali prekajenega svinjskega mesa, ki si ga kuhala. Žemlje pokrij za pol ure, da se napojé, potem dodaj kakih osem dek kuhane in na kocke zrezane slanine (špeha), nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja, debelo jajce, zmešano s par žlicami mleka, in dve žlici moke. Vse dobro premešaj in naredi iz tega deset cmokov. Zakuhaj jih v vrelem osoljenem kropu, in sicer jih narahlo pokrite kuhaj dobre četrte ure. Kuhane vzemi iz vode, prereži vsakega na polovico, jih zloži v skledo, potresi z drobtinami in zabeli z mastjo ali ocvirki. Cmoke daj kot samostojno jed na mizo, najbolje pa s kislim zeljem.

Keksi na drug način. Deni v lonec eno osminko litra mleka, 12 dek sipe, par zrn soli, 6 dek si-

ŽENSKI VESTNIK

O zimski modi in oblačenju

Najvažnejšo vlogo v našem zimskem oblačenju igra brezdvomno plašč. Plašč je najpriljavnejše oblačilo tudi za podeželsko ženstvo, že zato, ker pod njim ženska lahko ponosi stare obleke. Kar izdamo več denarja za plašč, to pa prihranimo na drugi obleki. Vrhu tega nas nobeno oblačilo ne varuje bolje pred mrazom kakor plašč, ki nam tako lepo pokrije ves život.

Zato nosi dandanes plašč čedalje bolj tudi že naše kmečko ženstvo, predvsem mlajši rod, in tako bodo tiste debele zimske rute-ogrtačke, ki so v njih naše ženske samo prezebovale polagoma prišle čisto iz navade, izginile iz naše kmečke noše.

Da se je naša podeželska ženska začela oblačiti po modi, to je samo prav. Znak je napredujoče kulture. Ampak kdor se oblači po modi, mora pa tudi paziti, da ne zagreši neokusnosti. Če si nabaviš plašč, moraš gledati, da si izbereš blago take barve, ki tudi res pristoja tvojemu obrazu. In plašč se mora tudi ujemati z ostalo tvojo zunanostjo, z obleko, obutvijo in pokrivalom.

Če opazujemo naša dekleta po deželi, vidimo, da so skoro vse po modi oblečene. Skoro vsaka nosi kratka krila, moderne čevljičke, nogavice, kožuhovino na ovratniku in rokavih plašča, k vsemu temu pa ruto na glavi! Ruta je staromodna stvar.

Če je obleka moderna, mora biti morda tudi pokrivalo moderno. Zakaj bi torej naša kmečka dekleta v nedeljo, ko gredo k maši enako oblečena kakor mestne gospodične, ne nosila enako tudi klobukov ali vsaj čepic. Saj je to tudi v zdravstvenem oziru priporočljivo. Seveda je marsikako dekle, ki bi rado nosilo klobuk, a se sramuje, ker se boji zbadanja sovaščanov. Kakor so se navadili na tvoje kratko krilo, na tvoje prozorne nogavice, tako se bodo tudi navadili na tvoj klobuček.

Če ste se odločile za moderne obleke, tedaj si pomislite še moderno pokrivalo: klobuk ali vsaj čepico. Ne izbirajte si pa kričečih barv in nasmeljenih oblik!

Moderno se obleči, ni težko, okusno se obleči, pa že težje. Zato morate biti, kakor sem že rekla, previdne pri izbiri blaga, bodisi za obleko ali za

plašč. Obleke manj kričečih vzorcev in barv lahko nosimo mnogo dalje časa kakor pa kako križasto obleko, ki si jo že vsak otrok zapomni, če smo jo parkrat oblekli.

Ni vse, kar je moderno, za vsakega. Katera ženska si lahko kupuje dosti obleke, ta si sme privoščiti tudi kričečih barv, ker obleče dotično obleko le tu in tam. Zato pazite, kaj kupite!

Plašči so letos itak v modi bolj temne barve. V liniji pa so popolnoma gladki, brez gub. Rokavi so le proti zapestju bolj široki, dočim so ovratniki zelo široki in prikrojeni tako, da je vrat popolnoma zaprt in zavarovan proti mrazu.

Za obleke je zdaj najmodernejše blago: baržun (žamet). Dobi se vseh barv, kakovosti in cen. Zato je v rabi tako zvan «pralni baržun» (ker se da prati), ki je zelo poceni in ima tudi to prednost, da je zelo topel. V ceni ni skoro nič dražji kakor barhent, a toliko lepši in finejši.

Baržunasta obleka pristoji vsaki ženski, mladi in stari. Zlasti pa je baržun pripraven za domače obleke.

Prav za prav se moda od lanske zime ni skoro nič izpremenila ali pa vsaj prav malo. Obleke v krilu so za kak centimeter daljše in tudi malo širje. Gornji del obleke je ostal v kroju isti ko lani. Nosijo še vedno ovratnike, ki so le malo bolj zaprti, rokavi so dolgi in proti zapestju zvončasti, v samem zapestju pa nabrani z majhno manšeto. Život (pas) je nekoliko krajši, a dolnji del obleke je krojen zvončasto in ne več toliko v gubah.

Nogavice so v modi v vseh barvah, a se morajo po barvi vedno ujemati ali z obleko, plaščem ali klobukom.

Naj pripomnim še nekaj o obuvalu. Naša podeželska dekleta hodijo pozimi v cerkev tudi v tenkih čevljičkih. Često vidiš dekleta v lakastih šolnčkih, kako gazijo sneg in blato. In potem stojijo v cerkvi s premočenimi čevlji po cele ure na mrzlem tlaku. Tako se prehladijo.

Lahki moderni čevljički pač niso za blato in sneg, ker propuščajo vlago. Zato naj bi naše ženske svojemu zdravju na ljubo, če že nosijo moderne čevljičke, žrtvovala vsaj še tisti denar in si kupile za pozimi tudi snežne čevlje ali galoše. S tem obuvalom bi se obvarovale prvič prehlajenja, drugič varovale čevlje, tretjič pa bi

rovega masla ali masti, pol deke strte jelenje soli. (Jelenja sol se dobi v lekarni in jo moraš streti z lesenim predmetom.) Ko se je ta zmes nekoliko segrela, jo zamesti na deski s pol kile moke. Moko deni na desko in nato stresi premešano zmes na sredino moke, v katero si poprej napravila jamico. Testo dobro zgneti, razvaljaj za pol mezinca na debelo in izreži z modelčki različne oblike, ki jih zloži na pomazano, z moko potreseno pekačo (pleh) in peci v hudi pečici le malo časa, da zarumenijo.

Keksi za Božič. Na desko deni 30 dek moke, 14 dek sladkorja, eno veliko žlico medu, eno žlico kakava, pol kavine žličke cimta, eno debelo jajce, pol pecilnega praška in par žlic mleka ali smetane. Iz vsega naredi testo, ki ga tenko razvaljaj in razreži na zvezdice. Nato jih pokladaj na pomazano pekačo in jih počasi peci. Keksi so spočetka trdi, a se v par dneh zmečajo. Zato treba, da jih narediš že par dni pred uporabo.

Piškotji. Deni na desko 30 dekagramov moke, 15 dekagramov stolčnega sladkorja, 14 dekagramov sirovega masla, eno jajce in še en rumenjake, čet+ kavne žličke cimta in prav toliko gvirca ter nekoliko žbic (vse seveda drobno stolčeno). zraven pa še drobno sesekljane limonove olupke in za noževno konico jedilne sode. Iz vsega tega naredi testo za pol mezinca na debelo in izreži z različnimi obodci piškote, ki jih naloži na pekačo, a ne premagosto, namaži vsakega z raztepenim beljakom in jih potresi z drobno zrezanimi orehi, zmešanimi s sladkorno sipo. Nato jih peci v srednje vroči pečici, da lepo porumenijo.

Piškotji druge vrste. Vzemi en kilogram moke, pol kilograma stolčnega sladkorja, pet celih jajc, malo vanilijnega sladkorja, eno žlico jedilne sode, 15 dekagramov sirovega masla, eno skodelico smetane, deni vse to na desko in dobro ugneti v testo. Nato odreži kos testa, ga še dobro ugneti in razvaljaj za nožni hrbet na debelo, nakar izreži z obodcem razne oblike, naloži v pekačo in peci bolj počasi v primerno vroči pečici. Potem odreži zopet kos testa in zraven ugneti še preostanke od prvega z obodcem razrezanega testa. Tako ponavljaj, da porabiš vse testo. Te biškote lahko porabiš za božično drevesce, samo moraš vsakemu na sredi izrezati luknjico, preden daš peči, da ga lahko potem obesiš z nitjo na drevesce. Vzameš lahko tudi samo polovico tega recepta, ker od te količine dobiš biškotov veliko množino.

Čokoladni kolački za božično drevesce. Tri rumenjake, 10 dekagramov stolčnega sladkorja in 10 dekagramov sirovega masla mešaj 20 minut, nato dodaj 10 dekagramov naribane čokolade. Na desko deni četrt kilograma moke, stresi vse v moko in dobro ugneti v testo. Ko je ugneten, izobliči testo v dolg valjanec, od katerega režeš za oreh velike koščke. Vsak košček razvaljaj z roko v klobasico, ki jo na konceh lepo združiš in stisneš skupaj, da dobiš majhen kolaček. Kolačke naloži na namazano pekačo in peci v ne prevroči pečici.

Rumove rezine. Naredi sneg iz dveh beljakov in mu primešaj 15 dekagramov stolčnega sladkorja, 3 rumenjake, 3 žlice ruma in 15 dekagramov moke. Vse skupaj dobro premešaj in zlij na pomazano pekačo, pa lepo razravnaj po pekači, da bo povsod enako na debelo. Nato potresi s sladkorjem in drobno zrezanimi orehi. Peci v zmerno vroči pečici. Ko je svetlo zarumenilo, je pečeno, na kar še toplo razreži na podolgovate rezine.

Žlikrofi za juho. Četrtilne prevretilih teležjih pljuč drobno sesekljaj, potem razbela v kozici pol žlice masti. Ko je vroča, deni vanjo pol žlice drobno zrezane čebule in peteršilja ter pol žlice drobtin. Ko zarumeni, deni noter sesekljana pljuča, osoli, popopraj in duši četrt ure. Nato odstavi. Ko se ohladi, primešaj eno jajce. Nato naredi iz enega jajca in moke testo kakor za rezance (nudeljne), ga razvaljaj, nato pa z žličko zajemaj pljučka in ta nadev polagaj na testo v majhnih kupčkih, po tri prste narazen. Okrog nadeva namaži testo z jajcem, prazno testo pa zapogni čez kupček nadeva. Ob robu stisni skupaj, nakar izreži polkroge z obodcem za krofe. Tako nadaljuj,

Kako bom ozdravel in postal sposoben za delo?

pisanju, tresenje udov, težkoče v črevesju, v želodcu in pri prebavi, zaprtje, zbadanje, zastajanje krvi, valovanje krvi, kronično mrzle noge, srčni napadi, stiskanje srca, pomanjkanje sape, nervozna mrzlica, hitro zardčenje in pobleđenje itd.

All si lahko odpomoremo?

Ako hočemo to preprečiti in pomagati proti tej bolezni, moramo najprej ojačiti svojo voljo, pomanjkanje energije in brez volje so glavni povzročitelji življenske nesreče.

Odprimo oči.

Pred seboj vidimo nebroj uničenih eksistenc, ki so podlegle svoji brezvolji. Slabi, omahljivi značaj so podobni vetrnici, ki jo obrne vsaka sapica. Nešteto zdravih se ponuja živčno bolnim, in priznati je treba, da so med njimi mnoga, ki meje že na zlorabo, in vendar je nešteto potov, ki vodijo k zdravju.

Ne bodite nehvaležni

naravi, ki nam s pomočjo znanosti in kemije ponuja sredstva, ki pomagajo in ki so zares nekaj vredna, ker nas krepe in zdravijo. Eden izmed teh darov milostne narode je

pristni Kola-Lecithin.

Ta poživilja, dviga veselje do dela in življenja in je najboljša hrana živcem in možganom, čisti kri, pomlaňuje, poživilja veselje do življenja in čustvo, ter čustvo mladosti z njej lastnim zdravjem in energijo, ki garantira uspeh in srečo. Kola-Lecithin varuje živce pred razdraženjem in krepi človeka za napore. Kola-Lecithin daje človeku v najčistejši obliki one snovi, iz katerih se sestavljajo in izmenjavajo telesne stanice in živčno tkaničenje.

Mnogi zdravniki.

med njimi tudi slavni raziskovalci in univerzitetni profesorji so priznali Kola-Lecithinu vse sposobnosti in ga toplo priporočali. Zahtevajte

poskusno pošilko

in nenavadno interesanten opis o živcih, kar Vam pošljemo takoj franco brez carine in

brezplačno.

Prečitajte to navodilo in spoznali boste, da za vsako resno boleznijo tleči kot povzročitelj neko oslabiljenje telesne odpornosti. Kola-Lecithin poveča odpornost. Prepričali se boste, da se dá življenje v resnici podaljšati, da je možno ogniti se boleznim, bolnike zdraviti, oslabele krepiti, obupance opogumiti ter nesrečnike zopet osrečiti.

Treba ie samo trdne volie!

Začasno spoznanje nevarnosti človeka pomiri, kadar istočasno opazi pot, ki ga lahko zmago-slavno popelje iz nevarnosti.

Ernst Pasternack, Berlin, S. O., Michaelkirchplatz 13. Pbt.: 321

Praktični nasveti

Zelenjadne grede polivati pozimi z gnojnico je zelo priporočljivo. S tem dosežemo, da bodo solatne, zeljnate in ohrovtove glave prihodnje leto še enkrat tako velike. Prihranimo si pa s tem tudi gnoja, ki ga lahko spomladi drugod več uporabimo.

Rastlin v loncih pozimi ne smeš prej škropiti, dokler se ni zemlja okoli korenin že izsušila. Škropiti pa smeš samo s postano vodo, ki naj bo toliko topla kot zrak v sobi. Rastline naj imajo vedno tudi dovolj svežega zraka, vendar jih varuj pred prepihom. Listje jim očisti večkrat prahu in mrčesa. Listne uši najbolj odpraviš z mlačno močno milnico.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Pri Ribniškem jezeru v zimskem sijaju

Pohorje, v decembru.

Pohorski Pozejdon, Jezernik imenovan, je prvotno samotaril na Koroškem vrh Plešivca v gorskem jezeru. Toda kmalu so ga od tamkaj pregnali, ko so postavili sv. Urši na čast veliko romarsko cerkev. Glasnega zvonjenja in pa hrušča in truščja pobožnih romarjev in romaric ni mogel prenesti, ker je nad vse ljubil mir. Tako je pobral jezero in se preselil na sosednje Pohorje na Jezerski vrh; komaj streljaj pod njim biva in sniva sedaj na prostorni, z gostim ruševjem obdani planici.

To je Ribniško jezero (1530 m) na Pohorju.

Gorje ti, če vržeš v poletnem času v mirno počivajočo jezersko vodo kamen: Jezernik se razljuti, burja nastane, razburkani jezerski valovi te požro.

Sedaj, ko je tudi tu zima, se tega ni treba bati. Led, trd ko pohorski granit, pokriva s prozornim pajčolanom v solncu se lesketajočih snežink zimsko bivališče Jezernikovo, v katero je vklenjen s tisočimi ledenimi verigami.

Spodaj se pa po Dravski, Mislinjski in Savinjski dolini, še bolj pa na Ptujskem polju vse naokrog širi, dviga in valovi nemirno, neskončno, sinj svetlo morje, iz katerega kipijo samo tu pa tam ostrorobi, na prvi pogled oledeneli otoki; pod tem ledenim in meglenim morjem kašlja starčka zima z nagubanim čelom in upadlim licem. Nad njim pa sije sedaj, sredi zime, toplo solnce; veje svež osvežujoč zrak; vlada življenje in pomlad, da se ti kmalu zrdečijo lica.

Na jugu dva otoka: Donačka gora in Boč. Kot velikanski orjaki štrle proti nebu nebotični vrhovi Kamniških planin in Karavank. Vesoljna Koroška je potopljena v morju; le tam, kjer že meji na Tirolsko in Sedmograško, žari v solčnih žarkih Pastirica, ledenik na Velikem Kleku, živa priča poznim rodovom, da so tamkaj v davnih časih slovenski pastirji pasli svoje črede.

Nizko ruševje obrobja jezero, vmes leže mahovite in šotne blazine. Poleti se je tu solnčil, kadar je bil dobre volje, Jezernik, ali pa se je na njih veselo vozil po jezeru. Sedaj je vse to pokrito s svetlimi, snežnimi plastmi. Tudi bele breze, ki so se prej svetile nekoliko pod jezerom, so se sedaj pametno upognile, da se ne zlomijo, in poljubljajo sedaj s svojimi vršički mizla zimska tla. Neupogljive smreke in jelke pa stoje ponosno z glavo pokonci, ogrnjene v srebrnosvetle plašče, posejane s smaragdi, rubini in jaspisi. Njihove veje in vejice so obdane s trdim ledom, tako da vise kakor bele piščalke navzdol. Če veter lahko potegne in udarja veja ob vejo, vejica ob vejico, tedaj nastane čudovita pesem. Sedaj se ti zdi, da slišiš iz daljave enakomerno, mehko in lepo ubrano jesensko pesem vinograjskih klopotev in se spomniš dozorevajočega grozdja, drozgov, kosov in drskačv, ki ga obirajo. Potem zopet, ko zapiha veter silneje in zaječijo stara debela in zajočejo mlade smrečice, čuješ mogočno doneti velike orgle o božiču, ki spremljajo slavnostno erkveno petje. Da, Pitagora je imel prav, ko je učil, da vlada in se lahko sliši v vsej miru čudovito lepa harmonija. Tu pri Ribniškem jezeru se o njej v zimskem sijaju vsakdo brez truda lahko prepriča.

Megleni valovi, pljuskajoči ob obronki zimskega Pohorja, so začeli pojemati, morje se umika, požira valove vase in končno izgine. Tedaj se odpre pogled na ves zimski kras naše in tudi tuje zemlje.

Na zasneženih holmih in hribih vabijo bele cerkvice, kličejo zvonovi sv. Antona, sv. Bolfenka, sv. Primoža in mnogih drugih svetnikov. Te velikanske šume pa, ki pokrivajo, lesketajoče se v zimskem solncu, celo Pohorje, se zdijo kakor kralj Matjaževa vojska: vojak stoji pri ožaku, sulica se bliska pri sulici, ščit se boči ob

ščitu, meč se blešči ob meču: vse je pripravljeno za osvobodilen pohod. Tam pa, kjer počivajo cele skupine brez in ruševja pod sneženo odejo, Matjaževi vojaki še spe ali dremlejo; za nje še ni prišel čas; le kadar solnce topleje pripeka, dvigajo zaspane glave; neko mrmranje gre skozi zimo, a kmalu zopet umolkne.

Na goli oblini Jezerskega vrha so se nepričakovano pojavile tri črne pike. Kmalu se izobličijo: divje koze so. Nekaj redilne trave je tudi za nje še pozimi tu gori. Toda veter vleče od jezera proti njim. Hitro te zavoha njihov vodnik in strazar: zabrlizgne in v trenutku izginejo čez rob v vijolčasto senco.

Ko se nagne zima, ko mine njena veličastnost in posuje Vesna v pomladni ljubkosti s pisanimi cveticami hrib in dol in tudi Pohorje, bodo prišli na Jezerski vrh možje, oboroženi z lopatami in krampi, s sekirami in žagami. Prišli bodo kopat in gradit novo kočjo. Škoda bi bila, ako bi pred njimi Jezernik, vaje miru, z Ribniškim jezerom vred s Pohorja pobegnil kam drugam.

Dr. Fr. M.

Narodni poslanec dr. Pivko v rogaškem okraju

Rogatec, decembra.

V nedeljo 16. t. m. zjutraj se je vršil velik politični shod narodnega poslanca g. dr. Pivka v Zetalah ob navzočnosti nad 150 zborovalcev v prostorih g. Svenška. Predsedoval je ugledni župan g. Kolar. Dr. Pivko je v obširnem govoru pojasnil politični položaj, borbo KDK in njeno upravičenost ter usodepolno katastrofno politiko dr. Korošca in njegove stranke. Zborovalci so poslančevim izvajanjem odločno pritrdili. Neki klerikalec, ki je hotel kazati svojo učenost z medklici, bi bil v prvem hipu postavljen na cesto, da ga niso branili mirnejši možje. Razburjenje zaradi dr. Koroščeve politike izdajstva nad interesi slovenskega naroda je v tem okolišju veliko; tudi razsodnejši pristaši SLS ne odobravajo te politike. Zborovalci so izrekli zaupanje vodstvu SDS in KDK.

Ob pol 12. uri se je vršilo drugo zborovanje v Rogatcu pri Brezinšku. Udeležili so se ga tržani, po večini obrtniki, nekaj kmetiskih mož iz okolice in nekaj tudi Hrvatov, vsega skupaj blizu 100 udeležencev. Poročilo poslanca dr. Pivka je bilo vzeto soglasno na znanje.

Popoldne ob 2. uri je imela krajevna organizacija SDS v Rogaški Slatini svoj letni občni zbor za leto 1928. Ob soro polnosvetlosti udeležbi članstva. Udeležil se ga je tudi dr. Pivko, ki je med tem prispel iz Rogatca, ter je tudi tu po izvršenih formalnostih občnega zbora podal poročilo, ki so ga zborovalci odobrili.

G. banje SDŠ v šmarškem okraju

Šmarje pri Jelšah, decembra.

V nedeljo 2. t. m. je imela krajevna organizacija SDS v Zibiki svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo zadovoljivo število članov. Poročal je o političnem položaju okrožni tajnik g. Malgaj. V debato pa so posegli gg. Pever, Rosner in drugi. Izvolil se je stari poslovni odbor z malo spremembo. Do sedaj je bilo 40 članov; odpotovali so trije, dva sta na novo pristopila, tako da jih je sedaj 39. Skupna organizacija Zibika-Rog. gore in Tinsko je imela do sedaj 68 naročnikov na «Domovino». Število se bo še povečalo.

Pri Sv. Štefanu je imela 8. t. m. krajevna organizacija SDS svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število zavednih mož. Tudi tu je poročal okrožni tajnik g. Malgaj. Njegovo poročilo so vzeli vsi navzgor z odobravanjem na znanje. Izvolil se je naslednji odbor: predsednik Anton Slatenšek, podpredsednik Alojzij Cesar, tajnik Martin Strašek, odborniki: Pever, Mraz in Planinšek. Pristopilo je sedem novih članov, izključeni pa so bili štirje člani. Število naročnikov na «Domovino» bo po novem letu naraslo od 13 na 26. Večina naročnikov bo dobila «Do-

movino» na poštah Slivnica in Loka pri Zusmu. «Domovina» je za nas, po občini gre glas. Tako je prav! Le pogumno naprej! Čim več nas bo, tem prej bomo dosegli svobode in enakopravnost, ki nam gre po vsej pravici. Te pravi e nam ne bo nikoli izvojevala SLS, nego samo naša Kmečko-demokratska koalicija. Da bo pa naš boj tem uspešnejši, uporabljajmo orožje, ki nam bo pomagalo do popolne zmage, in to je naše napredno časopisje, predvsem med našim ljudstvom najbolj priljubljena «Domovina», ki je najzanimivejši in zelo ceneni napredni tednik. Ne bojmo se, če se tudi proti njej raz prižne grmi in treska. Tolažimo se s tem, da Kristus ni bil politikar kakor so tako zvani njegovi namestniki.

Prejšnjo nedeljo zvečer je imela krajevna organizacija SDS v Podčetrtku svoj občni zbor pri tovarišu Staroveškem, katerega lokal je bil s pristaši naše stranke zaseden do zadnjega kotička. Na občnem zboru je zastopal oblastno in sresko organizacijo okrožni tajnik g. Malgaj, ki je poročal o državni in občni upravi. V debato so posegli gg. Sinkovič, Prebil, Jurše in drugi. Razpravljalo se je tudi o namerani ustanovitvi samopomoči za zavarovanje živine. G. Malgaj jim je obljubil, da bo posredoval na pristojnih mestih. Izvolil se je stari odbor z malo spremembo. Na zboru so bili možje iz Sedlarjevega, Imena, Oimja, Podčetrška in drugod. Obilna udeležba je najboljši dokaz, da se ljudstvo obača od SLS, ki mnogo obljublja, pa ničesar ne stori.

V Sedlarjevem se namerava še tekom tega meseca ustanoviti krajeva organizacija SDS za Sedlarjevo, Pelje, Lasnič in Prešasko.

ZANIMIVOSTI

× **Zdravje angleškega kralja Jurija** se je po operaciji zboljšalo. Kljub temu nevarnost še ni odstranjena.

× **Amundsenov praznik.** Prebivalstvo v Oslu je 14. t. m. počastilo spomin Amundsena. Opolodne je bil ustavljen ves promet. Zvonovi v cerkvah so začeli zvoniti in občinstvo je za dve minuti v največji tišini obstalo na cestah. Vlada je ta dan določila kot spominski dan za Amundsena, ker je ta 14. decembra leta 1911. odkril in prispel prvi na južni tečaj.

× **Afganistanski kralj hoče poevropiti svojo čezelo.** Letos je potoval afganistanski kralj Amanulah po Evropi. Mož je bil v Londonu, Berlinu, Rimu, na Dunaju in celo v Moskvi. Videl je mnogo lepega in praktičnega, zanimal se je zlasti za tehnične naprave. V marsikaterem pogledu mu je pa tudi ugajal način življenja v Evropi. Evropsko potovanje je napravilo nanj globok vtis, tako da je začel takoj po povratku modernizirati svojo državo. Najprej je odpravil fes in zahteval, da se ženske strižejo na «bubi». Naravno, da so njegove reforme našle na hud odpor. Stari Afganistanci so se odločno uprli. Toda Amanulah se je zanesel na svoje vojake. Upor je naglo zatrl in vse kolovodje je dal pobesiti. Obesiti je dal celo svojega sina, ki se je bil pridružil upornikom. To je zaleglo. Afganistanci so se nenkrat sprijaznili s kraljevimi reformami. Vsaka šola pač nekaj stane. Zdaj poročajo angleški listi o novi kraljevi odredbi: Od 21. marca dalje mora biti vsakdo, ki pride v prestolico Kabul, oblečen popolnoma po evropski modi, in gorje mu, če pride s fesom na glavi. Kdor ne bo ubogal, bo plačal denarno globo, pa še po podplatih jih bo dobil.

× **Mehiški roparji odvedli 22 deklet.** V okraju Jilotepec v Mehiki je pred poslopjem kinematografa, ki je bil poln občinstva, eksplodiralo te dni iz neznanega vzroka več bomb. Med gledalci nastalo paniko so izrabili tolovaji in vdrli v dvorano. Iz občinstva so si izbrali 22 najlepših in najmlajših deklic ter jih odvedli. Prej pa so še oropali vse moške. S svojim ropom so pobegnili v gore.

× **Boj z zločinci v Varšavi.** Pred dnevi je v Varšavi razbojnik Filipov ubil na živinski način s sekiro neko žensko. Ves naslednji dan ga je

policija zasledovala brez uspeha, noč nato pa ga je obkolila v neki hiši. Vnel se je boj, ki je trajal tri ure. Policija je oblegala in obstreljevala morilčevo skrivališče, zločinec pa se je obupno branil in krepko odgovarjal na streljanje. Šele ob šestih zjutraj se je stražnikom posrečilo priti do hišnih vrat, jih vlomiti in prodreti v notranjost. Filipov je nato ugasnil luč in streljal v temi na stražnike. Kmalu nato pa so ga pogodile krogle oblegovalcev in zgrudil se je mrtev na tla. Uro nato je imela varšavska policija na drugem koncu mesta podoben spopad z zločinci. Stražniki so v neki beznici odkrili tri že davno iskane zločence ter jih aretirali. Med eskortiranjem pa se je dvema posrečilo uiti. Eden je ušel zasledovalcem na streho, pa je ranjen strmoglavil na ulico in obležal z zlomljenimi rebri in razbito glavo, drugi pa je zbežal po cesti n so ga stražniki ustrelili.

× **Top s plinskimi izstrelki kot obramba proti sovražnim letalom.** Danski inženjer Kristensen je izumil top za obrambo proti zračnim napadom, ki izstreljuje strupene pline. S poskusnim topom ki je samo poldrugi meter dolg, je lahko izstreliti takšen izstrelak s hitrostjo 360 km na uro. Plin se drži skupaj do neke višine, kjer se razleže in omami vse, kar pride v njegovo bližino.

× **Milijon dolarjev odkupnine za ugrabljeno ženo.** Ugled kitajskih nacionalistov je močno narasel, odkar so po zmagovitih bojih prevzeli oblast v svoje roke. Bivše vojaštvo pa se nahaja v bedi in pomanjkanju ter je prisiljeno, da se preživlja, kakor ve in zna. Ker je brezposelnost na Kitajskem velika, je izključeno, da bi številno vojaštvo dobilo zaslužek, zaradi česar se organizira v razbojniške tolpe, ki plenijo po deželi. Vojaški-razbojniki so tako drzni, da so nedavno ugrabili ženo svojega bivšega vrhovnega poveljnika in sedanjega predsednika nacionalistične vlade Čang-Kaj-Šeka in zahtevali zanjo ogromno vsoto kot odkupnino. Generalovo ženo so zločinci ugrabili na zelo originalen način. Kupili so avtomobil, ki je popolnoma enak njenemu avtomobilu in maskirali šoferja, tako da je njegova zunanost bila popolnoma enaka oni generalovega šoferja. Zgodaj zjutraj se je gospa odpeljala v bolnico k svoji tovarišici, od koder je poslala šoferja domov, na njegovo mesto pa je privozil razbojniški avtomobil, v katerega je gospa mirno vstopila. Ko je opazila, da je avto krenil v napačno smer, je pričela kričati, a bilo je prepozno. Avto je zdrsnil iz mesta in za razočarano potnico ni bilo več rešitve. Zunaj mesta so prisledili v avto še drugi razbojniki, ki so bili napram dami zelo vljudni, za vsak primer pa so imeli pripravljene samokrese. Naslednjega dne je obiskal Čang-Kaj-Šeka elegantno oblečen moški, ki mu je predložil prošnjo za odkupnino. General se je začudil nad drznostjo zločincev in vprašal odposlanca, kako si drzne priti k njemu: Odposlanec pa je mirno odgovoril: «Ako jutri ne bom pri svojih ljudeh, je usoda vaše žene zapečatená za vedno!» General je dobro razumel svarilo in odkupil svobodo žene za milijon dolarjev.

× **Novorojenček z repom.** V Severni Ameriki se je rodilo te dni dekletce z repom, dolgim šest palcev. Znanstveniki so doslej ugotovili le 25 sličnih primerov. Najdaljši rep je imel neki deček v francoski Indokinii. Nekateri znanstveniki trdijo, da ima vsakdo v prvih mesecih po spočetju rep, dolg eno šestino telesa. Pred porodom rep izgine, pozna pa se sled samo na hrbtenici.

× **Junak v dejanjih, a nedostojen v besedah.** Za časa Napoleonovih bojev z Angleži je zgodovina zabeležila zanimivo zgodbo. Mesec dni pred bitko pri Waterloo se je vršil na morju ogorčen boj med fregato francoskega vice-admirala Colleta in oddelkom angleške mornarice. Med bitko so Angleži pozvali Francoze, ki so bili šibkejši, naj se udajo. Hrabri admiral Collet pa je odgovoril prav na kratko, samo s tremi krepkimi, ne preveč dostojnimi besedami. Nato se je bitka nadaljevala in Collet je ukazal, naj se njegov brod potopi, kajti poraz je bil neizogiben. Sam je skočil v razpenjene valove, toda Angleži so ga izvlekli še živega na krov in mu vrnili meč. Angleški komandant mu je dejal: «Obdržite meč, hrabri general, dostojni ste, da ga nosite. Nenavaden

junak ste v borbi, pa tudi nenavaden prostak v odgovorih.»

× **Izleti na zvezde.** Izumitelji so na delu in skušajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi iznajti pripravo v obliki granate, ki bi naj ponesla prve potnike na Mars. Angleški profesor Edington trdi, da je podnebje na Veneri zelo ugodno, da ima zadostne količine padavin in zraka, kar bi popolnoma omogočalo življenje stanovalcem našega planeta. Tudi radiopostaje skušajo priti v zvezo z drugimi svetovi vseмирja, samo da bi naša zemlja ne ostala večno tako sama svoja.

× **Grd zločin.** Arhitekt Winzenz v Hamburgu se je pred desetimi leti oženil s svojo sedanjo ženo, ki je bila takrat stara 32 let, dočim jih je bil on 54. Žena mu je privedla v zakon tudi svojo nezakonsko šestletno hčerko Vera. Vera, ki se je medtem že razvila v cvetoče dekle, je te dni pobegnila od doma. Njen oče je beg prijavil policiji. Toda policija je dognala, da je mladenka morala pobegniti od doma, ker so bile razmere v Winzenzovi rodbini neznosne. Winzenz je otroka takoj po poroki pohčiril. Hčerka je pa bila materi trn v peti in nagovarjala je lastnega moža, naj jo oskruni. In arhitekt je res storil to zločinsko dejanje. To mu pa še ni bilo dovolj. Imel je s hčerko vseh deset let ljubavno razmerje. Žena, odnosno mati, je vedela za ogabno početje, pa ni protestirala. Za nameček je svojo hčerko še pretrepala. Dekle ni smelo z doma, samo v šolo jo je pustila brezsrčna mati. Končno se je Vera strašnega življenja naveličala in pobegnila je od doma. Zatekla se je v Berlin k svojemu znancu, kateremu je potožila svoje gorje. Ta je zadevo prijavil policiji. Dekle je preiskal zdravnik in ugotovil težke poškodbe, na kar je policija arhitekta Winzenza aretirala. Zanimivo je, da pravi dekletov oče živi v Berlinu. Mož je bogat trgovec in ko je zvedel za usodo svoje hčerke, jo je hotel vzeti k sebi. Policija je pa dekleta začasno oddala v zavetišče, dokler se pred sodiščem ne razčisti ta zločinska zadeva.

× **Samomor pred sodniki.** Pred berlinskim sodiščem se je zagovarjala mlada knjigovodkinja, ki je oškodovala neko podjetje za 680 mark. Državno pravdnništvo jo je obsodilo na 14 dni zapora in 200 mark globe. Na vprašanje predsednika sodišča, ali je s kaznijo zadovoljna, je odgovorila: «Kriva sem in kazen zaslužim. Predno so jo odvedli v zapore, se je krikoma zrušila na tla. Priskočili so sluge in ji iztrgali iz rok tubo s praškom, s katerim je hotela izvršiti samomor. Zdravnik je ugotovil, da si je hotela končati življenje s strupom, ki se uporablja za pokončevanje podgan. Mlado samomorilko so takoj nato prepeljali v bolnico, vendar ni upanja, da ostane pri življenju.

× **Padla slava plemstva.** Stoletja je bilo plemstvo glavna opora vladarjev, imelo je vso posvetno oblast in si lastilo tudi razne cerkvene predpravice. Po francoski revoluciji pa so podložniki z njimi temeljito obračunali, vendar so se razni grofje, baroni in nadvojvode z nakopičenimi bogastvi še dolgo udobno preživljali in imeli velik vpliv. Vendar svetovna vojna ni nikomur prizanesla. Poleg drugih so bedno končali tudi avstrijski nadvojvode. Nadvojvoda Leopold se je posvetil filmu, princesa Windischgrätzova je poročila učitelja, hčerka nadvojvode Salvatorija je učiteljica jezikov in poučuje klavir, nadvojvoda Evgen pa je postal ravnatelj neke banke.

× **Fotografični avtomati.** V Berlinu in v drugih večjih evropskih mestih postavljajo avtomate, ki v Ameriki že funkcionirajo in ki pomenijo velik prevrat na polju fotografiranja. Avtomat ima obliko lesene kolibe in če vržemo vanj eno marko, dobimo v osmih minutah filmski trak z osmimi momentnimi fotografijami. Slike so zelo jasne, tako da jih lahko po svojem okusu povečamo. Za povečanje ima ista družba, ki postavlja po ulicah avtomate, posebno delavnico. Fotografične aparate je izumil baje ruski študent Josefov, ki je živel v veliki bedi v New Yorku. Prodajal je sladoled in se pečal z izumom, ki ga je pozneje prodal za en milijon dolarjev. Ker gredo kupčije družbe za fotografične avtomate ali fotomane, kakor je bil nazvan prvi aparat,

hripavosti, katarju
pomagajo sigurno
Kaiserjeve
prsne karamele

V lekarnah, drog.
in kjer so vidni plakati.

zelo dobro, so bile ustanovljene v Evropi tri podružnice, angleška, francoska in nemška, ki bodo ta izum izkoriščale v Evropi. Izkazalo se je pa, da so fotomani precej dragi in da mora družba razpolagati z velikim kapitalom. Izhod so našli s tem, da so se vse družbe združile v eno. Prvi fotomani so postavljeni v Berlinu.

× **Prah z asfaltiranih cest zelo škodljiv.** Poleg jetike in drugih bolezni v dihalih si človek na cesti nakoplje zlasti bronhijalni rak, ki je v mestih precej pogosta bolezen. To bolezen pospešujejo po mnenju nekaterih zdravnikov izpuhalni plini motornih vozil, predvsem pa prah z asfaltnegega tlaka, ki draži dihala.

× **Rusija se ob začetku vojne žrtvovala za Francijo.** Te dni je objavil bivši visoki uradnik v ruskem zunanem ministrstvu Nikolaj Šadik svoje spomine, v katerih so navedene senzacionalne podrobnosti o svetovni vojni. Šadik pripoveduje, da je dobila Rusija v aprilu 1914. v roke ves avstro-ogrski vojni načrt. 8. aprila 1914. je poslal ruski vojaški ataše na Dunaju, polkovnik Ivankijevič v Petrograd naslednjo brzojavko: «Bodite pripravljeni, zelo važen dokument je na poti, fotografirajte ga in pošljite takoj nazaj!» Naslednje noči je prispel v Petrograd Ivanjkijevičev kurir, ki je prinesel načrte ofenzive avstro-ogrskemu vojni načrtu. V eni uri so dokument fotografirali in poslali nazaj. V avstrijskem vojnem ministrstvu vojnega načrta niso pravčasno pogrešili in tako niso vedeli, da ga je dobil ruski generalni štab na vpogled. Dunaj najbrž ni vedel, kako spretno posluje rusko volunstvo, sicer bi avstro-ogrskemu vojni načrtu Rusom v past. Ruski vrhovni poveljnik Nikolaj Nikolajevič je izdelal načrt, čigar uspešna izvedba bi bila pomenila popolno uničenje avstro-ogrskih vojaških sil že leta 1914. Proti avstro-ogrskim armadam Dankla in Auffenberga bi morale operirati tri močne ruske armade, Eversova, Pehvejeva in Samsonova. Od vzhoda bi morali navaliti armada generala Brusilova in Ivanova, trikrat tako močni kakor na vzhodu stoječa Brudermannova avstro-ogrskemu vojni načrtu. V teh železnih kleščah bi bila avstrijska armada nedvomno poražena in Rusi bi imeli odprto pot na Dunaj in v Budimpešto. Toda načrt velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča ni bil izveden. Ta čas je namreč nemška armada korakala proti Parizu in Rusija se je morala žrtvovati za zmago Francije. V interesu Francije je vrgla Rusija proti vzhodni Prusiji velik del svoje armade, ki je bila določena za odločilni spopad z avstro-ogrsko armado. Tako je bil prvotni ruski načrt zavrnjen in ruska armada v vzhodni Prusiji poražena. Sam takratni ruski zunanji minister Sazonov je izjavil, da bi bila svetovna vojna končana s popolno zmago Rusije že koncem leta 1914., da se ni morala Rusija žrtvovati za Francijo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pameten odgovor.

Tujec: «Ali je bil v vašem mestu rojen kak velik mož?»

Domačin: «Ne! Pri nas se rodijo vedno le mali otroci...»

Zijala naprodaj.

Golinova hiša je stala na najlepšem kraju blizu farne cerkve. Domače hčerke, Uršika, Katica in Nežica, niso imele ob nedeljah drugega dela kakor stati ob oknu in ogledovati ljudi, zlasti fante. Kar so opazile, niso ohranile zase. Od Golina se je širilo daleč po okolici, kako se ta ali oni obnaša, kako hodi in govori in kako je oblečen. Sploh ni bilo napake, ki bi ne prišla po zgovornih hčerkah v domačo javnost.

Tako raznašanje slabosti je v fantih izzvalo veliko nejevoljo. Posebno hud je bil na mlade klepetulje Jaka, ki je nerodno jecljal, in Luka, ki je nekoliko šepal. Obema so se Golinove neveselice posmehovale, za kar so prejele zasluženno povračilo.

Zadnji dan nekega tedna sta bila Jaka in Luka nenavadno zaposlena. Skrivoma sta izdelovali napis, ki sta ga ponoči pritrčila nad okno pod Golinovo ostrešje. Crke so bile tako velike in debele, da so se natanko razločile s cerkvenega trga.

Drugi dan je bila nedelja in radovednice so se zopet nagibale skozi okno. Nad njimi na zidu pa je visela deska z napisom: «Zijala naprodaj po znižani ceni!»

Po živinski razstavi.

A: «Ali že veš, komu je bila priznana prva nagrada na razstavi goveje živine?»

B: «Najbrž Veselinovemu biku.»

A: «Ah, ne, meni!»

Samoobsodba.

Župnik Caharija je mrzil vse, kar ni bilo natančno po njegovem okusu. V tej svoji lastnosti je

šel tako daleč, da je zabičil svojim pristašem, naj prezirajo vsakogar, ki ne pripada njegovi stranki. «Ogibajte se beznic, kamor prihaja napredno časopisje!» je hujskal svoje ovčice. «Od ljudi, ki naročajo pregrešne časopise, ne sprejemajte nikake pomoči, tudi v nujni potrebi ne!»

Župnik pa je bil tudi strasten lovec. Nekega večera, ko se je vračal z lova, je zašel na prostor, kjer so lovski čuvaji nastavili past lisicam. Kakor s kleščami ga je prišla za nogo močna past, pribita na hrastov štor. Mož je otepal z rokami in brcal, a ni se mogel odtrgati. Videč, da ne more odstraniti železja, je zaklical na pomoč.

«Kdo pa je?» se mu je odzval možak, ki je prišel mimo.

«Jaz, župnik Caharija. Ujel sem se, past me je zagrabila. Prosim te, bodi tako dober, pomagaj mi jo razkleniti!»

«Ne smem, gospod župnik! Sami ste tako zapovedali.»

«Kdo je prepovedal?»

«Vi sami, ker sem vaš nasprotnik...»

Župnik je za hip umolknil, na kar je nejevoljno zamrmral: «Bodi no pameten, saj ni treba vsega verjeti.»

Vasovanje.

Gladež je srečal ponoči sosedovega fanta s prižgano svetiljko.

«Kam pa, kam?» ga je porogljivo nagovoril.

«Vasovat», mu je odvrnil.

«Pa s svetiljko? Ko sem bil še jaz fant, sem si brez luči izbral dekleta.»

«To vam pa rad verjame vsakdo, ki pozna vašo ženo...»

Po okliščinah.

Ona: «Kako ste vi prav za prav prišli do denarja?»

On: «Postal sem družabnik bogatega moža. On je imel denar in jaz izkušnje. Sedaj imam jaz denar in on izkušnje.»

Papiga.

Srlec Marko je bil čudak, ki je napravil večkrat kako neumnost. Nekoč je prejel za god od svojega nečaka papigo, katero je zaklal in pojedel.

«Zakaj ste napravili to budalost?» ga je pokaral nečak, ko ga je pozneje posetil. «Škoda lepe ptice!»

«Res njeno meso ni bilo prav nič okusno...»

«Znala pa je peti in govoriti...»

«Zakaj pa mi ni tega prej povedala, ako je znala govoriti!»

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, doplovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Žimnice (modroce)

vrhne in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrik cvil in vse potrebščine prodaja nalceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg št. 2.

Stofe

moške in ženske, veliko izbiro in po najnižjih cenah priporoča Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Nakup jajc, masla, putra in vseh poljskih pridelkov. 16

Kompanjona vzamem

z novim letom, Slovenca ali Slovenko, z 20.000 Din. Zaslužek mesečno 2000 do 4000 Din. — Oglasiti se je Zvonarička ulica 2, Zagreb. 24

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. Scagnetti, Ljubljana, za gorenjskim kolodvorom. 88

Majhno gostilno

bi vzel v najem na deželi ali kje drugje proti plačilu ob novem letu oženjen par brez otrok. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 44112

Posestvo

tudi z gostilno, vzamem z januarjem v najem. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 44235

Gostilno

dobro ldočo, ob glavni cesti Poljčane—Konjice, oddam v najem s 1. januarjem do 31. decembra 1929. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 41190

Mizarski pomočnik

dobro izurjen, dobi takoj delo. Naslov pove oglasni oddelek «Domovine». 44479

Služkinjo

pošteno in vestno, ki zna kuhati in ki je dobra gospodinja, sprejemem. Prednost imajo one z daljšimi službami. Predstaviti se je med 10. in 12. uro na naslov, ki ga pove oglasni oddelek «Domovine». 44455

Bika

črnošekastega, 1 leto starega, prodam ali zamenjam za kravo. Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 44230

Poročil

bi boljše šiviljo, gospodično ali vdovo, staro do 35 let, brez otrok, ki bi imela lasten dom. Le resne ponudbe s sliko pod značko «Slikar in risar» na oglasni oddelek «Domovine». Tajnost zajamčena. 43916

Praščijo krmo

krumpir, peso in korenje kupim. Naslov pove oglasni oddelek «Domovine». 44462

Psa kupim

Ponudbe z navedbo pasme, starosti in cene pod značko «Varuh» na oglasni oddelek «Domovine». 44269

Manjše posestvo

priljavno za trgovino z mešanim blagom in lesom, eventualno tudi gostilno, kjer se lahko redijo svinje in 2 glavi živine, vzamem v najem; pozneje tudi kupim. Ponudbe na naslov: J. Sever, Oplotnica. 44499

Mlinar

vsestransko verziran, ki lahko jamči za delo, želi premeniti službo. Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «100». 44505

Čevljarskega pomočnika

z vso oskrbo sprejme Anton Brajer, Prule (baraka pri mostu). 44464

Golobe

pučle, turnovce, prevrtače, kupim ali zamenjam za segedinske golobe. Pisati na naslov: R. G., St. Kol 42, Vrdnik, Srem. 44433

Kočijo

polkrito, malo rabljeno, kupim. Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 15. 44501

Mizarskega vajenca

sprejme takoj Franc Švajger, mizar, Staneče, pošta St. Vid pri Ljubljani. 44478

Slonova pečenka.

Poličnik je otvoril na deželi gostilno, ki pa ni uspevala, čeprav je delal kričečo reklamo. Nekega dne je obesil v okno napis: «Danes slonova pečenka!»

Mimo je prišel tudi domači učitelj in obstal pred oknom. «To bo pa nekaj posebnega!» si je mislil in mešal drobiž v hlačnem žepu. Stopil je v obednico in naročil pečenko.

«Hm, take stvari so drage, drage», se je Poličnik izvijal iz zadrege. «Ceneje bi vam postregel z navadno pečenko; morda bi ugajalo pljučka v omaki, pražena goska?»

«Nič ne rečem — same okusne jedi», je prijazno odklonil. «Toda meni se je zahotelo prav slonove pečenke.»

«Koliko porcij?» je vprašal Poličnik, videč, da ga ne more pregovoriti.

«Samo eno!» se je začudil vprašanju.

«Hm, premalo, mnogo premalo!» je gostilničar zmignil z rameni. «Vzeti bi jih morali najmanj dvajset, zakaj zaradi ene same porcije ni vredno slona načeti.»

Močan glas.

Gašper in Miha sta besedičila, kdo ima močnejši glas.

«Nekoč sem ozmerjal nekega glušca», se je pobahal Gašpar. «Deset korakov sva bila narezan, pa si je kar tiščal ušesa.»

«Eh, kaj bo to!» ga je zavrnil Miha. «Jaz sem pa včeraj nekega mutca nahrulil, pa se je revež tako prestrašil, da mi ni mogel odgovoriti.»

Ljubezen do bližnjega.

Katehet je vprašal v šoli, kje je več ljubezni do bližnjega, v mestu ali na deželi.

Po šoli je zavladała tišina, nihče ni vedel pravega odgovora.

Tedaj se je dvignil Jožek in rekel: «Ljubezni do bližnjega je več v mestu kakor na deželi.»

«Zakaj?» ga je vprašal katehet.

«Zato, ker je v mestu več ljudi ko na deželi.»

Nesrečen blagoslov.

Na svojem potovanju po župniji je prišel župnik Boltežar v neko hišo, kjer je opazil napreden časopis. Osorno je zaradi tega pograjal gospodarja in zahteval, naj naroči časnik, katerega mu bo on priporočil. Trde besede pa niso zalegle, zato je poskusil z mehkejšimi.

«Naše časopisje prinaša družinam srečo in blagoslov», je govoril prepričevalno.

Mož se je dal pregovoriti in župnik ga je zapisal med svoje izvoljence. Dobival je časopis in čakal, kdaj se bodo uresničile duhovnikove besede.

Nekega dneva je priteknel mož ves zasopel v župnišče naznanit, da mu je žena povila trojčke. Bil je strahovito nataknen in slabe volje.

«Poglejte, kakšna sreča! Ali vam nisem povedal?» je hitel duhovnik, da bi ga razvedril.

Mož mu sprva ni odgovoril, šele, ko se je odahnil, mu je otožno odvrnil: «Gospod, ako bi bil vedel, kakšno srečo ste mi namenili, bi ne bil naročil vašega časopisa...»

Z dežele.

V hribe, kamor prispe poleti mnogo izletnikov, je prišel tudi slikar Janko, ki se je ustavil ob neki čredi krav. Poprosil je pastirico, ali bi smel slikati njeno kravo, ki mu je ugajala zaradi črne barve.

«Očeta moram vprašati», mu je odgovorila in stekla domov po dovoljenje.

Ko se je vrnila, mu je odbila prošnjo z besedami: «Ata so rekli, da je naša krava že šest let črna in je ni treba nič slikati. Kar taka naj ostane!»

Hiter zaslužek.

Brez zavesti kakega slabega dejanja je dobil Jaka nekega dneva povabilo, naj se zglasti na policiji. Mož se je ustrašil in se zaupno zatekel k prijatelju.

«Lepo te prosim, pojdi na policijo namesto mene!» ga je zbegano poprosil. «Imel sem že toliko sitnosti, res se ne upam...»

«Kaj si pa zopet napravil?» ga je vprašal prijatelj.

„Veselite se z menoj“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preti nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

«Nobene krivde se sicer ne zavedam, vendar te prosim, stori mi uslugo. Dam ti 100 dinarjev.»

Prijatelj je nekoliko pomišljal, na kar se je odločil in sprejel ponudbo. Na policiji je povedal, da zastopa Jaka, ki se zaradi nujnega zadržka ne more odzvati.»

«Nekdo je našel njegov klobuk», je pojasnil policijski uradnik. «Ali misli vaš prijatelj, da mu ga bomo na dom poslali?»

Listnica uredništva

Domžale. Za enkrat imamo takih spisov n. preobilici. Shranite za pozneje.

Dovje-Mojstrana. Ako je slika dobra in splošno zanimiva, nam jo pošljite!

Ojstrica pri Dravogradu. Dopis, ki ste ga nam nedavno poslali, je, žal, proti tiskovnemu zakonu. Pišite nam večkrat, zlasti o domačih dogodkih!

Vsem svojim cenjenim odjemalcem

želimo prav srečno novo leto ter se jim tem potem vlijudno zahvaljujemo za zaupanje. Priporočamo se vsem onim, ki želijo tudi v novem letu ceno kupovati oblačila, da nas ob vsaki priliki obiščejo. Zagotavljamo najcenejšo in najboljšo postrežbo.

Fran Chrobat d. z o. z. „pri Francelnu“, Kranj

manufaktura na drobno in debelo.

Ustanovljeno leta 1885.

Ustanovljeno leta 1885.

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1929., ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obratvan. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah. «VELIKA PRATIKA» je najboljši in najcenejši družinski koledar. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi se je ne dobilo, naj se naroči po dopisnici pri:

J. BLASNIKA NASL.
tiskarna in litografski zavod
LJUBLJANA, BREG ŠT. 12.

Neprijeten duh ust

je zoprni, Zobje slabe barve kvarijo n. najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnill ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej malo tubo. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobliva se povsod. — Leo-Werke A. G., proizvodnja in zastopstvo za Jugoslavijo: Tvornice Zlatorog, Maribor.

Veliki **CENIK**
ilustrirani
dobite zastopnik! Zahtevajte ga od
ekspedicijskega
MEINEL IN HEROLD
tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
R. Lorger, Maribor št. 104
Violine od 95 Din. Počneharmonike od 85 Din. Tamburice od 28 Din. Gramofon od 124. Din. (za 251)

ŽIMA

za modroce, na boljša in na cenajša, pri
M. Masterl,
tovarna žime **Stražisce** pri Kranju.

Zahtevajte **CENIK** s 1000
brezplačni slikami

Srebro 160 Din

Fina srebrna ura na zapestnici s svilenim moare-trakom 160 Din, ista ura s **lino srebrno, raztežno zapestnico 190 Din**, ves stroj teče v kamenih! 5letno jamstvo. 14

Znamenite znamke ur, kakor Omega, Eterna, Doxa, Longines i. dr. ceneje nego drugje.

ANTON KIFFMANN, Maribor št. 43/b.

Zahtevajte **brezplačni cenik** poštne prosto.

HUMANIK

Priporočljiva
božična - darila

168.-

180.-

ZA PLES

v črni ali sivi barvi, francoska
pota isti je laka Din 215.-

SNEŽNI ČEVLJI

ZA ULICO

črni s peto iz usnja
isti rjavi Din 215.-

ČEVLJI ZA DOM

Prodajalne:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a »Petovia«
Maribor, Gosposka ulica 17
Celje, Aleksandrova c. 1
Ptuj, Slovenski trg »Petovia«

Kaj? Kaaj? Kaaaj? Zakaj nesejo palčki vprašaj . . . ?

Zato, ker tudi Vi še niste naročili:

170 narodnih pesmi »Prepevajte« za 10 Din,
190 drugih pesmi »Pojte« za 10 Din, krasno fantovsko knjigo broš. za 12, vez. za 20 Din., prelepo slikovito pravljico »Boj in zmaga« za 5 Din, pravljico »Palček Potep« za 5 Din, »Prijeteljčki v ugankah« broš. za 6, vez. za 10 Din, ganljiv »Pozdrav iz domovine« za 4 Din, priljubljeno »Novo

vero« za 4 Din, »Sadjarčke« za 5 Din, »Brezalkoholne sadne pijače« broš. za 10, vez. za 15 Din, izredno zanimiv »Dinamit in »ntidynamit« broš. za 10, vezan za 15 Din, dobite poštne prosto, če pošljete denar (po položnici št. 14.263, ki jo dobite na vsaki pošti, ali v znakah v pismu) naprej, sicer po povzetju.

Brezalkoholna produkcija, Ljubljana, Poljanski nasip 10./6.

Onim, ki so v posesti naših Diabolo-separatorjev, želi

**srečen Božič
in Novo leto**

s priporočilom

**DIABOLO-
SEPARATOR**

A. B.

**LJ. KLEIN
ZAGREB**

RACKOGA ULICA 5a

